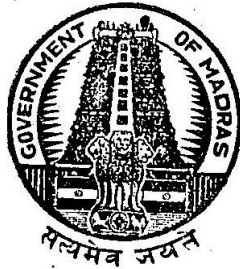

VI - 1

1

Vol. VI.

No. 1

BULLETIN OF
THE GOVERNMENT ORIENTAL
MANUSCRIPTS LIBRARY
MADRAS

EDITED BY

T. CHANDRASEKHARAN, M.A., L.T.

Curator, Government Oriental Manuscripts Library, Madras

PRINTED BY THE SUPERINTENDENT
GOVERNMENT PRESS
MADRAS

1953

Price, Rs. 2

RARE BOOKS FOR SALE.

The following publications of the Government Oriental Manuscript Library will be sold for the amount noted against each which is only half the original price :—

	RS. A.
1. Brahmasiddhi of Maṇḍana Miśra with the commentary of Śaṅkhaṇi—an advanced work on Advaita Philosophy	3 14
2. Rāmānujacampū with commentary	1 8
3. Vyākaraṇa Mahābhāṣya of Patañjali with the commentary of Kaiyaṭa and the super commentary of Annambhaṭṭa, Volume I.. .. .	10 6
4. Vyākaraṇa Mahābhāṣya of Patañjali with the commentary of Kaiyaṭa and the super commentary of Annambhaṭṭa, Volume II	4 8
5. Back volumes of the Multi-lingual Half-yearly Bulletin containing in print rare manuscripts in Sanskrit, Marathi, Islamic and other South Indian Languages, Volume I, No. 2 and Volumes II to V, each volume	2 0
6. The Descriptive and Triennial Catalogue of the Manuscripts in the Library are also available for sale at half rate.	

Sales tax, packing and postage extra. The amount should be sent in advance.

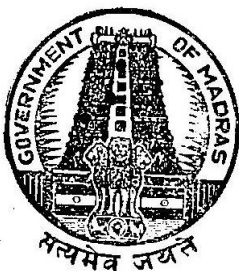
Please apply to :

The Curator,

Government Oriental Manuscripts Library,

University Library Buildings,

Triplicane, Madras-5.

BULLETIN OF
THE GOVERNMENT ORIENTAL
MANUSCRIPTS LIBRARY
MADRAS

EDITED BY

T. CHANDRASEKHARAN, M.A., L.T.

Curator, Government Oriental Manuscripts Library, Madras

PRINTED BY THE SUPERINTENDENT
GOVERNMENT PRESS
MADRAS

1953

TABLE OF CONTENTS

	PAGE
Yayātitaruṇānandam (Sanskrit). Edited by Sri T. Chandra sekharan, M.A., L.T.	1
Ekkālakkaṇṇi (Tamil). Edited by Vidvān V. S. Krishnan	33
Vēdapuriśvarar antādi (Tamil). Edited by Pulavar M. Pasupati.	49
Abhiṣiktarāghavaprastāvanā (Telugu). Edited by Mallampalli Sarabhesvara Sarma	65
Yōgāmṛtam (Kannāḍa). Edited by Vidvān K. Krishna Sarama ..	89
Pūtanāmōkṣam (Malayālam). Edited by Sri M. P. Mukundan ..	107
Risāla-e-Farāmin-o-Arāidh-e-Salātīn (Persian) Edited by Syed Hamza • Hussain, Munshi-e-Fāzil	121

YAYĀTITARUṆĀNANDA

OF

VALLĪSAHĀYA KAVI.

Edited by

T. CHANDRASEKHARAN, M.A., L.T.,

Curator, Government Oriental Manuscripts Library, Madras.

This is a drama in five acts and is based on the story of the love between ŚARMISTHĀ and YAYĀTI who became prematurely old on account of a curse, but became young again by exchanging his decrepitude with the youthfulness of his son, PŪRU. Like Rocanānanda, another work of this author, it is intended to be staged in the veneral festival of Lord Mārgasahāya worshipped at Viriñcipuram. This is also called Taruṇānanda. It was composed by Vallisahāya Kavi of Vādhūla family. He was a pupil of Nārāyaṇa Guru and lived at Viriñcipuram in North Arcot District near Vellore. It appears that he should be identical with the author of Ācāryadigvijaya or Śaṅkarācāryavijaya, a Campū on the life of Śaṅkara Bhagavatpāda. All the above three works are available in this library. Navanīta Kavi, the author of Mārgasahāya Campū or Viriñcinātha Campū and the son of Vedapurīśādhvarin belongs to the same family and the same village of this author.

This author mentions Vidyāśaṅkara and Ānandagiri in his Ācāryadigvijaya.

This edition is based on a palm-leaf manuscript of this Library bearing D. No. 12626.

॥ श्रीः ॥

वल्लीसहायकविप्रणीतं

ययातितरुणानन्दं

नाम नाटकम्

प्रत्यूहच्छेदनोदञ्चदन्तकुन्तविराजितम् ।

कल्याणदानधौरेयमव्यादव्याहतं महः ॥ १ ॥

क्रोडानारतसङ्गमम्बुधिभुवस्संवीक्ष्य तत्तादृशं

• सासूयामितरां विभाव्य सुचिरात्तां तामनन्तार्तिहत् ।

तत्साम्याकलनेन पीतवसनस्तामुद्धरिष्यन् शुचः

क्रोडाकारकुतूहली स जयति क्रीडाधुरीणो भुवः ॥ २ ॥

(नान्द्यन्ते)

सूत्रधारः—(परितो विलोक्य, सानन्दम्) संप्रति किल वि(र)[रि]ञ्चन-
पुरप्रपञ्चितविहारस्य भगवतो मार्गबन्धोर्वसन्तोत्सवसङ्घटितया रसिक-
विपश्चित्परिषदा समाहूतोऽस्मि (कणं दत्त्वा) अनया प्रौढपरिषदा किमप्या-
दिश्यते, तत्तु मामकीनलोकतौर्यत्रिककोलाहलेन नार्थतोऽवबुध्यते । तदपि
सावधानः शृणोमि पुनः । किं ब्रूथ ।

वस्तु प्रसिद्धमघहारि रसज्ञहारि

नेतात्युदात्तगुणगौरवमान्यकीर्तिः ।

प्राप्तान्यमादिमरसस्य विभाति यत्र

• तादृग्दृशोः कुतुकदं नवनाटकं नः ॥ ३ ॥

किञ्च—

• सा विद्या सर्वतः श्रद्धया गुरुशुश्रूषणोन्नता ।

ययातितरुणानन्दो विशदीक्रियते स ताम् ॥ ४ ॥ • इति

• (आर्कण्यं सश्लाघं) अहो प्रभावस्समासदाम् । • यत् प्रथमतः सन्देशे
दुर्घटे, रूपकगुणप्रगुणानेव दुर्धरां चिन्तामुत्पाद्यानुपदमेव तथाविधवस्तुघटितं
नाटकं स्वोक्तिशेषेणैव स्पष्टयद्भिरवशात् स्वैरेव समुन्मार्जितव्यसनोऽस्मि ।

यतः—

ययातितरुणानन्दसंज्ञं नाटकमद्भुतम् ।

वल्लीसहायकविना निर्मितं मयि वर्तते ॥ ५ ॥

(विमृश्य सपरितोषम्) गुरोः प्रसादात् पुरस्स्थमिव प्रतिभाति तत्तत्
संविधानम् । (रङ्गभूमिं विबोध्य)

सज्जरसाधमाततया

धूपायितमप्यमन्दसौभाग्यम् ।

तरुणामोदमहिम्ना

रङ्गपदं भाति मङ्गलारम्भम् ॥ ६ ॥

भवतु कनीयसीं सहधर्मिणीं प्रमोदिनीमामन्त्र्य तत्तद्वर्थाः सज्जाः किमिति
पृच्छामि । (विचिन्त्य) यद्वा आहूतमात्रायामस्यामार्या काव्यमधुराशु कुप्येत् ।
सापत्न्यशल्यमतिदुर्द्धरं खल्वस्माकम् । यदितश्चिरादाभ्यां मिथो विरुद्धाभ्यां
न मे नैश्चिन्त्यम् ।

एकयोत्साहसर्वस्वं स्पर्धयोत्सार्यते मम ।

अन्ययात्मभवप्रीत्या पुनराक्रम्य नीयते ॥ ७ ॥

तदधुना सर्वसुहृदं मनीषातिशयभाजनं द्वितीयं कचमिव स्यालमाहूय
सर्वं सङ्घट्टयामि । (नेपथ्याभिमुखमवलोक्य) मारिष इतस्तावत् ,

(प्रविश्य)

नटः—भाव एषेऽस्मि । किमिति व्याकुल इव दृश्यते भावः ।

सूत्र०—मारिष किमनवगतास्मद्गृहधर्मा भवान् ।

(एकयोत्साहसर्वस्वमिति पूर्वोक्तं पठति ।)

नटः—अगुस्यूत एवायं सुचिरात् । भवतु प्रकृतमादिशतु भावः ।

सूत्र०—मारिष संप्रति सभासदामाज्ञया वाधूलस्य रोचनानन्दकृतो
महाकवेर्ययातिगुणपवित्रं तरुणानन्दं नाटकमभिनेतुमविस्मृततत्तत्पद्याः किम-
स्मदीयाः ।

नटः युष्मच्छिक्षितेषु कः पुनस्तादृशो विस्मरणशीलः । अस्य
कवेर्दक्षिणामूर्तिप्रसाद इवास्माकं युष्मदनुग्रहः । अनेन कविना पुरः स्वगुरु-
रित्थमुपश्लोक्तिः खलु । यथा—

यत्सूक्तिविस्मयी विधिरहिपति(मन्वाय)[महाय]कुण्डलीकृत्य ।

हंसपदसंशयी स्वयमजनि स नारायणो गुरुर्जयति ॥ ८ ॥ इति ।

सूत्र० — मारिष,

जय शरचक्रहेतिललनार्पितभाग्यलस-

जयकरनन्दनप्रभुतयार्द्रतया स्मरसा ।

सुकविसरस्वती महितवस्तुसदृक् च सभा

शुभयशसेऽत्र विश्वघटना नटनाटकयोः ॥ ९ ॥

नटः—सत्यमिदम् । तर्हि नाहुषस्य राजर्षेभूमिकापरिग्रहो भावमन्तरेण न कस्यापि समुचितः । मम तु तत्सारथेभूमिका । आर्ययोः पुनर्देवयानी-
शर्मिष्ठाभूमिकापरिग्रहो युज्यते ।

सूत्र० — (विहस्य) भूमिकानुबन्धेऽप्यनयोर्विद्वेषोऽनुस्यूत इव ।

नटः—कालाजीर्यति स च तपस्विन्योः कलहः ।

सूत्र० — भवतु यथा कथञ्चिदपि परिषदाराधनम् । एषोऽहमस्मि ययातिः ।

(इति परिवृत्य) (यवनिकान्तरार्धप्रविष्टरथारूढः तदनुरूपपरिच्छदो भवति ।)

नटः—अहमस्मि रथसारथिः ।

(इति तथैव वेत्तप्रग्रहव्यापृतहस्तः । स्वस्थानोपविष्टः ।)

(प्रस्तावना ।)

सूत्र० — आयुष्मन् पश्य तावत् रथवेगातिशयम् ।

पुरो दृष्ट्वाश्चर्यं किमपि तदुदाहर्तुमनसि

क्षणात्तत्संलंघ्य प्रथयति तदन्यद्रथगतिः ।

पुनः सोत्कण्ठे मय्यहह तदपि क्वापि तदहो

वरीयो मौनं नः पथि हृदयमिलाद्भुतज्ञाते ॥ १० ॥

राजा—(मुद्रिमग्नं) निरीय पुरन्दरगृहात् प्रचिचितिषौ मयि कथेन व्याहृतस्य
श्लोकस्यार्थो नावधार्यते मया । यथा—

स्वप्राणसञ्जीवनमप्यस्य

त्वदर्हबुद्धयैव मया निसृष्टम् ॥

फलं स्व(मन्वाय)[महाय] तदाद्रियेथा-

स्ततोऽपि रम्येण सहेतरेण ॥ ११ ॥ इति ॥

कीदृशं फलद्वयं तदिति मुग्धोऽस्मि ।

सूतः—दुस्वबोधो हि देवानामुपन्यासः ।

राजा । (पुरोऽवलोक्य) विचित्रमिदमुद्यानम् । तदत्रावतरणाय
नियम्यन्तां रथ्याः ।

• सूतः—यदाज्ञापयत्यायुष्मान् । (इति तथैव कथेति)

राजा—(नाट्येनावतीर्थ) सूत इतः प्रचुरयवसे तुरङ्गान् विमुच्य • क्षणमस्म-
दागमनं प्रतिपालयतु भवान् । अहं पुनरुद्यानगर्भमुपेत्यापचितदिव्यकुसुमो
वृक्षवाटीमिमां प्रविश्य विश्रान्तः प्रत्यागच्छामि ।

सूतः—यदाज्ञापयत्यायुष्मान् । (इति निष्क्रान्तः)

राजा—(परिभ्रम्यावलोक्य) अहो उद्यानमिदमतिहृद्यम् । मनसा
निर्मितमिव विश्वकर्मणा । तथाहि—

उन्मीलितपनीयपुष्पमणिमत्किञ्चलकरन्ध्रोन्मिषत्

पीयूषाधिकसारसौरभमधुस्वादात्तमोदा अमी !

भृङ्गौघा मणिभङ्गमेतत्तत्करुचः सङ्गीतमङ्गीमिमा-

मभ्यस्यन्तितरां श्रुतिप्रणयिनीं पुंस्कोकिलाध्यापिताः ॥

॥ १२ ॥

इतश्च—

फलभरतमौलिप्रस्तुताकारणोक्ताः

• शुकपिककलवाग्भिः शाखिनस्तापनीयाः ।

द्विकसदकृशपुष्पस्तोमसामोदवाताः

अतिथिमिव समेतं साधु सम्भावयन्ति ॥ १३ ॥

(पुरोऽवलोक्य) अतिविशालेयमितः पद्मावतंसा सरसी । अत्र हि—

श्रान्तं चिरस्य सरटामनुधाव्य यान्ती-

• मन्यानुरागमधिरोप्य नसंमुखीनाम् ।

पद्मेशयं मधुलिहः कलहंसमुच्चै-

वैतालिका इव नृपं प्रतिबोधयन्ति ॥ १४ ॥

(श्रुतिप्रभिनीय) कोऽयं रशनारक्त्रमिश्रो मञ्जीरध्वनिरिव सरस्या उत्तरतः
श्रूयते । यद्वा हंसमिथुनकूजितानि । (विमृश्य) नायं तिरश्चां कलकलः ।
कपोश्चित् स्पर्धमानयोर्भूषाशिक्षितमिव । भवतु पश्यामि ।

(इति किञ्चिदुपसृत्य परिक्रम्यावलोक्य)

एका प्राग्भ्रमालम्ब्य किङ्करीमिव शङ्करीम् ।

सरस्यां रशनाशेषां पातयत्यपरामितः ॥ १५ ॥

सत्रीलमिव मां वीक्ष्य कलहान्तरिताकृतिः ।

इमा निर्वसनीकृत्य साटोपा धावति स्वयम् ॥ १६ ॥

अहो प्रमादः । (पुनर्निरूप्य)

याता सत्वरमुद्धता वरतनुः सन्ध्येव रक्ताम्बरा
स्वालीसंहतिमग्रकान्तिकलिकामाकृष्य सौरीमिव ।

अन्या संप्रति कण्ठदघ्नसलिले मग्नोत्थिता वर्तते

नूत्ना चन्द्रकलेव सिन्धुजठरे मग्नार्धदृश्याकृतिः ॥ १७ ॥

भवत्वेनामशरणामनेन निजोत्तरीयेण सवसनीकृत्य सरसोऽस्मात्
समुद्धरामि । (इति सत्वरमुपसृत्य सरसि निजोत्तरीयक्षेपं नाटयति)

(ततः प्रविशति राजकरमवलम्बमाना सरोनिमज्जनसदृशलक्षणा देवयानी ।)

देवयानी—अय्यः परित्तायहि इमाए दुडुचेडीए परिभाविदं अत्ताणि
(आर्यं परित्तायस्व अनया दुष्टचेठ्या परिभूतमात्मानम् ।)

राजा—

विरमतु सुदति त्वदङ्गकम्पः

प्रसभमनर्थकदर्थितासि भूयः ।

अयमहमशरण्यबन्धुरारात्

समुपगतस्तव नाहुषो ययातिः ॥ १८ ॥

वरोरु कस्यापत्यमसि । का पुनरीदृगतिक्रमसहसिनीयम् । कुतः
पुनरियान् कलहावतारो वा ।

देवयानी—सुणेदु महाभाअ । (श्रूयतां महाभाग)

अहं उण भवदो भग्गणिब्बिसेसस्स भग्गवस्स पुव्वदेव्वकुल्लगुरुणो
 कण्णआ देवआणीत्ति । (अहं पुनर्भगवतो भर्गनिर्विशेषस्य भार्गवस्य पूर्वदेव-
 कुलगुरोः कन्यका देवयानीति) । इअं उण मम पिदुणो पंरिअणस्स अंतेवी-
 सिणो विसपव्वस्स दुट्ठपुत्तीआ सम्मिठ्ठेत्ति । (इयं पुनर्मम पितुः परिजन-
 स्यान्तेवासिनो वृषपर्वणो दुष्टपुत्रिका शर्मिष्ठेति) । 'अज्ज सव्वलोअसंदावका-
 ल्ळे घम्मदिअए जलक्किळणीं उद्दिसिअ इमाए वराइआए समं आअदंहि ।
 (अद् सर्वलोकसंतापकारणे घर्मदिवसे जलक्रीडामुद्दिश्यानयां वराक्या सममा-
 गतास्मि) । एत्थ सरसितडे वसणाणि णिस्खिविअ सरोवरांदरे खेलिंदुं
 फ़त्तम्हो । (अत्र सरसीतटे वसनानि निक्षिप्य सरोवरान्तरे खेलितुं पृवृत्ताः
 स्मः ।) इदस्सि अंतरे कुदोवि भअवं चंदचूडो देविए समं विसपिठ्ठिअ
 आहिण्डिआणो दिट्ठो । (एतस्मिन्नन्तरे कुतोऽपि भगवान् चन्द्रचूडो देव्य
 समं वृषपृष्ठ स्थितः आहिण्डमानो दृष्टः ।) तस्सि वइअरे तुवरन्तीहिं अंहेहिं
 लज्जासंज्झसविमूढविवेअदाए अंसुअविणिमओ आसी । (तस्मिन् व्यतिकरे
 त्वरमाणाभिरस्माभिर्लज्जासाध्वसविमूढविवेकतया अंशुकविनिमयः आसीत् ।) मम
 अंसुअं ताए गिहिदं ताए अंशुअं उण मए । (ममांशुकं तया गृहीतं तस्या अंशुकं
 पुनर्मया ।) तस्सि ओसरे बह्मणकंणआ तुमं भिंखुई राइणो पुत्तीआए अंसुअं
 कीस गिहिदवदित्ति रोसावेसादो दुरख्खराइ पळविअ ताडिअ पुणेवि
 इमीस्सि सळिळंभंतरे णिअं अंसुअं बलादो ओहरीअ णिस्खिवदहि ।
 (तस्मिन्नवसरे 'ब्राह्मणकन्यका त्वं भिक्षुकी राज्ञः पुत्र्या अंशुकं कुतो
 गृहीतवतीति रोषावेशाद् दुरक्षराणि प्रलप्य ताडयित्वा पुनरप्यस्मिन् सलिला-
 भ्यान्तरे निजमंशुकं बलादपहत्य निक्षिप्तास्मि ।) होदु 'इमंस्स धीरत्तणस्स'
 फलं अणुहोदिस्सदि अचिरादो वराइ । (भवत्त्वस्य धीरत्वस्य फलमनुभ-
 विष्यत्यचिरात् वराकी ।) मम पुणंलेसादो महाभागो वि आअदो ।
 (मम पुण्यलेशान्ममहागोऽप्यागतः ।) अहं उण दिट्ठिआ गिहिदपुव्वं महाभा-
 अस्स पाणिं उज्झिअ अण्णस्स ण कस्सवि पाणिं गिह्हेमि । (अहं

पुनर्दिष्ट्या गृहीतपूर्वं महाभागस्य पाणिं विहायान्यस्य न कस्यापि पाणिं गृहीष्यामि ।) दाणिं संउत्तो पाणिग्रहणोत्सवो एव सच्चो होडिस्सदि ।
(हृदानीं संवृत्तः पाणिग्रहोत्सव एव सत्यो भविष्यति ।)

राजा - (निश्चय) (आत्मगतं) कथमियं शापायुधस्य शुक्रस्य कुमारी ।
अहं पुनश्चन्द्रवंशभूषणभूती राजर्षिः । कथं पुनरस्याः पाणिग्रहः प्रातिलो-
मिकोऽयं शिवतातिर्भवेत् ।

(प्रकाशः)

संस्पर्शस्तव सुन्दरीन्दुकिरणप्राग्भारसर्वस्वहृद्-

वाणी त्वौशनसीति कर्णकुहरे संन्तप्तनाराचवत् ।

मान्या केवलमाविलात्मभिरपि क्षत्रैरिह ब्राह्मणो .

जातस्येन्दुकुले कुतो वद भवत्पाणिग्रहाशापि भे ॥ १९ ॥

देव०—महाभाओ तारिससंकाकळंकिदो न होदु । जधिसणणंदणो
कचो अत्तणो उवरि कृताणुराअं मं आलखिअ गुरुपुत्ती एत्ति णिसेहिअ
कुविदो बंझणकंणआसरिसलखणो परिणओ तुह ण होदु । कस्सवि
राइणो पडिगहो हो हिंत्ति सावख्खरभाइणीं मं कुदुअ णिगदो । तदो एव्व
संव्वहा . मए राएसिकलत्तेण होदव्वम् । (महाभागस्तादृशशङ्काकलङ्कितो
न भवतु । यद्धिषणनन्दनः कचः आत्मन उपरि कृतानुरागां मामालक्ष्य
गुरुपुत्रिकेति निषिद्ध्य कुपितो ब्राह्मणकन्यकासदृशलक्षणः परिणयस्तव
न भवतु । कस्यापि राज्ञः परिग्रहो भवेति शापाक्षरभागिनीं मां कृत्वा
निर्गतः । तत एव सर्वथा मया राजर्षिकलत्रेण भवितव्यम् ।)

(संस्कृतमाश्रित्य)

सं निग्रहः स्वयमिव यस्तु मय्यभू-

दनुग्रहः स हि शपथो महामुनेः ।

क्षमावतामिह पुनरक्षमाप्यहो

क्षमाभूतः समुचितवत्यहं यतः ॥ २० ॥

राजा—(आत्मगतम्) लब्धमप्यवकाशबीजम् ।

विशुद्धसन्तानशुभप्रसूतिः

गुणानुषक्तेयमननन्यभुक्ता ।

आमोदयत्यान्तरमप्यहो मे

कचार्पिता कौसुममालिकेव ॥ २१ ॥

अस्त्येवार्थस्यावतारिका कचोक्तिः । (प्रकाशम्)

पिताज्ञा तव दुस्तरा वरतनो सर्वातिशायिक्रमा

संशप्ता च कचेन धातृनियमः कीदृक् स न ज्ञायते ।

संसर्गः पुनरावयोर्विधिकृतः प्रत्याशया मां मुहु-

र्बध्नाति क सखीजनेन निकृता काहं द्युमार्गागतः ॥ २२ ॥

देवयानी, महाभाअ पैखवदो एव्व तुज्झ सव्वहा सिळाहणिंजा हो
दिस्सादि देवआणी । (महाभाग पश्यत एव सर्वथा श्लाघनीया भविष्यति
देवयानी)

(इति सवन्दनं निष्क्रान्ता)

राजा — (विचिन्त्य) सुदृढोद्यमेयमौशनसी किं वा वृषपर्वणि दुहेत् । यद्वा
पुत्रीगिरा विमुखे भगवत्युशनसि किं कुर्यात्तपस्वी वृषपर्वा ।

सन्नद्धेषु सुधार्पणेन हरिणा सम्भावितेष्वेकत

क्लिष्टेषु श्रममात्रपक्वित्रमफलेष्वायोधनायान्यतः ।

पुत्रैघेष्वदितेर्दितेश्च तदनु ध्वस्तेषु शिष्येषु यः

स्वानुज्जीवितवान् क्षणादिव मुनिः सञ्जीविनीविद्यया ॥ २३ ॥

तपस्विन्या किमनयेत्यनयोत्कूलितक्रमा ।

स्वयं राजसुतेत्येवं विजृम्भे वार्षपर्वणी ॥ २४ ॥

अस्त्वेतत् । मम पुनरकाण्डे किंकर्तव्यतामूढतया न चलति पदात्पदमपि ।

भार्गवी खेदयतु मां युक्तं हस्तच्युता यतः ।

व्यथयत्यतिमात्रं हा दृष्टमात्रापि दानवी ॥ २५ ॥

वासः स्वं वसितवतीं पुरः पुरोधः-

कन्यां तां विशिखसखेन वीक्षणेन ।

आविद्धय भ्रुवमसमेषुचापवल्ली-

सध्रीचीं यदरमरालयांबभूव ॥ २६ ॥

ततश्च—

सफल्य्य चौशनस्यां स्वकोपमतिरूपमन्तिकोपनते ।

मयि दत्तदर्शनेऽस्याः द्विस्त्रिर्वलिताथ सत्तपा दृष्टिः ॥ २७ ॥

सा नः कृन्तति चेतश्चेतोभवरोपनिपतन्शरव्यम् ।

नियतिरनुरागमस्या मयि गाढं तद् व्यनक्तीव ॥ २८ ॥

(दक्षिणभुजस्फुरणमभिनयन् ।) (सप्रत्याशम्

सांवादिनीव प्रतिभाति तत्रभवती नियतिः ।

॥ ततः प्रविशति पटाक्षेपेण धात्री ॥

धात्री—णिदिष्टं हि वच्चाए सांमिष्टाए । अंव सिणिद्धवंलहे तुरिदं,
गच्छिअ तुमं, उज्जाणसंगदं महाभाअरूवं पुरुसोत्तमाकिंदिं, संव्व
भौमलंखणलंखिदं उवसंविअ विण्णवेहि । (निदिष्टास्मि वत्सया शर्मिष्ठया ।
अन्व स्निग्धवल्लभे त्वरितं गत्वा त्वमुद्यानसङ्गतं महाभागरूपं पुरुषोत्तमाकृतिं
सार्वभौमलक्षणलक्षितं ऊपसृत्य विज्ञापय) देवआणीए उवरि कुर्विदाए मए
महाभाओ असमओत्ति ण संभाविदो । अगिणिहदकुळनामविसेसाएवि मम
हिअअं पविसिअ किंकिंवि करेदि । संव्वहा जेणकेणविं सदंभेण
महाभाअस्स घरदासिणी होदिस्सदित्ति विण्णवेहिंत्ति पुणो पुणो वि फणिदम् ।
कीरिसवंसकेवणभूदो सो । देवयान्या उपरि कुपितया मयामहाभागोऽसमय
इति न संभावितः अगृहीतकुलनामधेयविशेषाया अपि मम हृदयं प्रविश्य किमपि
किमपि करोति । सर्वथा येन केनापि सन्दर्भेण महाभागस्य गृहदासिनी
भविष्यतीति विज्ञापयेति पुनः पुनरपि भणितम् । कीदृशवंशकेतनभूतः सः ।)

(परिक्रम्यावलोक्य) दिंदिआ इदो इमाए सरसीए पेरंतमाळुदीलदामण्डवे
महाभाओ सो एव्व दीसइ । होदु उपसप्पेमि । दिष्टया इतोऽस्याः
सरस्याः पर्यन्तमाळुतीलतामण्डपे महाभागः स एव दृश्यते । भवतू-
पसर्पामि । (इत्युपसर्पति)

राजा (विलोक्य) दक्षिणभुजस्फुरणस्य किं फलमिति विचारयतो मम
चिन्तापनयनाय किमियं वनदेवता मामेवाभिमुखीकृत्यागच्छति ।

धात्री—महाभाओ विजई होदु । (महाभागो विजयी भवतु)

राजा—तत्रभवति का त्वम् । वनदेवता किमस्मदनुग्रहायागता ।

धात्री—महाभाअ पुव्वदेवराइणो विसपव्वस्स अंतेउरपरिअणो अअं
जणो । वच्चाए सांमिठ्ठाए महाभाअसविधं अणुप्पेसिदो ।

(पूर्वदेवराजस्य वृषपर्वणः अन्तःपुरपरिजनोऽयम्) वत्सया शर्मिष्ठाया
महाभागसविधमनुप्रेषितः ।

राजा—(सस्मितम्) कियानादरोऽस्मास्त्रकारणवत्सलाया राजपुत्र्या इति
हि किल स्थितोऽस्मि ।

शक्रश्रीवरणैकशुल्कतपसो जातस्य मे श्रेयसो

राजर्षेर्नहुषात् कदापि रमते न प्राकृतासु क्वचित् ।

चेतः क्रीतमिवानया मृगदृशा हेतुस्तु न ज्ञायते

तस्याः कीदृशमान्तरं व्यवसितं कीदृग्विधेर्वा पुनः ॥ २९ ॥

धात्री—(आकर्ण्य आत्मगतम्) दिट्ठिआ चंदवंसालंकारो एसो । न खु चंदमादं
उज्झिअ अण्णं दंख्वेदि चकोरिआ । (दिष्ट्या चन्द्रवंशालङ्कार एषः । चन्द्रपादान्
विहायान्यं न पश्यति चकोरिका ।) (प्रकाशम्) राअणंदणं वच्चा सम्मिठ्ठा
महाभाअं विण्णवेदि । देवआणिआतिंक्रमवइअरे ण संभाविदो मए अज्जो ।
(राजनन्दन वत्सा शर्मिष्ठा महाभागं विज्ञापयति । देवयान्यतिक्रमव्यतिकरे
न संभावितो मयार्यः ।) दाणिं हिअअंबुअं तुज्झ चळणे समंप्पिअ पूअणं
करीअदि । संव्वहा महाभाअघरदासिणी होदिस्संति कोदूहलणिंभरंमि ।
तदो किदथ्थीकरणिज्जो एसो पिअजणो पडिंमगहधम्मेण महाभाएणेत्ति ।

(इदानीं हृदयांबुजं तव चरणे समर्प्य पूजनं क्रियते । सर्वथा महाभाग-
गृहुदासी भविष्यामीति कौतूहलनिर्भरास्मि । तत् कृतार्थीकरणीय एष
प्रियजनः परिग्रहधर्मेण महाभागेनेति ।)

राजा—(सपरितोषम्) अनुगृहीतोऽस्मि स्वयंवरोत्सुकया राजकन्यया (स्वगतम्)
इदानीं सङ्गतार्थः कचोपन्यासो निरवशेषतया ।

इदंपरतया मिथः परिचयोत्सुकानां चिरा-

दयोगमत्तद्धितं नियमतो विनिश्चिन्वते ।

अयत्नघटनां [मिथः] (विधः) क्वचिदसूषितानामतो

निलिम्पनिलयस्पृशो नियतिनिर्विशेषोक्तयः ॥ ३० ॥

यद्वा नियतिर्नम का पुनरेनानन्तरेण (प्रकाशम्) प्रियभाषिणि किं
वृत्तमितः प्रचलितयोर्गुरुशिष्यापत्ययोरनयोः ।

धात्री—अय्य वच्चाए उपरि वेरसंळ्ळादो उच्चावचं उंब्बोधिअ ण
अरादो तपोवणं णीदो राअदेसिओ भग्गवो ताए पिदा देवआणिए ।
(आर्य वत्साया उपरि वैरशल्यादुच्चावचमुब्बोध्य नगरात्तपोवनं नीतो राज-
देशिको भार्गवस्तस्याः पिता देवयान्याः ।)

राजा—आः कष्टमापतितं राज्ञो वृषपर्वणः । ततः किं व्यवसितं राज्ञः ।

धात्री—तंखु ण जाणेअदि मए । जदो इदोमुहं पेसिदंहि तुवरन्तीए
संमिद्धाए ।

(तत्खलु न ज्ञायते मया । यतः इतो मुखं प्रेषितास्मि त्वरमाणंया
शर्मिष्ठया ।)

राजा—भुवनाधिपत्यमिदमेकतो विभोः

सुहृदः कवेर्बलमतन्द्रमेकतः ।

अथवा

ससुरासुरेन्द्रदुरतिक्रमा कवे-

र्न हि मन्त्रशक्तिरवधार्यते परैः ॥ ३१ ॥

सर्वथा निर्व्यलीकपक्षपातेन भगवता शुक्लेण वृषपर्वणि सप्रसादेन भवित-
व्यम् । अस्त्वेतत् । सुन्दरि निर्व्यलीकोऽयं प्रथमानुरागः शिरसा प्रतिगृहीतो
नाहुषेणेति । देवी विज्ञापनीया तत्रभवत्या । मम तु प्रतिष्ठानप्रतिष्ठा सा
बलवती । तत् त्वरितं प्रचलतु भवती ।

धात्री—जं अज्जो आणंवेदि । (यत् आर्य आज्ञापयति)

(इति निष्क्रान्ता ।)

राजा—प्रत्यक्सन्ध्येव रागं हृदि विरचितवत्यौशनस्येकतो मे

चान्द्री रेखेव लेखाधिपहरिदुदरव्यक्तभावासुरीतिः ।

तारामैत्रीमनूनामनुभवति तयोस्तुल्यभावाद्ययाति-

श्चेतोभूः प्रातिभाव्ये कृतमतिरतुलां प्रीतिमाविष्करोतु

॥ ३२ ॥

(इत्युत्थाय परिक्रम्यावलोक्य) सज्जरथः सूतोऽपि मां प्रतीक्षते । भवतु-
पसर्पामि । (इत्युपसर्पति ।)

(ततः प्रविशति रथः सूतः ।)

सूतः—आयुष्मन् सज्जो रथः । तदारुह्यतां नगरालंकरणाय ।

राजा—तथा (इति रथारोहणं नाटयति ।)

सूतः आयुष्मन् अम्बरवर्त्मना पुनरितश्चलितस्यास्य स्यन्दनस्यानुस्वात-
सुभगेन गतिविशेषेण क्षणादिव सव्यतः संभाव्यते शङ्करश्चशुरोऽयं गिरिराजः ।

राजा—शक्रदत्तश्शताङ्गोऽयं नाम्ना समरभास्वरः ।

षड्रात्रनिर्जितशेषदिक्चक्रो यद्गुणादहम् ॥ ३३ ॥

(निरूप्य) अहो गभीरगहनसन्निवेशोऽयं हैमवतः प्रस्थाभोगः ।

तथाहि—

हर्यक्षनिष्ठुरनखाशनिकृत्तकुम्भि-

कुम्भामिषप्रभवविस्रकषायवातैः ।

संबोधितान्निजविपक्षतरक्षुवर्गा-

न्वीक्ष्योत्प्लवन्ति हरिणाः परिणामभीताः ॥ ३४ ॥

इतश्च—

शिलावृष्टोत्सेधात्पतनरभसोद्भ्रान्तविकृत-

ध्वनद्बल्लूकोद्यद्रणरणकनिर्मुक्तशयनाः ।

अमी जृम्भारम्भोच्छवसितधनगर्जाभिरभितो

हरिद्रन्ध्राण्युच्चैर्विदधति पिनद्धानि हरयः ॥ ३५ ॥

कथं सङ्घर्षः क्रीडन्ति कान्तैः समं निर्विशङ्का एवात्र गीर्वाणसुन्दर्यः ।
यद्वा अनुकूल एवैवंविधभाव एतासाम् ।

यतः ।

स्फूर्जद्वज्रनिपातनिष्ठुरहरिक्रोधोन्मिषद्वर्जित-

क्रीडातर्जितदन्तिभीट्कृतिगुरुच्छात्रीभवत्कन्दरम् ।

त्वंकाराद्यतदर्हवाक्स्मृतिभवव्रीडाकुलास्साधु र्यत्

प्रस्थोत्सङ्गमनङ्गसङ्गरकृते सङ्केतयन्ति स्त्रियः ॥ ३६ ॥

स्तश्च—

दन्तिग्रामोद्दलनपटिमाकुञ्चितान्यञ्चिताङ्ग-

प्रोङ्घीनोद्यन्मृगपतिकृतोड्डामरावेगयोग्यैः ।

दिक्चक्रोलङ्घनचणजनप्रौढिमाढ्याष्टपाद-

क्षेपोद्दृष्टच्छरभरभसैः कपिताधित्त्वकेयम् ॥ ३७ ॥

इतश्चास्योपत्यकायां किमिदमद्भुतमिवाभाति ।

गर्तप्रच्युतकलभानुद्धरति हरिः करावलम्बेन ।

कापेयी परिषदितोऽप्युपचिनुतेऽस्मै फलानि निर्लोभा ॥ ३८ ॥

एवं तिर्यग्विरुपचर्यमाणो नरसखोऽयमृषिः । अस्यैवेयं चक्रमस्थली .
बदरिकावनी ।

यानूमभिनवाम्बुदेच्छया

वीक्ष्य नृत्यति शिखण्डमण्डनः ।

दुर्हदामचरमोऽप्यमुं फणी

बर्हबृंहितमगर्हमीक्षते ॥ ३९ ॥

किंच—

नखायुधोदग्रनखाग्ररेखा-

सुकङ्कतेनालमशङ्कितेन ।

स्ववालकण्डूहरशिल्पमुद्रां

चमर्यमर्यादमिहाश्नुतेऽसौ ॥ ४० ॥

चक्रप्रेमरसस्पृशा कमलिनीमुद्रोधयत्येकतो

दृष्ट्या कैरविणीं सुधारसदुहा व्याकोचयत्यन्यतः ।

सोऽयं रात्रिदिनेशदृङ् निजतपः सातङ्कनाकालय-

स्थेमाशंसिनिजाङ्कनिर्मितवधूविस्मापिताखण्डलः ॥ ४१ ॥

तदव्याकृतमहसोऽस्य महामुनेश्चरणपरिचरणेन प्रतिहृतांहसो नगरीं व्रजामः ।

(इति निष्क्रान्तौ ।)

। इति वल्लीसहायकविवरिते ययातितरुणानन्दे प्रथमोऽङ्कः ।

॥ अथ द्वितीयोऽङ्कः ॥

(ततः प्रविशति काव्यशिष्यः ।)

शिष्यः—आदिष्टोऽस्मि भगवत्या काव्यपत्न्या कुसुमानयनाय ।
(परितोऽवलोक्य) अये प्राभृतिकाः वाताङ्कुराः कमलमुकुलकवाटिकाभितः
समुद्घाटयन्तः सौरभातिशयमाहरन्ति । तदवसितेव विभावरी ।

ततः—

नमयति समयो विपाण्डुवक्तुं
प्रभुरिव नः शशिकैतवेन नैशः ।
अरुणमिषमुखोऽप्युदेति घस्रः
कविरिव कोपविपाटलः कुतोऽपि ॥ १ ॥
न भान्ति विगुणास्तारा मुक्ता इव रविस्त्वितः ।
देवयानीकरत्यक्तमण्डनालक्तखण्डवत् ॥ २ ॥

इतश्च—

मिहिरानुकूल्यमुहुरादृता शनैः
कमालन्युपेत्य कमलिन्यभिष्टुता ।
करुणाप्लुतेन गुरुणा पुनर्वृता
वृषपर्वराज्यकमलेव वर्धते ॥ ३ ॥

(इति प्रसिद्ध्याऽवलोक्य) ।

कदा पुनरयमायातः प्रियशिष्योऽस्मद्गुरोः शण्डः । यः किल चिररात्रा-
यामरावत्यामेव वाचस्पतेर्मन्त्रालोचनग्रन्थिभेदविजिज्ञासया भगवता काव्येन
प्रहितस्समुषितः ।

(प्रविश्य)

शण्डः—वत्स मर्क किं ते कुशलम् ?

मर्कः—आर्याभिवादये ।

शण्डः—वत्साविश्वथगुरुपरिचरणोत्साहो भूयाः

मर्कः—कीदृशी पुनरार्यप्रवृत्तिः ।

शण्डः—आदिष्टोऽस्मि खलु प्रथमतः सुराभिषेणनसयत्नेन भगवतोऽक्षनसा
नाकलोकप्रवृत्तिजिज्ञासया ।

मर्कः—आचार्यस्यान्यादृशी खल्वसुरराज्यलक्ष्मीपुनरुक्ततापादनसमुत्कण्ठा ।

शण्डः—अत्र पुनः गुरुशिष्ययोः केनापि हेतुना मिथः प्रणयभङ्ग इति प्रथमतः स्वयमेवाभिषेणनसमुद्यते रन्ध्रान्वेषिणि मरुत्वति भगवता परावरविदा-
सुरपुरोभसा नेदमौपयिकं काव्यं संधित्सति पुनर्वृषपर्वेति निरुद्धोऽभवदुद्धतस्य
गुरुहृतस्य समुद्यमः । अहं च सर्वमिदमवेत्य भार्गवान्तिके समुपन्यस्तपरपक्ष-
वृत्तान्तोऽस्मि । (क्षणं निध्याय सोद्वेगम्)

कदर्थनैवात्र धियश्चिरेण

विशिष्यते शिष्यजनस्य यत्नात् ।

गुरोर्विवृद्धौ च विपर्यये च

विपान्तरायो ननु तूल्यरूपः ॥ ४ ॥

तत् कुतः पुनराधिकारिकव्यसनेषु गुरुकुलेषु शिष्यजनविद्याविशृङ्खलता ।
स्त्वेतत् । वत्स मर्क केन पुनरियान् भगवतोऽनादरः शिष्यकुले । कथं
रिणतः पुनश्च यथापुरमादरातिशयः ।

मर्कः—शृणोतु तत्रभवान् ।

शर्मिष्ठया सपरिवारमितो निरीय

नीरे विहारमपदिश्य निजा तनूजा ।

क्रीडासरस्यतितरामवमानितेति

स्निग्धेऽपि राज्ञचजनि कापि कवेरसूया ॥ ५ ॥

शण्डः—कीदृशी पुनरवमानना ?

मर्कः—(कर्णे) एवमिव ।

शण्डः—आः प्रमादः ।

क तत्सख्यं केदृग्विषमविषमं वैशसमहो

तदात्वे देवस्य क पुनरभियानं पुरमिदं ।

क तादृग् दौर्जन्यं नरपतिभुवः प्रेमसहजे

जने तस्मिन्नाकस्मिकमपि ययातेरुपकृतम् ॥ ६ ॥

मर्कः—सर्वमिदं धुणाक्षरन्यायादुपनतम् ।

शण्डः—न हि नहि । निसर्गादहंयुः शर्मिष्ठा ।

मर्कः—परस्पराविनयोक्तिरेवमपराध्यति तयोः ।

शण्डः—ततः ।

मर्कः—ततो निबद्धकरग्रहोत्साहा तस्मिन् राजनन्दने बलवदनर्थोद्यमा सम्प्रति देवयानी ।

शण्डः—कथमिव ?

मर्कः—

दोषारोपणमन्यदैव समुपन्यस्यासुरेन्द्रेऽप्यसौ
प्रेमार्थस्य च विश्वथय्य कथमप्यप्राकृतप्रक्रमा ।

साचिव्ये चिरसङ्गतेऽपि शिथिलीभावं प्रकल्प्याश्रमे
वासं वासववैरिसन्ततिगुरोरव्याहतं व्यातशीत् ॥ ७ ॥

शण्डः—(स्वगतम्) । कथमयं नग्नीकृत्य सरसि निपातनदोषं संक्षिप्य
वत्सायां देवयान्यामेव दोषं द्रढयति । राजकुलैकपक्षपाती खल्वयम् ।
(प्रकाशम्) ततः । किं प्रतिपन्नं वृषपर्वणा ।

मर्कः—

‘गुरौ रुष्टे स्पष्टे जगति तदुदन्तेऽपि नितरा-
मवेत्याप्तैः प्राप्तैरमरसमराभिक्रमकथाम् ।

महाराजः पादौ विपदपनयायान्वयगुरो-
र्वरिष्ठां शर्मिष्ठामुचितमुपधीकृत्य जगृहे ॥ ८ ॥

एतं कुर्विति गुणवत्या शर्मिष्ठया स्वयमेव बोधितो वृषपर्वा । यथा किल

क्षमापयैनं कुशलाय भूयसे

तथा त्यमर्षाद्यदहं चकार हा ।

तथा विधेयास्मि न संशयोऽत्र ते

यथार्थपुत्रे दनुजेन्द्र रोचते ॥ ९ ॥

शण्डः—(स्वगतम्) बलवानादरोऽस्य शर्मिष्ठायाम् । (प्रकाशम्) ततस्ततः

मर्कः—

मणिकिरीटमुपाङ्घ्रि विलोलय-

त्यवनिभृत्यथ रोषजुषो गुरोः ।

अरुणता वदनादवतीर्य सा

पदयुगे मणिकान्तिमिषादभूत् ॥ १० ॥

• उक्तं च सप्रसादेन भगवता सभ्रूक्षेपम् । प्रसादनीया वत्सा प्रथमतो
देवयानीति ।

शण्डः—ततस्ततः ।

मर्कः—ततश्च ।

उच्चैरन्वयेति राजमणिना कोटीरकोटीमणि-

श्रेणीकान्तिपरम्पराभिरभितो नीराजितेऽस्याः पदे ।

वक्त्राब्जान्न च शोणिमा विगलितः कित्वाङ्गनाब्जे पुना

राज्ञो मौलिवलारिरत्नकलिकाकान्तिर्नवीनाजनि ॥ ११ ॥

शण्डः—किमुक्तं तदा पुनर्देवयान्या ।

मर्कः—(सासूयम्) तदात्वे तामनादृत्य देवयान्या नृप एवमुक्तः ।

राजन्यदि विधेया सत्यमियं शठा । तर्हि वदामि शृणु सावधानः ।

यस्य पाणिं गृहीष्यामि कुतुकात् कृतकामना ।

तद्गृहे सपरीवारशतका भृतकायताम् ॥ १२ ॥

शण्डः—सम्यगुपन्यस्तं देवयान्या । तर्हि ययातेरपि समुपभोगक्षमा
देवयानीव वार्षपर्वणी ।

मर्कः—(विहस्य) तत् पुनरापतितमनर्थं न जानात्यार्यः । शान्तं
पापम् ।

शण्डः—कथमिव ।

मर्कः—(सदीर्घनिश्वासम् ।)

न करग्रहमन्तरेण युक्तं

तदिति ह्रीमति राज्ञि याचमाने ।

विधिदर्शनकन्यकानुरोध-

द्वयकृष्टो गुरुरेवमेनमूर्ध्नि ॥ १३ ॥

राजन्नस्त्वेवमथापि ।

सङ्कल्परत्यौपयिकी तवेयं

कन्या भविती कमितुर्धरित्र्याः ।

गृहेषु मान्या नृप देवयान्या

भ्रूक्षेपमितीभवदात्मकृत्या ॥ १४ ॥

इति सप्रतिज्ञं वदत्यपि तातभार्गवे पङ्कस्तम्भन्यायेन किमनेन विस्तरेण । सर्वथा प्रियसङ्गमभाग्यं दुरालभमस्या इति सरूक्षाक्षरमुदीरितवती देवयानी । तदात्वे 'वाशुभस्य कालहरणमिति अन्तर्निश्चित्य भवत्वेवमिति तदैवाङ्गीकृतं महाराजेन । किमेतद्युक्तं वदतु भवानिदम् । भाविनि पुनः परिणयसङ्कल्पव्यतिकरे धर्मप्रजासम्पत्त्यर्थमिति सदैवेषु फलक्षीरभुजः कस्य वा वदनान्न निर्यास्यति सरस्वती ।

शण्डः—(सोपहासम्) कथं पुनरेतत् सङ्गच्छते तथाकृतसंविदि भगवति संविदि ।

मर्कः—(सामर्थम्) भवत्त्वेतत् दिष्टं तत्र बलवत्तरम् ।

शण्डः—ततः ।

मर्कः—ततश्च ।

प्रीतो गुरुर्विनयनम्रमहीशवाचा

प्राचा तदीयसुकृतेन कृतानुरागः ।

साचिव्यमव्यवहितं कृतशस्त्रमर्श-

मारूढवान्परिणयत्वरया स्वपुत्र्याः ॥ १५ ॥

भवान् पुनरिदानीं क चालितः ।

शण्डः—बलवदस्त्रस्था वत्सेत्याचार्यान्या तत्रभवत्या भवानीचरणसिन्दूर-रेणुरूपप्रसादाधिगमाय कैलासं प्रति प्रेषितोऽस्मि । त्वमितो नातिदूर एवोद्याने कुसुमान्यपचिन्वन् त्वरितं व्रजेति (निष्क्रान्तः ।)

मर्क—विरहोत्काण्ठितेव प्रीतिभाति देवयानी । अहमपि कुसुमान्यपचिनोमि भवानीचरणार्चनौपयिकानीति । (परिक्रम्यावलोक्य) इयं दृश्यते महाराजनिष्कुटवनी । इतः प्रविश्य पुष्पाण्यपचिनोमि (इति तथा करोति आकाशे) ।

सौदामिणि सो एव दाणिं अन्तणो पहू संवत्तरूवाएवि देवआणिए
णिदिट्ठेति दिट्ठिआ संपुण्णभाअधेअहि । (सौदामिणि स एवेदानीमात्मनः
प्रभुः संवर्तरूपयापि देवयान्या निर्दिष्ट इति दिष्ट्या संपूर्णभागधेयास्मि ।)

मर्कः—(आकर्ण्य) कथं सौदामिणीं सखीं निर्दिश्य भर्तृदारिकायाः
शर्मिष्ठाया वचनोपन्यास इव (विचिन्त्य) राजकन्याजनविहारस्थलीयम् ।
किमित्यत्र चिरं वस्तव्यं मया । अपचितानि च कुसुमानि गुरुकुलं प्रापयामि
(इति निष्क्रान्तः)

विष्कम्भः ।

(ततः प्रविशति सौदामिन्यानुगम्यमाना शर्मिष्ठा)

शर्मिष्ठा—(पुनः पूर्वोक्तमेव पठति ।)

सौदा०—हळा सग्मिठ्ठे सिणिध्ववळ्ळहए तदो आअदाए किं भणिदम् ।
(सखि शर्मिष्ठे स्निग्धवल्लभया ततः आगतया किं भणितं धात्र्या ।)

शर्मि०—तस्स महाभाअस्स इमस्सि जने दिठो अणुरागेत्ति । (तस्य
महाभागस्यास्मिन् जने दृढोऽनुराग इति ।)

सौदा०—कहंविअ । (कथमिव)

शर्मि०—(शक्रश्रीवरणेति तदुक्तं श्लोकं पठति) ।

सौदा०—दिट्ठिआ चन्दवंसाळंकारो सो महाभाओ ।

(दिष्ट्या चन्द्रवंशालङ्कारः स महाभागः ।)

शर्मि०—सव्वस्सवि तस्स कण्णमहुरा भारई जोग्गत्तणस्स संवादिणी ।
(सर्वस्यापि तस्य कर्णमधुरं भारती योग्यत्वस्य संवादिनी ।)

सौ०—पिअं णो । (प्रियं नः) किंदु दुव्विदद्धाए इमाए तहा पडिण्णो
दंत्ति वेवइ में हिअअं सबंधणि । (किन्तु दुर्विदग्धयानया तथा प्रतिज्ञा-
तमिति वेपते मे हृदयं सबन्धनम्) । ण खु एसो कुलप्पसूदस्स इत्थिआ-
जणस्स जुत्तरूपो उवण्णासो । (न खल्वेषः कुलप्रसूतस्य स्त्रीजनस्य
युक्तरूपोपन्यासः ।)

शर्मि०—चिह्नदु णाम एदम् । तस्स चळणदासीआ संउत्तद्धित्ति दुल्लहो खु एसो भाअधेयळाहो । (तिष्ठतु नामैतत् । तस्य चरणदासी संवृत्तास्मि इति दुर्लभः खल्वेष भागधेयलामः ।)। एत्थ उण किदंतराण्ण देव्वेण ण हिदव्वम् । (अत्र पुनः कृतान्तरायेण दैवेन न भवितव्यम् ।) अदोवरं पुण्णाणुरूवं होदव्वं, होदिस्सदि । (अतः परं पुण्यानुरूपं भवितव्यं भविष्यति ।)

सौदा०—तत्तहोदि जदी एवं तादस्स विसपव्वस्स संभावणं ववदिसिअ पुरा समाअदस्स तत्तहोदो विस्सवस पुत्तरअणत्तिदअसणाहीकिदत्तिहुवणा होहिस्सदि होदित्ति महांतो, अणुग्गहो कहां सच्चरूवो होदिस्सदि ।

(तत्र भवति यद्येवं तातस्य वृषपर्वणः संभावनं व्यपदिश्य पुरा समागतस्य तत्रभवतो विश्रवसः पुत्रतत्रितयसनाथीकृतलिभुवना भविष्यति भवतीति महाननुग्रहः कथं सत्यरूपो भविष्यति ।)

शर्मि०—(सानुस्मरणम्) साहु साहु बालत्तणगोअरदाए विम्मरितं मए । दिट्ठिआ तुए सुमरिदंदि (साधु साधु बाल्यगोचरतया विस्मृतं मया । दिष्ट्या त्वया स्मारितास्मि ।) दुवेहिं अम्हेहिं एव्व एदंसुदम् । (द्वाभ्यामावाभ्यामेवैतच्छ्रुतम् ।)

सौदा०—हला तस्मि ओसरे महेसिणो महप्पं अण्णारिसंति तुमं दठ्ठूण दानवकुल सिप्पिणा मएण कंप्पिदमौळिना निज्झाणिं कदुअ अहंवि तत्तकत्तस्सरमज्झघडिदमणिविसेसलच्छिदं मणरहणिम्माणसरिसं अज्जदजुअळं केणवि रहस्सणिविखत्तं अणुप्पेसइस्संति वाहारिदम् ।

(साखि तस्मिन्नवसरे महर्षेर्माहात्म्यमन्यादृशमिति त्वां दृष्ट्वा दानवकुल-शिल्पिना मयेन कम्पितमौलिना निध्यानं कृत्वा अहमपि तप्तकार्तस्वरमध्य-धटितमणिविशेषलाञ्छितं मनोरथनिर्माणसदृशं अज्जदयुगलं केनापि रहस्यनिक्षिप्तं अनुप्रेषयिष्यामि इति व्याहृतम् ।) (एदं सुणिअ ईसि विहसिदं खु णिज्झाणदिण्णदिट्ठिणा तत्तहोदेण विस्सवेण ।) (एतच्छ्रुत्वा ईषद्विहसितं खलु निध्यानदत्तदृष्टिना तत्रभवता विश्रवसा ।)

कुदो दुवेहिंति भणिअदि । (कुतो द्वाभ्यामिति भण्यते ।)

शर्मि० —(सशिरःकम्पम्) सच्च खु एदंम् । (सत्यं खल्वेतत् ।) .
तस्मिं अन्दरे मए खु पूआरुहेसु उवकरणेसु संधडिदेसु वच्चलेन महेसिणा
ए.ब अणुगिहीदहि । (तस्मिन्नवसरे मया खलु पूजार्हेषु उपकरणेषु संधटितेषु
वत्सलेन महर्षिणा एवमनुगृहीतास्मि ।) (संस्कृतमाश्रित्य)

विरम विरम बाले वीजनात्पूजनार्थे-
रूपकरणविधानैः स्विन्नवक्त्राम्बुजासि ।

सुचिरविहितया मे पादशुश्रूषयालं
त्रिभिरभिलषितार्थं लप्स्यसे पुत्ररत्नैः ॥ १६ ॥ इति ।

सौदा०—ण खु महप्पहावाणिं इसीणिं मुहोग्गळिहाइ अक्खरह्मं
अजहत्थासंसणाइ होंन्ति ।

(न खलु महाप्रभावाणामृषीणां मुखोद्गलितान्यक्षराणि अयथार्थाशंसनानि
भवन्ति ।) .

शर्मि०—हळा सौहामिणि इमस्स चम्पअतरुणो पुप्फणिभ्रमरदाए
सोहणत्तणं अण्णारिसं विअ दीसइ ।

(सखि सौदामिनि अस्य चम्पकतरोः पुष्पनिर्भरतया सौभाग्यमन्यादृशमिव
दृश्यते ।)

सौदा०—तहवि एसा महुअरिआ इमं आलिंणिअ किदध्धा ण होदि ।
(तथापि एषा मधुकरिका इममालिङ्ग्य कृतार्था न भवति ।) (भ्रमरीमुद्दिश्य)

महुळाहविप्पलध्धा महुअरि किण्णाम पेख्खसि विसंकम् ।

णत्थि खु चंपअतरुणो तुज्झ किदत्थत्तणिं किंवि. ॥

(मधुलाभविप्रलब्धा मधुकरि किं नाम पश्यसि विशङ्कम् ॥

नास्ति खलु चम्पकतरोस्तव कृतार्थत्वं किमपि) ॥ १७ ॥

शर्मि.—(आकर्ष्य) (आत्मगतम्) कहं महुअरिव्वदेसादो अण्णहा-
विअ पडिभाइ सौदामिणिण्ण वण्णासो । (कथं मधुकरिव्यपदेशात्किमन्यथैव
प्रतिभाति सौदामिन्युपन्यासः ।) (वामाक्षिस्पन्दं सूचयित्वा) सहर्षं हळा
इदोमुहा पेख्ख । (सखी इतोमुखी प्रेक्षस्व)

णोमाळिआ कुसुमिआ धरणीविअ भाइ भाळचूदस्स ।

एसोवि भुअळदेहिं ताए कण्ठग्रहं करोदि विअ ॥

(नवमालिका कुसुमिता गृहिणीव विभाति बालचूतस्य ।

एषोऽपि भुजलताभ्यां तस्याः कण्ठग्रहं करोतीव) ॥ १८ ॥

सौदा०—(विहस्य) इमस्सि माळदीलदा दिढळग्गा कुदो ण दिण्ण दंस्सणा तुज्झा । (अस्मिन् मालतीलता दृढलग्गा कुतो न दत्तदर्शना त्वं ।)

शर्मि०—सच्चं दिड्घडिदा । किंदु महुसमअसमुइआ ण होदि माळदिति णोमाळिआणुराओ इमस्स । (सत्यं दृढघटिता । किंतु मधुसमय-समुचिता न भवति मालतीति नवमालिकानुरागोऽस्य ।)

सौदा०—(आत्मगतम्) बलवती खलु प्राप्याशा प्रियसख्याः । (प्रकाशम्) हळा इदो केसररूक्खो सव्वग्गीणणिरंदरंकुरिअमुउळणिउरूम्ब-कंटकिदो पवणसावअंदोलिदपल्लवंचळो णिअसिहरडिदकेळिंदोरणावट्टिदमऊरनिव्व-ट्टिदसिहंडमंडणो तुज्झ णाहो णाहुसो विअ दीसइ । (सखी इतः केसरवृक्षः सर्वाङ्गीणनिरन्तराङ्कुरितमुकुलनिकुरुम्बकण्टकितः पवनशावकान्दोलितपल्लवाञ्चलः निजशेखरास्थितकेलीतोरणावस्थितमयूरनिर्वर्तितशिखण्डमण्डभस्तव नाथो भाहुष इव दृश्यते ।)

शर्मि०—(सखीं निरूप्य) हळा सोदामिणि तरिंस वइअरे तुए दिड्ढो किन्नु खु सो राएसी । मए खु विह्वरिदो विअ । (सखि सौदामिनि तस्मिन्व्यतिकरे त्वया दृष्टः किंतु खलु स राजर्षिः । भया खलु विस्मृत इव ।)

सौदा०—(संस्कृतमाश्रित्य)

किरीटाग्रप्रोतप्रतनुशिखिपत्नातिमधुर-

स्फुरन्मुक्ताहारप्रतिफलितलीलासरसिजः ।

वसानः कौशेयं पवनचलचीनांशुकदशो

मया दृष्टः साक्षान्मदन इव मूर्तो नरपतिः ॥ १९ ॥

शर्मि०—सच्चं एदम् । (सत्यमेतत्) ।

सौदा०—हळा चित्तफलए अहिलिहिअ पच्चस्खदंसणसुहं अणुहोहो ।
ता आहारेमि लेहणोवअरणिम् । (सखि चित्तफलकेऽभिलिख्य प्रत्यक्षदर्शन-
सुखमनुभवामः । तदाहरामि लेखनोपकरणम् ।)

(इत्युत्थाय परिक्रम्य नाट्येनाहरति ।)

शर्मि०—हळा तुमं एव्व लेहाणि करेहि । मम उण कुदोवि
पज्जाउळाए गिह्मदिअहसरसिए सफरीविअ विअळींअदि अंगुळिबन्धो ।
वेयइ अ पवातकदलीविअ गत्तळदा । (सखि त्वमेव लेखनं कुरु । मम
पुनः कुतोऽपि पर्याकुलायाः ग्रीष्म दिवससरस्याः शफरीव विकलीभवत्यङ्गु-
लिबन्धः । वेपते च प्रवातकदलीव गात्रलता ।) केणवि ओहरिज्जमा
णिविअ अत्ताणिं दस्खेमि । एवंति जप्पिदुंवि ण पारेमि । तदो तुमंएव्व
एदं णिवट्टेहि । कुअळा खु संव्वकज्जेसु । (केनाप्यपह्रियमाणमिवात्मानं
पश्यामि । एवमिति जल्पितुमपि न पारयामि । तत्त्वमेवैतन्निर्वर्तय ।
कुशाला खलु सर्वकार्येषु ।)

सौदा०—(गृहीत्वा नाट्येन लिखति ।)

शर्मि०—(निरूप्य) कहं ममहो अहिलिहिदो । ण उण हिअअप्पिओ ।
जदो इमस्स हत्थेणिलिखत्तो अरविन्दमओ तिह्ममगणो ।

कथं मन्मथोऽभिलिखितः । न पुनर्हृदयप्रियः । यतोऽस्य हस्ते
निक्षिप्तः अरविन्दमयस्तीक्ष्णमार्गणः ।

सौदा०—विष्पलब्धे लीलाकमलं खु एदं पिअकरणाद्विदं । तदो
णाहुसो एव्व न उण मअणो (विप्रलब्धे लीलाकमलं खल्वेतत् प्रियकरनर्तितम् ।
ततो नाहुषएव न पुनर्मदनः ।

शर्मि०—(सबहुज्ञानं पश्यति) ।

सौदा०—(गृहीत्वा पुनर्लिखति ।)

शर्मि०—(निरूप्य) हला सोदामिणि दखिखणपखवे का उण इत्थिआ
लज्जाणमिदमोलिआ अहिलिहिदा । (सखि सौदामिनि दक्षिणपक्षे का पुनः
स्त्री लज्जानुमितमौलिरभिलिखिता ।

सौदा०—सौदामिणीए पिअसही महाराअविसपव्वस्स दुदीअं जीवीदं
सम्मिष्ठेति । (सौदामिन्याः प्रियसखी महाराजवृषपर्वणो द्वितीयं जीवितं शर्मिष्ठेति ।

शर्मि०—(सासूयमिव) किं एवं किदं तुए अणुइदम् । (किमेतत्त्वया
कुतमनुचितम्)

सौदा०—इददमं खु अहिलिहिदं ति भणिदव्वम् । (उचिततमं
खल्वभिलिखितमिति वक्तव्यम् ।) चित्तफलएवि अत्तणो पिअसहिं दट्ठूण
किळसतीए मए किंणु होदव्वम् । चित्तफलकेऽप्यात्मन प्रियसखीमेकाकिनीं
दट्ठा विलश्यमानया मया किंनु भवितव्यम् ।) उत्तणो पुण्णजोएण कहिंणु खु
एव्वं एव्व पच्चखीकदुअ किदत्थणअणसिठी होदिस्सदि । गिरुठमङ्गलासा
बंदंहि । अणुऊळाणिं देवदाणिं पसाददो एदं एव्व सच्चं होदिस्सदि ।
(आत्मनः पुण्ययोगेन कथंनु खल्वेवमेव प्रत्यक्षीकृत्य कृतार्थनधनशृष्टिर्भविष्यतीति
निरुठमङ्गलाशाबन्धास्मि । अनुकूलानां देवतानां प्रसादादेतदेव सत्यं
भविष्यति ।)

शर्मि०—(निःश्चय) हला बाहासारो अखिखपथं गिरुन्धेवि । ण सक्कु-
णोमि दखिखदुम् । (सखिबाष्पासारोऽक्षिपथं निरुणामि ! न शक्नोमि द्रष्टुम् ।)

ययातितरुणानन्दम्

सौदा०—ममवि आणन्दादिसआदो । (ममाप्यानन्दातिशयात् ।)
विपस्विजणगोअरो जदि एसो उत्ततो तदो महांतो अणथोत्ति संकिदह्मि ।
(विपक्षिजन गोचरो यद्येष वृत्तान्तः ततो महाननर्थ इति शङ्किते स्वः
(इत्युत्थे पश्यन्त्यौ स्थिते) ।

(सतः प्रविशति मृणाळापचयव्यग्रा विपक्षकुलचेटी)

चेटी आणत्तह्मि देवआणिए अय्याए तावोवसमणाअ मिणाळाइ णळिणी-
दळाइ आणेहिंत्ति अम्बाए । तदो इमस्सि उज्जाणे कुसुमाइ ओचिळिणुअ
सरसीं गच्छह्मि । (आज्ञप्तास्मि देवयान्या आर्यायाः तापोपशमनाय
मृणाळानि नळिनीदलानि आनयेति अम्बया । ततोऽस्मिन्नुद्याने कुसुमान्यप-
चय्य सरसीं गच्छामि) (इति परिक्रम्यावलोक्य) कहं एत्थ केसररुक्खस्स
परिसरे सहीए समं वट्टइ दुट्ठभाइणि शंमिट्ठा ।

(कथमत्र केसरवृक्षस्य परिसरे सरव्या समं वर्तते दुष्टभागिनी शर्मिष्ठा ।
(निरूप्य)

किंवि चित्तफळेए पच्चरुक्खीकरोदिविअ । होदु इदो णिगूढं चिट्ठिअ
इमाणं आळावादो सव्वं जाणिस्सिं । (किमपि चित्तफलके प्रत्यक्षीकरोतीव ।
भवात्त्वितो निगूढं स्थित्वानयोरालापान्सर्वान् ज्ञास्यामि) (इति व्याकरोति)

शर्मि०—(सावहित्थम्) हळा कीस तुमं तस्स राएसिणो पस्से अळीअं
किंवि आहिळिहिअ उव्वेवइस्सइ अत्ताणम् ।

सखि किमिति त्वं तस्य राजर्षेः पार्श्वे अळीकं किमप्यभिलिख्य उद्वेजयिष्य-
स्यात्मानम् ।

सौदा०—हळा णाहुसस्य राएसिणो दस्खिणपस्सजोगेति मए तुमं
अहिळिहिदा । अळीअं एदं णखु अह्माणं किंदुं ताए देवआणिए उव्वेअ-
कळणंति भणिदव्वम् । (सखि नाहुषस्य राजर्षेः दक्षिणपार्श्वयोग्येति मया
त्वमभिलिखिता । अळीकमेतन्न खल्वस्माकं किंतु तस्या देवयान्या उद्वेगका-
रणमिति भणितव्यम् ।

चेटी—(आकर्ष्य) हधि हधि । इमेहिं दुंविदंधेहिं सो राउत्तो ।
चित्तफलअणिखित्तावअवविण्णासो विदद्धमहुराकिदी । एवं अत्तणो अहिञ्जा-
साणुरूवं उवअरीअदि । किं एसावि तस्सि अणुरत्ता । देवआणि ए णिब्बद्दादो
तस्स घरदासिणी होदिस्सदित्ति अह्मेहिं णिच्चिदम् । होदु इदोवि किं
होदिस्सदि उवण्णसच्चारुत्तणं सुणुमो ।

(हा धिक् हा धिक् । आभ्यां दुर्विदग्धाभ्यां स राजपुत्रः चित्रफलकनि-
क्षिप्तावयवविन्यासो विदग्धमधुराकृतिः । एवमात्मनोऽभिलाषानुरूपमुपचर्यते ।
किमेषापि तस्मिन्ननुरक्ता । देवयान्या निर्बन्धात् तस्य गृहदासी भविष्यतीति
मया निश्चितम् । भवतु इतोऽपि किं भविष्यत्युपन्यासचारुत्वं शृणोमि ।)

शर्मि०—णिधिणा खु कव्वकण्णआ । (निर्घृणा खलु काव्यकन्यका ।)

चेटी—‘तुमं तह करिअ ताए पाणसंसअं पसूणसरिसहिअआ खु । • (त्वं
तथा कृत्वा तस्याः प्राणसंशयम् प्रसूनसदृशहृदया खलु ।)

सौदा०—णिधिणतरेत्ति भणिदव्वम् । (निर्घृणतरेति भणितव्यम् ।)

जं वाहरणस्स विअ सोअुणं तारिसं तह पडिण्णांदम् । (यद् व्याहरण-
स्यास्य शोभनं तादृशं तथा प्रतिज्ञातम् ।)

चेटी—अह्माणं देवी पकिदिसुउमाराखु । (अस्माकं देवी प्रकृति-
सुकुमारा खलु ।)

जदो तारिसावराहकारिणीए ताए पाणमोख्खदण्डो न कारिदो ।
(यतस्तादृशापराधकारिण्यास्तस्याः प्राणमोक्षणदण्डो न कारितः ।)

शर्मि०—जदि राएसिणा सावाउहो भग्गओत्ति तहंएव्व अणुवट्ठिदं पाण-
धादणं अण्णं ण खु संमिट्ठाए । (यदि राजर्षिणा शपायुधो भार्गवः इति
तदैवानुवर्तितं प्राणघातनमन्यत्र खलु शर्मिष्ठायाः) (विचिन्त्य) तह एव्व जव्वण-
सव्वकाळोवि मम अदिक्कमिस्सदित्ति ण पडिभाइ । तथैव यौवनसर्वकालोऽपि
ममातिक्रमिष्यति इति नृ प्रतिभाति ।) जदो आअदाए सिणिधव्वळ्ळाहाये

इमस्सि जणे सुनिहिदणामहेअंस्स तस्स राएसिणो तारिसं साणुराअत्तणं उवण्णसिदम् ।
(यत आगतया स्निग्धवल्लभयास्मिन् जने सुनिहितनामधेयस्य तस्य राजर्षेस्तादृशं
सानुरागत्वमुपन्यस्तम् ।)

चेटी—कहं इमाए तं उद्दिसिअ दूदिआवि अणुप्पेसिदा । हद्धि ।

(कथमनया तमुद्दिश्य दूतिकाप्यनुप्रेषिता । हा धिक्) किंवि ण विआणीअदि
मुग्धमदीए देवीए देवआणीए । (किमपि न विज्ञायते मुग्धमत्या देव्या
देवयान्या) अत्तणो अणत्थशल्लं खु एदम् । (आत्मनोऽनर्थशल्लं खलु
एतत् ।) बळ्ळिअं खु चउरत्तणं इमाए (बलवत्खलु चातुर्यमस्याः ।)

(नेपथ्ये)

राज्ञोऽतिक्रम इत्यनादरमतिस्तस्मिन्गुरुणामिति

प्रत्यर्थिव्यतिषङ्ग इत्यभिमतप्राप्त्युत्सवश्रीरिति ।

शिष्टाभ्यागम इत्युपांशु मनुते साचिव्ययोगादिति

प्रत्यायाति नृपाल इत्यनुदिनं विद्यान्तरायां इमे ॥ २० ॥

(सर्वाः आकर्णयन्ति ।) (पुनर्नेपथ्ये)

सम्मन्यते न सुचिरं मुनिना नरेण

हूत्यै पुरन्दरसखस्य पुनर्ययातेः ।

सन्दिष्टवान् भगवता गुरुणाधुनाहं

पुत्रीविवाहशुभदर्शनसत्त्वरेण ॥ २१ ॥

उभे—तस्स महाभाअस्स अज्ज सण्णिहाणाभ्भुदआसंसिणी कस्सवि इयं
गुरुउल्लगोचरस्स भारई । (तस्य महाभागस्याद्य सन्निधानाभ्युदयाशंसिनी
कस्यापीयं गुरुकुलगोचरस्य भारती ।) कहं तत्तहोदो णरमहेसिणो आअमण-
पिसुणो अ वअण्णारुखरविण्णात्तो । (कथं तत्तभवतो नरमहर्षरागमनपिशुनश्च
वचनाक्षरविन्यासः ।)

चेटी—(आकर्ण्य) सुदंवि मए पडिठ्ठाणं पेसिअदि मक्कं खु महाभाओ
ताद भग्गवो राइणो आअमणकिदेत्ति । तस्स खु एसो कण्ठसोरो ।
(श्रुतमपि मयां प्रतिष्ठानं प्रेषयति मर्कं खलु महाभागस्तातभार्गवः राज्ञः आगमन-
कृते इति, तस्य खल्वेष कण्ठस्वरः ।) इमं उद्दिसिअ एव्व एत्तिअं कालं तेण
विण्णगुम्भेण गरम्भन्तरे ओसरिअ परिअणं मन्तितं तादेण । (इदमुद्दिश्यैव

एतावन्तं कालं तेन जीर्णकूर्चेन गृहाभ्यन्तरे अपसार्य परिजनं मन्त्रितं तातेन ।) सो थेरुख्वो थेरुख्वोत्ति अह्वेहिं असूआगम्भं उपाळधो खु । अच्चरिअम् । (सः स्थविरर्क्षः स्थविरर्क्ष इति अस्माभिः असूयागर्भमुपालब्धः खलु । आश्चर्यम् ।) कल्लाणणिव्वड्डण किदे मंतभ्यंतरीकिदो महाभाओ सो तादभग्गवेण अह्वेहिं ण विण्णादं तस्स माहप्पं पाकिदाहिम् । (कल्याणनिर्वर्तनकृते मन्त्राभ्यन्तरीकृतो महाभागः सः तातभर्गवेन । अस्माभिर्न विज्ञातं तस्य महात्म्यं प्राकृताभिः), होदु सव्वंवि एदं उत्तन्दं अय्याए देवआणीए णिवेदइस्सम् । ततो मिणालाइ ओचराणुअ गच्छिस्सम् । (भवतु सर्वमप्येतं वृत्तान्तं आर्यायै देवयान्यै निवेदयिष्यामि । ततो मृणालान्यपचाय्य गच्छामि । (इत्युत्तिष्ठति)

उभे—(विलोभ्य) कदाणु खु एसा विपख्वेचेंडिआ आअदा खखसिख्खा कक्कसा ।

(कदा नु खल्वेषा विपक्षचेटिका आगता राक्षसिरूपा कर्कशा ।)

सौदा०—हळा पडच्चलेण निगूहेहि चित्तफलअम् ।

(सखि पटाञ्चलेन निगूह्य चित्रफलकम् ।)

शर्मि०—(तथा करोति) ।

चेटी०—मं दठ्ठूण चित्तफलअं निगूहोदि दुड्डभाइणी । मां ष्ठ्ठा चित्तफलकं निगूहयति दुष्टभागिनी ।

होदु किं इमाए उवाळंभेण अह्वणं ।

(भवतु किमस्या उपालम्भेनास्माकम् ।)

तदो तुरिदं गच्छिअ सामिणीए णिवेदेमि ।

(ततः त्वरितं गत्वा स्वामिन्यै निवेदयामि ।)

(इति निष्क्रान्ता)

शर्मि०—हळा सोदामिणि अह्माणं खेळिदं सव्वं एसा कुदोविं निगूढं चिड्डिअ विआणिअ सामिणीए कहोदुं तुरिदं गच्छेदि विअ

(सखि सौदामिनि आवयोः खेलितं सर्वं एषा कुतोऽपि निगूढं स्थित्वा विज्ञाय स्वामिन्यै कथयितुं त्वरितं गच्छतीव ।)

सौदा०—कहोदु । (कथयतु) (संस्कृतमाश्रित्य)

स्वशक्तिमतिलंघ्य यत्प्रकृतिकाळरात्रिः खला

निबन्धनमबिन्धनज्वलनदारुणेयं व्यधात् ।

इतोऽपि किमतर्कितापतदशन्यकिंचित्करात्

करिष्यति विशिष्य नो विदितवेदितव्या पुनः ॥ २२ ॥

हळ सन्मिठे गळस्स उवरि ढसिस्सं, ण खु तस्स उवरि किंवि
(सखि शर्मिष्ठे गलस्योपरि शीर्षं न खलु तस्योपरि किमपि । (इत्युभे हसतः)

। नेपथ्ये कलकलः ।

• (उभे आकर्णयतः) (पुनर्नेपथ्ये)

स्वमूले विश्रम्य क्षणमथ पुरस्कृत्य तरुणा

निजच्छाया भूयो विचलति विनुन्नेव शनैः ।

दिनौघोद्यद्देरी धमधमसमुद्बुद्धहरिणीं

• शनैरङ्गान्मुञ्चन्व्रजति गुरुरावश्यककृते ॥ २३ ॥

सौदा०—हळा मज्झंदिणसमआसंसिणो वेआळ्ळीअस्स तारकंठस्स
उवण्णासो विअ ।

(सखि मध्यन्दिनसमयशंसिनो वैतालिकस्य तारकण्ठस्य उपन्यास इव ।)

(पुनर्नेपथ्ये)

बदरीवणंतमंडणमहेसिणो वंदणाअ सन्मिठ्ठां तुवरावेदि णरेन्दो । कहिं
गदादि अहमज्जेत्ति । (बदरीवनान्तमण्डनमहर्षेर्वन्दनाय शर्मिष्ठां त्वरयति
नरेन्द्रः । क्व गता दिवसमध्य इति ।)

सौदा०—भट्टिदारए किं सुणिदं सिणिधवळ्ळहाए. वअणं । ता ए
हिं अभन्तरं एव्व. जच्छहो । (भर्तृदारिके किं श्रुतं रिगधवल्लभाया
वचनम् । तदेहि अभ्यन्तरमेव गच्छावः ।)

(इति निष्क्रान्ते)

इति बलीसहायकविविरचिते ययातितरुणानन्दे द्वितीयोऽङ्कः ।

(To be continued)

EKKĀLAK KAṆṆI

Edited by

VIDVĀN V. S. KRISHNAN.

This is a short treatise in 201 verses of philosophical nature composed in Kaṇṇi metre. The title of the work is derived probably by the word 'Ekkālam,' at the end of every stanza similar to Tāyū; mānavar's Ennāṭ kaṇṇi Paraparak kanni, etc. It is in an easy and sweet style. This preaches the ways and means to get rid of the earthly sufferings.

It is a pity that nothing is known about the author of such a beautiful work. It is guessed that the period of the composition of this work may be more or less the same as that of Tāyumānavar. From the style of this work, it may not be a mistake to say that even this may be one of the many works of Tāyumānavar. But this is not found among the works so far published in the name of Tāyumānavar.

This is based on two Mss. R. No. 912 (b) and R. No. 3434, the latter being the restored copy of the former.

A talk on this work was broadcast on 14th June 1952 from the All-India Radio, Madras, by Sri V. R. Kalyanasundaram of this Library.

* எக்காலக் கண்ணி.

இது, இரண்டிரண்டு வரிகள் கொண்ட “கண்ணி” என்னும் ஒருவகைப் பாவினால் அமைந்துள்ள சிறு நூலாகும். இதனுள் 201* கண்ணிகள் உள்ளன. ஒவ்வொரு கண்ணியின் இறுதியிலும் “எக்காலம்” என்று முடிவதால் “எக்காலக் கண்ணி” என்ற பெயர் இந்நூலுக்கு அமைந்துள்ளது போலும். தாயுமானவர் பாடல் தெருகுப் பிணுள் காணப்பெறும், எந்நாட் கண்ணி, பராபரக் கண்ணி முதலியன வற்றிற்கும் இங்ஙனமே பெயர் வந்துள்ளமை நோக்கத் தக்கது. கண்ணி என்பது ஒருவகை இசைப்பாட்டு என்று சென்னைப் பல்கலைக் கழக வெளியீட்டாகிய தமிழ் லெக்ஸிகனில் குறிக்கப்பட்டுள்ளது. இஃது, இனிய எளிய நடை வாய்ந்தது. அரிய பெரிய வேதாந்தக் கருத்துக்களை யெல்லாம் மக்களனைவரும் உணருமாறு தெளிவாக விளக்குகின்றது. உலக வாழ்க்கையில் அகப்பட்டு உழலும் அனைவரும் இறைவன் இனையடி நிழலையடைந்து உய்யும் வகையினை நன்கு எடுத்துக் கூறுகின்றது.

இத்துணைச் சிறப்புக்கள் பொருந்திய இச் சிறுநூலை இயற்றி நமக்களித்த ஆசிரியர் இன்னார் என்று தெரியவில்லை. இவ்வாசிரியர் தாயுமானவருக்குச் சிறிது காலம் முன்போ, பின்போ இருந்தவராதல் வேண்டும். இந்நூற் பாடல்கள் தாயுமானவர் பாடல்களைப் போன்ற தன்மையுடையவையாய் இருப்பதால், எந்நாட் கண்ணி, பராபரக் கண்ணி முதலியவற்றை இயற்றிய தாயுமானவரே இதனையும் இயற்றியிருக்கலாம் என்று ஊகிக்கவும் இடனுண்டு. ஆயின், தாயுமானவர் பாட்டுக்களின் தொகுப்பைக் கொண்ட அச்சப் பிரதியினுள் “எக்காலக் கண்ணி” என்னும் இப்பகுதி காணப் பெற்றிலது. இஃது அறிஞர்கள் ஆராய்ச்சிக் குரியதொன்று.

இது, இந் நூலநிலைய மூவருடக் காட்லாக்கில் R. 912 (b) என்ற எண்கொடுத்து வருணிக்கப்பட்டுள்ள பனையோலைப் பிரதியையும், அதனைப் பெயர்த்து எழுதப்பெற்ற R. No. 3434 என்ற காகிதக் கையெழுத்துப் பிரதியினையும் ஆதாரமாகக் கொண்டு இங்கு வெளியிடப்படுகின்றது.

V. S. கிருஷ்ணன். °

* இந்நூலின் சிறப்பியல்புகள் 1952-ஆம் ஆண்டு ஜூன் மாதம் 14-ஆம் நாள் இந் நூல் நிலையத்தைச் சேர்ந்த * ஸ்ரீ வி. ஆர். கல்யாணசுந்தரம் அவர்களால் சென்னை அகில இந்திய வானொலி நிலையத்திலிருந்து பேசப்பெற்றன.

எக்காலக் கண்ணி.

- (1) முத்திதரும் வேத மொழிந்தமெஞ் ஞானஞ்சொல்ல வத்திமுகவர் பாத மருள்புரிவ தெக்காலம்.
- (2) ஆங்கார முள்ளடங்கி யைம்புலனைச் சீட்டறுத்துத் தூங்காமல்-தூங்கிச் சுகம்பெறுவ தெக்காலம்.
- (3) நீங்காச் சிவயோக நித்திரைகொண் டேயிருந்து தேங்காக் கருணைவெள்ளஞ் சேருவது மெக்காலம்.
- (4) தேங்காக் கருணைவெள்ளந் தேங்கியிருந் துண்பவர்க்கு வாங்காமல் விட்டகுறை வந்தடுப்ப தெக்காலம்.
- (5) ஓயாக் கவலையினு லுள்ளிருந்து வாடாமல் மாயாப் பிறவி மயக்கறுப்ப தெக்காலம்.
- (6) மாயாப் பிறவி மயக்கத்தை யூட்டுறுத்துக் காயா புரிக்கோட்டை கைக்கொள்ளுவ தெக்காலம்.
- (7) காயா புரிக்கோட்டை கைவசமாய்க் கொள்வதற்கு மாயா வனுபூதி வந்தடைவ தெக்காலம்.
- (8) சேயாய்ச் சமைத்துச் செவினோடே போல்திரிந்து பேய்போ லிருந்து பிரமைகொள்வ தெக்காலம்.
- (9) கால்காட்டிக் கைகாட்டிக் கண்கீள்முகந் தான்காட்டி மால்காட்டு மங்கையரை மறந்திருப்ப தெக்காலம்.
- (10) பெண்ணிநல்லா ளாசை பிரமைதனை விட்டொழிந்தென் கண்ணிரண்டு மூடிக் கவிழ்ந்திருப்ப தெக்காலம்?
- (11) வெட்டுண்ட புண்போல் விரிந்தவல்குற் பைதனிலே கட்டுண்டு நில்லாமல் கருதியிருப்ப தெக்காலம்.
- (12) ஆறாத புண்ணி லழுந்திக்கிட வாமல்யான் தேராத சிந்தைதனைத் தேறுவது மெக்காலம்.
- (13) தந்தைதாய் மக்களுஞ் சகோதரமும் பொய்யெனவே சிந்தைதனிற் கண்டு தெளிந்திருப்ப தெக்காலம்.
- (14) மன்னுயிரைக் கொன்று வதைத்துயிரைப் பார்க்காமல் தன்னுயிரைப் போலெண்ணித் தவமுடிப்ப தெக்காலம்.
- (15) பாவிபென்று பேர்படைத்துப் பாழ்நரகில் வீழாமல் ஆவிநின்ற சூத்திரத்தை யடைவதினி யெக்காலம்.
- (16) உளியிட்ட கல்லு முருப்பிடித்த செஞ்சாந்தும் புளியிட்ட செம்பதுபோற் பொருள்தெரிவ தெக்காலம்.
- (17) வேடிக்கை யுஞ்சொகுசு மெய்ப்பகட்டும் பொய்ப்பகட்டும் வாடிக்கை யெல்லாம் மயக்கறுப்ப தெக்காலம்.

- (18) பட்டுடையு மொப்பினையும் பாவினையுந் தீவினையும்
விட்டுவிட் டுன்பாதம் விரும்புவது மெக்காலம்.
- (19) தண்டிகையுஞ் சாவடியுஞ் சானிகையும் மாலிகையுங்
கண்டு களித்துக் கருத்திலவைப்ப தெக்காலம்.
- (20) அத்த னிருக்குமிட மாராய்ந்து பார்த்துநித்தம்
செத்த சவம்போலே திரிவதினி யெக்காலம்.
- (21) ஆமைவரு மாள்கண் டவையடக்கஞ் செய்தாப்போல்
ஊமையுருக் கொண்டே யொடுங்குவது மெக்காலம்.
- (22) உள்ளே கருத்தைவைத் துள்ளிரும்பு வெள்ளிரும்பாய்க்
கள்ளிப்பிணம் போலிருந்து காண்பதினி யெக்காலம்.
- (23) அற்ப சுகமறிந் தறிவையறி வால்மறந்து
கெர்ப்பத்தில் வீழ்ந்துகொண்டே கோளறுப்ப தெக்காலம்.
- (24) கருப்படுத்தி யென்னையெமன் கைப்பிடித்துக் கொள்ளுமுன்னே
உருப்படுத்தி யாண்டருள் உடன்படுவ தெக்காலம்.
- (25) தூண்டு விளக்கமையத் தொடர்ந்திருள்கள் சூழ்ந்தாப்போல்
மாண்டு பிழைத்துவந்த வகைதெரிவ தெக்காலம்.
- (26) தூரியில் மீனம்போல் சுழன்றுமனம் வாடாமல்
ஆரியனைத் தேடி யடிபணிவ தெக்காலம்.
- (27) எண்ணா றுகமிருந்து மெய்யாத வீடுபெற
வெண்ணீறு பூசி விளங்குவது மெக்காலம்.
- (28) அவவேடம் பூண்டு மலைந்துதிரி யாமல்யான்
சிவவேடம் பூண்டு சிறந்திருப்ப தெக்காலம்.
- (29) அண்டருக்காய் நஞ்சருந்தி யம்பலத்தி லாடுகின்றான்
தொண்டருக்குத் தொண்டனெனத் தொண்டுசெய்வ தெக்காலம்.
- (30) பன்றி வடிவெடுத்துப் பாரிடந்த மால்காணக்
குன்றில் விளக்கொளியைக் கூடுவது மெக்காலம்.
- (31) தித்திக்குந் தெள்ளமுதைச் சித்தாந்தத் துள்பொருளை
முத்திக்கு வித்தை முதல்நினைப்ப தெக்காலம்.
- (32) வேதாந்த வேதமெல்லாம் விட்டொழிந்தே னிச்சையினால்
ஏகாந்த மாகி யிருப்பதினி யெக்காலம்.
- (33) மத்திடத்தைத் தேடியெந்தன் வாணனைப் போக்காமலெமக்
கொத்திடத்தைத் தேடி யுறங்குவது மெக்காலம்.
- (34) இன்றுள்ளோர் நாளை இருப்பதுவும் பொய்யெனவே
மன்றுள்ளோர் சொல்லும் வகைதெரிவ தெக்காலம்.
- (35) கஞ்சா வபினுனைடு கள்ளுண்டு வாடாமல்
பஞ்சா மிருதவின்பம் பருகுவது மெக்காலம்.
- (36) செஞ்சலத்தி னுள் திரண்ட கனமோக்கங் பெறவே
சஞ்சலத்தை விட்டுச் சரணடைவ தெக்காலம்.

- (37) கும்பிக் கிரைதேடிக் கொடுப்பா ரிடந்தோறுஞ்
சோம்பித் திரியாமற் றடுப்பதினி யெக்காலம்.
- (38) ஆடுகின்ற சூத்திரந்தா மூளவு மேதிரிந்து
போடுகின்ற நாவ்ருமுன் போற்றுவது மெக்காலம்.
- (39) நவசூத்தி ரம்போட்டு நானல்ல வென்றிருந்த
சிவசூத்தி ரத்தையினித் தேர்ந்தறிவ தெக்காலம்.
- (40) இம்மைதனில் பாதகரு மிருவினைக்கீ டாயெடுத்துப்
பொய்மைதனைப் போட்டுனடி போற்றிநிற்ப தெக்காலம்.
- (41) உப்பிட்ட பாண்டமது உடைந்துகரு முன்னேநான்
அப்பிட்ட வேணியருக் காளாவ தெக்காலம்.
- (42) சேவை தினம்புரிந்து சிவருபக் காட்சிகண்டு
பார்வைதனைக் கழற்றிப் பரமடைவ தெக்காலம்.
- (43) பரந்து மலாலங்கள் பாயும்புழைக் கூட்டைவிட்டுக்
கலந்துன் னடிக்கீழ்க் கலந்துநிற்ப தெக்காலம்.
- (44) சோற்றுத் துருத்தியிதைச் சுமந்துலர்ந்து வாடாமல்
ஊற்றச் சடம்போகட் டுனையடைவ தெக்காலம்.
- (45) துடக்கைச் சதமெனவே சுமந்தலுத்தப் போகாமல்
இடக்கைக் கழற்றியுன்னை யடைவதினி யெக்காலம்.
- (46) சூதுங் களவுஞ் சுடர்வினையுஞ் சுற்றிவர்காற்
றுதிவருந் துருத்திபோட் டுனையடைவ தெக்காலம்.
- (47) ஆசைவலைப் பாசமதி கெப்பட்டு மாளாம
லோசைமலர் தீபமதி லொன்றிநிற்ப தெக்காலம்.
- (48) குரல்நெரிய யானைகத்திக் கூப்பிடுங்கா னாதமுந்தப்
பரமரக சியத்தைப் பார்த்திருப்ப தெக்காலம்.
- (49) புல்லாய் விலங்காய்ப் புழுவாய் நரவடிவாய்
எல்லாப் பிறப்பு மிருளகல்வ தெக்காலம்.
- (50) தக்கவகைக் கோர்நினைவு சாராம லேநினைவில்
பக்குவத் துன்னருளைப் பார்த்திருப்ப தெக்காலம்.
- (51) கல்லாய் மரமாய்க் கயலாய்ப் பறவையாய்ப்
புல்லாய்ப் பிறசனனம் போக்குவது மெக்காலம்.
- (52) புருவத் தலைவரோடு புல்கியின்பங் கொள்வதற்குத்
தெரிவைப் பருவம்வந்து சிக்குவது மெக்காலம்.
- (53) தெரிவையின் பக்குவத்தின சீராட்டெல் லாமறிந்து
குருவையறி வால்நினைத்துக் கும்பிடுவ தெக்காலம்.
- (54) வளம்படிக்கும் மாதருடன் மண்ணுலகில் வாழ்ந்தாலும்
புளியம் பழத்தோடு போன்றிருப்ப தெக்காலம்.
- (55) பற்றற்று நீரிற் படர்ந்தவண்ணச் சிற்றிலைபோல்
சுற்றத்தை நீக்கிடனந் தூரநிற்ப தெக்காலம்.

- (56) சல்லாப லீலையிலே தன்மனைவி செய்தசுகஞ்
சொல்லார்கண் டோனுக்குச் சொல்வதினி யெக்காலம்.
- (57) மருவு மயற்புருடன் வருநேரங் காணாம
லுருகுமனம் போலெனுள்ள முருகுவது மெக்காலம்.
- (58) தன்கணவன் தன்சுகத்தில் தன்மனம் வேறுப்போல்
என்கருத்தி லுன்பதத்தை யேத்துவது மெக்காலம்.
- (59) கூடிப் பிரிந்துவிட்ட கொம்பனையைக் காணாமல்
தேடித் தவிர்ப்பார்போல் சிந்தைசெய்வ தெக்காலம்.
- (60) எவ்வரணப் பெண்மோக மெப்படியுண் டப்படிப்போல்
கைவதன்றி யானுன்மேல் கலந்திருப்ப தெக்காலம்.
- (61) கண்ணு லருவி கசிந்துநின்று முத்துருளச்
சொர்ணப் பழம்பொருளைத் தொகுத்தறிவ தெக்காலம்.
- (62) ஆகமிக வருக வகமுருக இவன்புருக
யோகவனு பூதிசிந்தை யுகந்திருப்ப தெக்காலம்.
- (63) நீரில் குமிழியைப்போல் நீசமற்ற வாழ்வைவிட்டுன்
பேரில் கிருபைவெள்ளப் பெருக்கெடுப்ப தெக்காலம்.
- (64) அன்புதனை யுருக்கி யறிவையதன் மேல்புகட்டித்
துன்பவலைப் பாசத்தைத் துடக்கறுப்ப தெக்காலம்.
- (65) கருணைவழி யறிந்து கருத்தைச்செலுத் தாமற்கண்கள்
அருவிசொரிய வுன்மே ளன்புவைப்ப தெக்காலம்.
- (66) தெளியத் தெளியமிகச் சித்தாந்தந் தன்னிலன்பு
பொழியப் பொழியமனம் பூண்டிருப்ப தெக்காலம்.
- (67) ஆதார மூலத் தடியிற்கண பதியைக்கண்டு
பாதார விந்தம் பணிந்துநிற்ப தெக்காலம்.
- (68) மண்வனைய நாச்சதிரில் வளைந்திருந்த வேதாவைக்
கண்வளைந்து பார்த்தெனுள்ளே கண்டிருப்ப தெக்காலம்.
- (69) அப்புப் பிறைநடுவே யமைந்திருந்த விட்டுவைநா
னுப்புக் குடுக்கையுள்ளே யுகந்தறிவ தெக்காலம்.
- (70) மூன்று வளையமிட்டு முனைத்தெழுந்த வெண்ணெருப்பில்
தோன்று முருத்திரனைத் தொழுதுநிற்ப தெக்காலம்.
- (71) வாயுவறு கோணமதில் வாழு மகேசுரனைத்
தோயும்வகை கேட்கித் தொடங்குவது மெக்காலம்.
- (72) வட்ட விழிக்குள்ளே மருவுஞ் சதாசிவத்தைக்
கிட்டவழி தேடக் கிருபைசெய்வ தெக்காலம்.
- (73) உச்சிக் கிடைநடுவே யோங்கு குருபதத்தை
இச்சித்துக் கொண்டிருக்க வினிக்காண்ப தெக்காலம்.

- (74) பராபர மீதிற் பஞ்சவர்ண நஞ்சாகி
வேராகி நீர்முனைத்த வித்தறிவ தெக்காலம்.
- (75) கட்டறுக்க வொண்ணாக் கருவிகா ராதியெல்லாஞ்
சுட்டறுத்து நிட்டையிலே தூங்குவது மெக்காலம்.
- (76) தூரோ டசைத்துச் சுழன்றுநின்ற தத்துவத்தை
வேரோ டறுத்து விளங்குவது மெக்காலம்.
- (77) கள்ளக் கருத்தையெல்லாங் கட்டோடு வேரறுத்தே
ஹள்ளக் கருத்தை யுணர்ந்திருப்ப தெக்காலம்.
- (78) அட்டகா சஞ்செலுத்து மவத்தைத் தவத்துடனே
பட்டபா டத்தனையும் பகுத்தறிவ தெக்காலம்.
- (79) அறிவுக் குவியுடனே அவத்தைப்படும் பாட்டையெல்லாம்
பிறிவுபட நிறுத்திப் பலப்படுவ தெக்காலம்.
- (80) பூதம். பொறிகரணம் போந்தவிந்து நாதமுமாய்ப்
பேதம் பலவிதமும் பிரித்தறிவ தெக்காலம்.
- (81) தோன்றாசை மூன்றுந் தொடர்ந்துவந்து சுற்றுமிந்த
மூன்றாசை வேரையடி மூடறுப்ப தெக்காலம்.
- (82) புன்சனனம் பொன்றுமுன்னே புரிவட்டம் போதிலினி
யென்சனன மீடேறு மென்றறிவ தெக்காலம்.
- (83) நட்ட நடுவில்நின்ற நற்றிரோ தாயசத்தி
கிட்டவழிக் காட்டிக் கிருபைசெய்வ தெக்காலம்.
- (84) நானே நெனவிருந்தால் நடுநின்ற கட்டழகி
தானே வெளிப்படுத்தித் தருவதென்ப தெக்காலம்.
- (85) அடர்ந்த மனக்காட்டை யஞ்செழுத்து வாளாலே
தொடர்ந்துவெட்டித் தொடர்ந்துவெட்டிச் சுவதினி யெக்காலம்.
- (86) ஐந்து பொறிவழிபோ யலையுமிந்தப் பாழ்மனத்தை
வெந்துவிடப் பார்த்து விழிப்பதினி யெக்காலம்.
- (87) இனமாண்டு சேர்ந்திருந்தோ ரெல்லோருந் தான்மாண்டு
மனமாண்டு போகுவருள் வந்திருப்ப தெக்காலம்.
- (88) சினமாண்டு பேசஞ் செயல்மாண்டு நான்மாண்டு
மனமாண்டு முத்திநிலை வந்தடைவ தெக்காலம்.
- (89) அமையா மனத்தமையு மானந்த வீடுகண்டால்
இமையாமல் நோக்கி யிருப்பதினி யெக்காலம்.
- (90) கூடுவிட்டுச் சீவன்மெள்ளக் கொட்டாவி. கொண்டாப்போல்
மாடுவிடு முன்னேமன மாண்டிருப்ப தெக்காலம்.
- (91) ஊன்றக்கக் காய முயிரிது போகுமுன்னே
நான்றிந்து போகவினி நாள்வருவ தெக்காலம்.

- (92) கெட்டுவிடு மாதர் கெருவிதங்கள் பேசிவந்து
சுட்டுவிடு முன்னென்னைச் சுட்டிருப்ப தெக்காலம்.
- (93) தோலேணி வைத்தேறித் தூரநடந் தெய்யாமல்
நூலேணி வைத்தேறி நோக்குவது மெக்காலம்.
- (94) வாயோடு கண்மூடி மயக்கமுற்று நில்லாமல்
தாயோடு கண்கூடித் தழுவிநிற்ப தெக்காலம்.
- (95) முன்னெவினை யாலறிவு முந்தாமல் பின்மறைந்தார்
அன்னைனைத் தேடிமுலை யருந்திநிற்ப தெக்காலம்.
- (96) இணைபிரிந்த போதறிவி னின்பமுறும் நிலைபோலத்
துணைபிரிந்த போதருள் நூல் தொடர்ந்திருப்ப தெக்காலம்.
- (97) பாகனடு மாறிப் பயந்தெடுத்த சித்திரத்தை
யேகனடு மூலத் திருத்துவது மெக்காலம்.
- (98) காசிதனில் நடந்து கூலோய்ந்து போகாமல்
வாசிதனி லேறி வருவதினி யெக்காலம்.
- (99) ஒலிபடருங் குண்டலியை யுன்னினைவா லேயெழுப்பிச்
சுழிமுனைத் தாள்துறந்து தூண்டுவது மெக்காலம்.
- (100) இடைபிங் கலைநடுவே இயங்குஞ் சுழிமுனைமேல்
தடையறவே நின்றுசலிப் பாற்றுவது மெக்காலம்.
- (101) மூலை நெருப்பைவிட்டு மூடிநிலா மண்டலத்தில்
பாலை யிறக்கியுண்டு பசியொழிவ தெக்காலம்.
- (102) ஆகவெளிக் குள்ளே யடங்காப் புரவிலனா
னேகவெளி காட்டி யிருப்பதினி யெக்காலம்.
- (103) பன்னிரண்டு கால்புரவி பாய்ந்துசில்லந் தட்டாமல்
பின்னிநின்று சங்குலிக்குப் பிழைப்பதினி யெக்காலம்.
- (104) நாட்டுக்கா லிரண்டுவிட்டு நடுவுக்கா லூடேபோய்
ஆட்டுக்கால் கண்ட னுள்ளே யமர்ந்திருப்ப தெக்காலம்.
- (105) பால்பசுவைப் பூட்டிப் பதியில்வைத்துச் சீராட்டிக்
கால்பசுவைப் போட்டியதில் கட்டிவைப்ப தெக்காலம்.
- (106) பலவிடத்தி லேமனத்தைப் பரப்பிவிட்டுப் பாராமல்
நிலவையி னூடேபோய் நெகப்படுவ தெக்காலம்.
- (107) காமக் கனல்கடந்து கரையேறிப் போவதற்கு
ஓமக் கனல்வளர்த்திங் குள்ளி ருப்ப தெக்காலம்.
- (108) உதயச் சுடர்மூன்று முள்வீட்டி லேகொளுத்தி
இதயத் திருநடன மிசிக்காண்ப தெக்காலம்.
- (109) வேதாந்த வேதமெல்லாம் விட்டேறி யேகடந்து
நாதாந்த மூல நடுவிருப்ப தெக்காலம்.
- (110) பட்டமது காற்றில் பாய்ந்தாடுஞ் சூத்திரம்போல்
விட்டுவெளிப் பாய்ந்த விசம்பெறிவ தெக்காலம்.

- (111) அட்டாங்க யோக மதுக்கப்பா லாகநின்ற
கிட்டாப் பொருளைனக்குக் கிட்டுவது மெக்காலம்.
- (112) ஓட்டாம லொட்டிநிற்கு முடலுமுயி ரும்பரிதி
லெட்டாப் பழம்பறிக்க வேணவைப்ப தெக்காலம்.
- (113) பாசத்தை நீக்கிப் பசுவைப் பதியில்விட்டு
நேசத்தி னுள்ளே நிறைந்திருப்ப தெக்காலம்.
- (114) ஆசார நேம மனுட்டா னமுமந்து
பேகாமல் ஞானநிலை பெற்றிருப்ப தெக்காலம்.
- (115) பல்லா யிரங்கோடி பகிரங்க மும்படைப்பு
மல்லாது வேறிலையென் றறிவதினி யெக்காலம்.
- (116) ஆதிமுத லாகநின்ற வரியென்னு மட்சரத்தை
யோதியறிந் துள்ளே யுணர்வதினி யெக்காலம்.
- (117) சாத்திரத்தைச் சுட்டுச் சதுமலையைப் பேயாக்கிச்
சூத்திரத்தைக் கண்டு துயரறுப்ப தெக்காலம்.
- (118) பஞ்சரித்துப் பேசும் பலகலைக்கெட் டாப்பொருளில்
சஞ்சரித்து வாழ்ந்து தலம்பெறுவ தெக்காலம்.
- (119) மலமுஞ் சலமுமற்று மாய்கையற்று மானமற்று
நலமும் குலமுமற்று நானிருப்ப தெக்காலம்.
- (120) ஓடாம லோடி யுலகை வலம்வந்து
தேடாம லென்னிடமாய்த் தெரிசிப்ப தெக்காலம்.
- (121) அஞ்ஞானம் விட்டு மருள்ஞான .. தேவல் தொட்டுன்
மெஞ்ஞான வீடுபெற விடிவதினி யெக்காலம்.
- (122) வெல்லுமட்டும் பார்த்து வெகுளியெலாம் விட்டகன்று
சேல்லுமட்டுஞ் சிந்தை செலுத்துவது மெக்காலம்.
- (123) மேலாம் பதந்தேடி மெய்ப்பொருளை யுள்ளிருத்தி
நாலாம் பதந்தேடி நான்பெறுவ தெக்காலம்.
- (124) எண்ணுத தூரமெல்லா மெண்ணிப்பா ராமலுன்னைக்
கண்ணுடிக் குள்ளொளிபோற் கண்டறிவ தெக்காலம்.
- (125) என்னை யறிந்துகொண்டே யெங்கோமா னோடிருக்கத்
தன்னை யறிந்து சமைந்திருப்ப தெக்காலம்.
- (126) ஆறாதா ரங்கடந்தவானந்தப் பேரொளியைப்
பேராகக் கண்டு பெற்றிருப்ப தெக்காலம்.
- (127) ஆணவ காமியத்தா லழிந்துசடம் போகாமல்
காணுத லின்பமுற்றுக் கண்டருள்வ தெக்காலம்.
- (128) மாயத்தை நீக்கி வரும்வினையைப் பாழாக்கிக்
காயத்தை வேறுக்கிக் காண்பதுனை யெக்காலம்.
- (129) மும்மலமுஞ் சேர்ந்து முளைத்தெழுந்த காயமிதை
நின்மலமாய்க் கண்டுவினை நீக்கிநிற்ப தெக்காலம்.

- (130) முன்னை வினகெடவே மூன்றுவகைக் காட்சியினால்
உன்னை வெளிப்படுத்தி யுறுவதினி யெக்காலம்.
- (131) கண்ணினொளி பாய்ந்ததுவுங் கருத்தறிந்து கொண்டதுவும்
விண்ணினொளி கண்டதுவும் வெளிப்படுவ தெக்காலம்.
- (132) கனவுகண்டாப் போலெனக்குக் காட்டிமறைந் தேயிருந்த
நினைவைப் பரவெளிமேல் நினைந்ததுவு மெக்காலம்.
- (133) ஆரென்று கேட்டதுவு மறிவுவந்து கண்டதுவும்
பாரென்று சொன்னதுவும் பகுத்தறிவ தெக்காலம்.
- (134) நினைக்குந் தினந்தோறும் நிறைந்தீபரி பூரணத்தை
முனைக்குமேற் கண்டுகொண்டு முத்துதிர்ப்ப தெக்காலம்.
- (135) இன்னதென்று சொல்லவொண்ணா வெல்லையற்ற வான்பொருளைச்
சொன்னதென்று நானறிந்து சொல்வதினி யெக்காலம்.
- (136) முப்பாமும் பாழாய் முதல்பாமும் நிறுநா
யப்பாலும் பாழா யன்புசெய்வ தெக்காலம்.
- (137) மனத்தையொரு வில்லாக்கி வான்பொறியை நாணுக்கி
யெனதறிவை யம்பாக்கி யெய்வதினி யெக்காலம்.
- (138) என்னை யிறக்கவெய்து யென்பதியை யூழித்த
யுன்னை வெளியில்வைத்து யொளித்துநிற்ப தெக்காலம்.
- (139) சீயென் றெழுத்தில் சிறந்துநின்ற வான்பொருளை
நீயென்று கண்டு நிலைபெறுவ தெக்காலம்.
- (140) அவ்வெழுத்து மிவ்வெழுத்து மளவிநிற்குஞ் சீயெழுத்தும்
யவ்வெழுத்தி னுள்ளே யடங்கிநிற்ப தெக்காலம்.
- (141) எழுத்தெல்லா மாண்டிறந் தேகமாய் நின்றதிலே
யழுத்தமாய்ச் சிந்தையைவைத் தன்புசெய்வ தெக்காலம்.
- (142) அருவா யுருவாகி யாதியந்த மாகிநின்று
குருவாகி வந்தெனையாட் கொண்டருள்வ தெக்காலம்.
- (143) நானென் றறிந்தவென்னை நானறியாக் காலமெல்லந்
தானென்று நீயிருந்து தனுவறிவ தெக்காலம்.
- (144) ஒளியி லொளிவாயு உருப்பிறந்த வாறதுபோல்
வெளியில்வெளி யாயிருந்த விதமறிவ தெக்காலம்.
- (145) ஒளியிட்ட மெய்ப்பொருளை யுள்வெளியி லேயடைத்து
வெளியிட்டுச் சாற்றிவைத்து வீற்றிருப்ப தெக்காலம்.
- (146) மன்னும் பரவெளியை மனவெளியி லேயடைத்து
யென்று மொருநினைவை யெழுப்பிநிற்ப தெக்காலம்.
- (147) பொன்னும்வெள் ளியும்பூண்ட பொற்பதத்தை யுள்ளமைத்து
மின்னு மொழிவிழியில் விட்டடைப்பதெக்காலம்.
- (148) அப்பிலுறை யப்பு மரனடியிற் சேரவொரு
செய்விலெவ் லுறதென்று செப்புவது மெக்காலம்.

- (149) கூட்டிலடை பட்ட குளவியுருக் கொண்டதுபோல்
வீட்டிலடை பட்டருளை வேண்டுவது மெக்காலம்.
- (150) அருணப் பிரகாச டண்டமெங்கு முற்றதுபோல்
கருணைத் திருவடியிற் கூந்திருப்ப தெக்காலம்.
- (151) கடைய வெழுந்தருந்தக் கனலெழுப்பி வந்தாப்போல்
உடலி லொளித்தசிவ மொளிபிறப்ப தெக்காலம்.
- (152) பொன்னில் பலவிதமாய்ப் பூணமுண் டானதுபோல்
உன்னில் பிறந்துன்னி லொடுங்குவது மெக்காலம்.
- (153) நாயில் கடைப்பிறப்பாய் நான்பிறந்த துன்பமற
வெய்யிற் கனலொளிபோல் விழுங்குவது மெக்காலம்.
- (154) சூரிய காந்தவொளி சூழ்ந்தடஞ்சைச் சுட்டதுபோ
லாரியன் தோற்ற மருள்பெறுவ தெக்காலம்.
- (155) காந்தம் வலித்திரும்பைக் கவர்ந்திழுத்துக் கொண்டாப்போல்
பாய்ந்து வலித்திழுத்துப் பதத்திலைப்ப தெக்காலம்.
- (156) இரும்பில் கனலெழுட்டி யிவ்வுருப்போ யவ்வுருவாய்க்
கரும்பில் சுவைரசத்தைக் கண்டறிவ தெக்காலம்.
- (157) கருக்கொண்ட முட்டைதனைக் கண்டாமை தானிருக்க
உருக்கொண்ட வாறதுபோ லுனைநினைப்ப தெக்காலம்.
- (158) லீடுவிட்டுப் பாய்ந்து வெளியில்வரு வார்போல்நீ
கூடுவிட்டுப் பாய்ந்த குறிப்பறிவ தெக்காலம்.
- (159) கடைந்தவெண்ணெய் மோரில் கலவாத வாறதுபோல்
அடைந்ததமி யேனுனக்கே யாட்படுவ தெக்காலம்.
- (160) எள்ளுங் கரும்பு மிளமலருங் காயமும்போ
லுள்ளும் புறம்பும்நின்ற துரைந்தறிவ தெக்காலம்.
- (161) இருளை வெளிவிழுங்கி யேகவுருக் கொண்டதுபோ
லருளை விழுங்குமிரு ளகன்றுநிற்ப தெக்காலம்.
- (162) மின்னெழுந்து மின்னோங்கி விண்ணிலுறைந் தாப்போல்நீ
என்னுள் நிறைந்துநின்றது யானறிவ தெக்காலம்.
- (163) விளங்கிநின்ற தாரகையை வெய்யோன் மறைத்தல்போல்
களங்கமற வுன்காட்சி கண்டறிவ தெக்காலம்.
- (164) அன்னம் புனல்வகுத் தமுதத்தை யுண்டாப்போல்
யென்னை வகுத்துன்னை யினிக்காண்ப தெக்காலம்.
- (165) கண்டபுனல் வகுத்ததில் கதிரொளிகள் பாய்ந்தாப்போல்
கொண்ட சொருபத்தைக் கூர்ந்தறிவ தெக்காலம்.
- (166) பூணுகின்ற பொன்னணிந்தார் பொன்சுமக்கு மோயுடலைத்
தோணுகின்ற தென்கருத்தில் தோற்றுவது மெக்காலம்.
- (167) செம்பில்நின்ற காளிதம்போற் சிவருபத் தைவிழுங்கி
வெம்பிநின்ற மும்மலத்தை வேரறுப்ப தெக்காலம்.

- (168) ஆவியுங் காயமும்போ லன்னத்தில் நின்றதைத்தான்
பாலி யறிந்துமனம் பற்றிநிற்ப தெக்காலம்.
- (169) ஊமைக்கனாக் கண்டுரைக்க ஹரிய விற்பமதை
நாமறிந்து கொள்வதற்கு நான்வருவ தெக்காலம்.
- (170) சாகாச் சிவனடியே தப்பாதா ரெப்போதும்
போகா ருடல்கண்டு போவரென்ப தெக்காலம்.
- (171) காட்டுமருள் ஞானக் கடலிலின்பக் கப்பல்விட்டு
மூட்டுகரு ணைக்கடலில் மூழ்குவது மெக்காலம்.
- (172) தானாரோ நீயாரோ தற்பரமாய் நின்றாரோ
நானாரோ வென்றறிய நான்வருவ தெக்காலம்.
- (173) நிட்டை தனைவிட்டு நினைவறிவு தப்பவிட்டு
வெட்ட வெளிக்குள்ளே விரவிநிற்ப தெக்காலம்.
- (174) வெட்ட வெளிதனிலே விளைந்தவெறும் பாழைநான்
திட்டமறக் கண்டு தெளிவதினி யெக்காலம்.
- (175) எங்கும் பலவடிவா யென்வடிவும் நின்வடிவாய்க்
கங்குல்பக லறியவுன்னைக் கண்டிருப்ப தெக்காலம்.
- (176) உண்டதுவு மாதருடன் ஊடிச் சேர்வதுவுங்
கண்டதுவும் நீயெனவே கண்டுகொள்வ தெக்காலம்.
- (177) எவரெவர்க ளெப்படிக்கண் டெந்தப் படிநினைத்தார்
அவரவர்க்குத் தானப்படி யாவதுவு மெக்காலம்.
- (178) ஈமென்று கேட்டதுவு மென்னுள்ளே நின்றதுவும்
நாமென்று சொன்னதுவும் நமக்கறிவ தெக்காலம்.
- (179) சித்தம்பிறந் திடமுந்தி சின்மயமாய் நின்றதுவுந்
சித்தமறந் திடமுந் தேர்ந்தறிவ தெக்காலம்.
- (180) ஆட்டமொன்று மில்லாமல் அசைவுசற்றுங் காணாமல்
தேட்டமற்ற வான்பொருளைத் தேடுவது மெக்காலம்.
- (181) போக்கும் வரவும் பிறப்புமுள்ளு மாகநின்று
காக்கமொரு பொருளைக் கலந்துநிற்ப தெக்காலம்.
- (182) நானெனவும் நீயெனவு மிரண்டுமிது வொன்றானால்
ஞானெனவுந் சிந்தைதனி லெண்ணுவது மெக்காலம்.
- (183) அறிவையறி வாலறிந்த வறிவுமறி யாம்றிவில்
பிரிவுபட நில்லாமல் பிடிபடுவ தெக்காலம்.
- (184) நீடும் புவனமெல்லாம் நிறைந்துநின்ற சித்திரமாய்
ஆடும் திருக்கூத்தை யறிவதினி யெக்காலம்.
- (185) தித்தியென்ற கூத்தில் திருச்சிலம்பி னோசைகளும்
பத்தியுடன் கேட்டுப் பணிவதினி யெக்காலம்.
- (186) நயனத் தடைவழிபோய் நண்ணும் பரவெளியிற்
சயனத்தி னில்திரிந்து தலைப்படுவ தெக்காலம்.

- (187) அந்தரத்தில் பூத்தலர்ந்தெழுந்த தாமரைபோல்
தந்திரத்தால் நோக்கித் தலைப்படுவ தெக்காலம்.
- (188) அருவி மலைநடுவே யாயிரக்கால் மண்டபத்துள்
திருவிளை யாட்டங்கண்டு தெரிசிப்ப தெக்காலம்.
- (189) உற்றுற்றுப் பார்க்க வொளிதருமா னந்தமதை
நெற்றிக்குள் நேரேகண்டு நிலைப்பதினி யெக்காலம்.
- (190) மீனெரொம்ப வுண்ணுக்கி விக்வின்ற கொக்கதுபோல்
ஞானத்தை ரொம்பவுண்டு நானிற்ப தெக்காலம்.
- (191) கள்ளுண்ட வாயதுபோல் களிதருமா னந்தமதில்
தள்ளுண்டு திண்டாடி தடிபுரள்வ தெக்காலம்.
- (192) தானென்ற வாணவமுந் தத்துவமுங் கெட்டொழிந்து
தானென்ற பேச்சுமது தங்கிநிற்ப தெக்காலம்.
- (193) பிறப்பு மிற்ப்புமற்றுப் பேச்சுமற்று மூச்சுமற்று
மறப்பும் நினைப்புமற் ற மாய்ந்திருப்ப தெக்காலம்.
- (194) என்வசமுங் கெட்டு யிருந்தவ சமுழிந்து
தன்வசமுங் கெட்டருளைச் சார்ந்துநிற்ப தெக்காலம்.
- (195) தனமறந்து தவத்தி னிலைமறந்து மலக்குற்றக்
கனமறந்து கடையனென் கதிபெறுவ தெக்காலம்.
- (196) என்னையென்னி லேமறந் திருந்தபதி யும்மறந்து
தன்னையுந் தான்மறந்து தனித்துநிற்ப தெக்காலம்.
- (197) தன்னையென்னி லேமறந்து தலைவாசல் தான்போட்டு
உன்னையென்னி லுள்ள முருகிநிற்ப தெக்காலம்.
- (198) நானுன்னைப் பூண்டதெல்லா ஞானவழி யாலறிந்து
தானவனாய் நின்று சரணடைவ தெக்காலம்.
- (199) தானந்த மில்லாத தற்பரத்தி லேயடைந்து
மானந்தங் கண்டுபதி யற்றிருப்ப தெக்காலம்.
- (200) என்னினவோ நானறியே னிந்தவண்ணஞ் சொன்னதெல்லாம்
முன்னினவோர் கைக்கொள்ளுநான் முடிபடுவ தெக்காலம்.
- (201) நச்சரவை நீக்கி நன்மணிகைக் கொண்டாப்போல்
சொற்சரவைத் தீர்த்தநல்லோர் துணைக்கொள்வ தெக்காலம்.

முற்றும்.

VĒDAPURĪSVARAR ANTĀDI

Edited by

PULAVAR M. PASUPATHY.

This is a beautiful work in 100 verses about VĒDAPURĪŚVARA enshrined at Vedapuri now known as Thiruvottur (North Arcot district). It gives a grand description of the land (Tondai nādu) as found in those days. From this, we understand that this part of South India was very fertile and rich. The style of this work is so simple and appealing as to draw the interest of one and all of the readers. The author's name is not given, but this may be the work of the author of the Sthalapurāṇa of that place. This is taken from a manuscript bearing R. No. 1022 of the Triennial Catalogue of this Library.

வேதபுரி ஈசுவரர் அந்தாதி

இந்நூல், தொண்டை நன்னாட்டில் சிறந்து விளங்கும் வேதபுரி என்னுய ஸ்தலத்தில் எழுந்தருளியிருக்கும் வேதபுரி ஈசுவரரைப்பற்றிப் பாடப் பட்டுள்ளது. • பாடியவர் இன்னாரென்று விளங்கவில்லை. அந்தாதித் தொடையில் அமைந்த நூறு பாக்களால் இயற்றப்பட்டுள்ளது. சொல் நடை, பொருள்நடை மிக அழகாகவும் எளிமையாகவும் உள. இப் பொழுது வழங்கும் திருவோத்தாரே வேதபுரி எனப்பட்டது என, இதன் தாய்ப் பிரதியில் இறுதியிலிருந்து காணப்படும் எட்டினால் தெரிகிறது. ஆசிரியர். இடையிடையே பாடப்பட்டிருக்கும் பாக்களிலிருந்து இவ்வூர் நீர் வளம், நிலவளம் முதலிய அனைத்து வளங்களும் மலிந்தது எனத் தெரியக் கிடக்கின்றது. மற்றும், ஆசிரியர் இவ்விறைவனை வாழ்த்தித் துதிக்கும் பல் வகை முறைகளும் நினைந்து நினைந்து இன்புறப்பாலது. இந்நூல்; இந்நூல் நிலைய மூவருடக் கேட்லாக் 1022-ஆம் எண்ணின் பிரதியிலிருந்து, ஒல்லும் வகையான் எடுத்து எழுதப்பெற்று ஒழுங்கு செய்து அச்சியியற்றப்பட்டுள்ளது.

இங்ஙனம்

புலவர் மு. பசுபதி.

வேதபுரி ஈசுவரர் அந்தாதி.

கடவுள் வாழ்த்து

போதவ னத்தத்தன் வச்சிர பாணி பொதியவரை
மாதவ னத்தத்தன் மெய்யருள் வேல்கந்த வரவிமையச்
சீதவ னத்தத்தன் செந்திரு நற்கலவி செல்விமன்னும்
வேதவ னத்தத்தன் அந்தாதி யான்சொல்ல மெய்த்துணையே

உருவை யருவை யொளியை வெளியை யுயிர்க்கண்மலர்
மருவை நிகர்மன்னும் வேத புரீசரை வாழ்த்துதற்குத்
திருவை மெய்ஞ்ஞானத் தெளிவை யுதவுஞ் சிவசமயக்
குருவைப் பணிப் பதத்தை மனத்திற் குடிவைப்பனே.

(நூல்)

மணிக்கா வியம்புய வாவிக டுய வளையல்கள்
அணிக்கா வியம்புயம் போல்முழங் கும்பொன் னுலயங்கள்
எணிக்கா வியம்புகழ் வேத புரீச வெனதுளத்தில்
நணிக்கா வியம்புந் தமிழி னியல்பான் நலனெய்தவே. (1)

எய்த வருந்தின ராலத்தை வேதவ னெழிற்சிரத்தைக்
கொய்த வருந்தின னின்னுஞ் சூரனுங் கோவரசும்
செய்த வருந்தினம் கொண்டாடும் வேதச் செழும்பதியார்
கைத வருந்தினர் புற்றோன் மருங்கினிற் கட்டினரே. (2)

கட்டப் படியுஞ் சடாமகு டத்தர்தங் கட்டினையின்
திட்டப் படிசெயு மன்பர்க் கெளியர் திரிந்தமனத்
துட்டப் படிறர்க் கரியார் பெரிய சுருதித்தவர்
இட்டப் படிநெஞ்ச மேபறந் தோடு மிருவினையே. (3)

இருவினை யொப்பு மலபரி பாகமுற் றெப்பொழுதும்
கருவினைக் கருதித் திருக்கண் ணருட்காட் சிதருமக்
குருவினை வேதபு ரீசனை நேசித்துக் கூடலவிட்டு
மருவினை மாதரை வன்னெஞ்ச மேவெய்ய மாயையிலே (4)

மாயா சம்பந்தக் கருங்கடத் தென்றும் வருந்தவளர்
ஆயா சம்பந்த மயக்கந் தொலைய வருள்புரிவாய்
தாயா சம்பந்தர் தமிழ்நீரி லேறத் துடக்கமண்போய்
போயா சம்பந்திகச் செய்தோய் சுருதி புரிப்பரனே. (5)

புரிவா னரகரா வென்பார்க் கருடன் புகழ்புகலார்க்
கெரிவா னரவி தனந்தரு வனிரங் கன்பர்க்காய்
நரிவா னரகதிசேர் பரியாக்கி மெய்ஞானந் தந்த
பரிவா னரக.சியப்பொருள் வேத பதிப்பொருளே. (6)

பொருளுங் கனதன மாதரும் மெய்போ லக்கண்டு
மருளுங் கணவிது மாயைசெய் கூத்தின் மகிமையெனத்
தெருளுங் கனங்கள் சொரிவது போலச் செழிப்புடனே
அருளுங் கனத்தை வேதபுரி யீச ரடியவர்க்கே.

(7)

அடியவ ராலறி யுழ்பொரு ளாதித்த ராருயிரைக்
கடியவ ரால மணிமிடற் றுர்பங் கயத்தடத்தின்
நெடியவ ராலடர் வேத புரீசர் நிறைபுகழைப்
படியவ ராலன்றி நெஞ்சே யஞ்சாது பவக்கருத்தே.

(8)

கருத்தி லனேகந் துயரைக் குடிவைக்கக் கற்றுன்கழல்
இருத்தி லனேக முதலே யிருவினை யொத்தவரைப்
பொருத்தி லனேகவின் வாழ்வோங்கும் வேதபுரீசவெனைத்
திருத்தி லனேக வதுவாகி யானானைச் சேர்குவனே.

(9)

சேரன் பரிபிற செலஅயி ராவதஞ் சேர்தொழிலார்
ஊரன் பரிவொடு நற்கயி லாயத் துறப்புரியும்
நீரன் பரிமளக் காவோங்கும் வேத நெடும்புரியான்
சாரன் பரினந் தனையே புரப்பது தன்விருதே.

(10)

விருத ரனந்தம் புடைசூழ் தன்னருள் மேவினர்க்குக்
கருத னனந்த மலரோன் பரவுங் கடவுளொன்றார்ப்
பெருத ரனந்த மலிகுலன் வேத புரனைநெஞ்சே
ஒருத ரனந்த மயலுன் னில்ஞான வலகுன் பங்கே.

(11)

உன்பங்கு வீதந் தராத சிறுவிதி யோகமகம்
வன்பங்கு மேவு மனத்தான் மனமென வாட்டமுறப்
பின்பங்கு வீரன் பெரும்பூதம் பங்கிடப் பெற்றதன்றோ
இன்பங்கு லாவிய வேத புரீச வெழில்வன்னியே.

(12)

வன்னி யராவலை மந்தாகி னிகொன்றைமன் னும்பின்னல்
சென்னி யராவலை வீசினர் வேதத் திருப்பதியார்
கன்னி யராவலைப் போலே யவரைக் கருதிநமக்
கன்னி யராவலை நெஞ்சே தவிர்ப்பார்நம் மாபத்தையே.

(13)

ஆபத்த ராவிடத் தான்மரு வாமலுண் டண்டரெனும்
மாபத்த ராவிய ருளியவே தவனே சர்நம்மேற்
கோபத்த ராவினை யார்நெஞ் சேயன்பு கூர்ந்துநறு
நீபத்த ராவினை தீரெனத் தீர்ப்பார் நிறம்பெறவே.

(14)

நிறவாத வன்பல் லுதிர்த்தவன் மாலய னேறிறந்து
பிறவாத வன்புகர் வேத புரீசர் பெரும்புகழை
மறவாத வன்ப ரடியார் குழுவினில் வாய்ந்தவர்கள்
உறவாத வம்பல செய்வ தொழுக்கமென் றுன்மனதே.

(15)

தேச மனந்தந் தினுந்திரிந் தென்னநின் சீரடியில்
நேச மனந்தன் னிலில்லா விடின்தன் னிலைவருமோ
மாச மனந்த வுதைத்த பொற்பாத வயல்கடோறும்
வாச மனந்த ருக்குஞ்சு ருதிப்பதி வாழரசே.

(16)

அரசந் தரிக்க வணியுஞ் சிவிகையு மாணையுஞ்சீர்
முரசந் தரிக்கன் பர்க்குள் ளவன்முன் மன்னர்மேற்
பரசந் தரிக்கடங் காரகு நாதன் பரவுந்திரி
புரசந் தரிக்கன்னி பங்குறை வேத புரிச்சிவனே. (17)

சிவனே யவரவர் செய்வினை யூட்டுந் திறமையின்வல்
லவனே யவரறி யாதவ னேஐந்து மஞ்சவென்ற
தவனே யவன்பர் புகழ்வே நபுரந் தழைக்கமகிழ்
பவனே யவனவ ளஃதவை முன்புன் பணிநிலையே. (18)

நிலமான வநிதிசேர் சுருதிப் பதிறித் தர்வெற்பிற்
சிலமான வயிலைமா வென்றாய ரிதிசீ ருரம்பார்
மலமான வளர்புய வண்ணலே விதிவாயை விட்டு
கலைமான் வணியின் வாய்வந்த தேதுசொல் காரணமே. (19)

காரணன் நம்பு மடியா ருளத்திற் கலிந்தப்ரி
பூரண னம்புனை வேத புரிசன் புரப்பட்டநாள்
ஆரண னம்புவி சாரதி யூரு மணிநெடுந்தேர்
நாரண னம்பு வரைசில வாங்கி நாணியதே. (20)

நாணிக்க வாநிறை யோசர் நாணிக்க ஞானநிலைக்
காணிக்க வாகளித் தேர்திரை கொள்ளக் கனியுதிரும்
மாணிக்க வாசகர் சொன்மலை ஓதில் மயலகலும்
கோணிக்க வாவான வேதபு ரீசன்பொற் கோவிலுக்கே. (21)

கோமா னடிக்க வெனமாறி யாடினார் கோங்குபுன்னை
தேமா னடிக்கடா வேத புரிசா சிலம்பயலே
போமா னடிக்கடி யஞ்சும் புனத்திற் போரமர்த்தார்
பூமா னடிக்க விழும்புல் லடியிது பொன்னடியே. (22)

பொன்னும் பணியனை யுஞ்செங்கண் மால்பொற் புந்திவைத்தோன்
மின்னும் பணியமி ளிர்செஞ் சடையன்மெய் யன்பர்தனை
உன்னும் பணியனித் தோனவன் கீர்த்தி யுலகத்துளர்
பண்ணும் பணிய வொலிநீடும் வேதப் பதியடைந்தே. (23)

தேறு தலையு நினையாமற் சிந்தை திகைத்துதடு
மாறு தலையு தெனநினைவீர் வம்மின் மைந்தனென
ஆறு தலையனை யீன்றவன் வேதவணி புரன்வெண்
ணீறு தலைவன் பெயர்ச்சாத்திச் சாத்தும் நிலைவருமே. (24)

வருதின கரன்குலத் துதித்தோன் வடவர் னலம்போற்
பொருதின கரன்றனை வென்ற ராகவனைப் போற்றிவரந்
தருதின கரன்வி லாதெனத் தந்த சம்புமிகுஞ்
சுருதின கரன்புக ழைக்கொண் டாடற் றுணியருமே. (25)

துனிவா யதிரு நாவே தபுரிச் சுடர்வரைமேற்
பனிவா யலீர்கம லம்போலு மெனமுகம் பார்த்தணங்கின்
கனிவா யதரத்தைக் காட்டினை காமன் கணக்கிலக்காய்
முனிவா யருளிலே யோமுருக் கென்ன முதிர்ந்தருவே. (26)

தருமேக னந்தன் னாகிய மார்க்கண்டன் தானடுங்கக்
கருமேக னந்தன் னந்தக னருதகன் கண்ணருளால்
வருமேக னந்தன் வாழ்வதி காரமும் வல்வினையைப்
பொருமேக னந்தனஞ் சார்கடல் வேதபு ரத்தண்ணலே. (27)

அண்ணலஞ் சார்புர நகிமடுத் திட்டரை யாண்டவருள்
எண்ணலஞ் சார்புர வன்பரைப் போற்றில மின்பம்வரப்
பண்ணலஞ் சார்புரத்திற் கேநெஞ்சே யெப்படி நிலைப்போம்
உண்ணலஞ் சார்புர வேத புரீசுவென் னேர்திலமே. (28)

ஓதப் பதிமன மேயெந்த நாளு முறுதிபெற
நீதப் பதிலவா வொட்டாம லன்பர் நிறையறிவாம்
போதப் பதியெனு மானந்த வாரியைப் பொன்மதில்கூழ்
வேதப் பதியா னாரைந் தெழுத்தை வினையஞ்சவே. (29)

அஞ்சங் கையாணை முகனைப் பெற்றாணை யடுஞ்சமரிற்
றஞ்சங் கையாணை வாவாழ்வென் றூதரி தனபங்கனை
வெஞ்சங் கையாணை யமண்குலாந் தகன்மே யத்தமிழில்
நெஞ்சங் கையாணைச் சுருதி புரனை நினையறிவே. (30)

வேதா தடாகத்தில் நானாடி யன்புடன் வேதபுரி
நாதர் தீடாதகை யான திரிபுரை நங்கையுடன்
வாதா தடாமல் வாமெனத் தந்தநல் வாழ்வெனக்குப்
போதா தடாசொல் நமனையுன் பாட்டுக்குப் போநடந்தே. (31)

நடந்தே மலைகின்ற காளியை வென்றவர் நாலுமுகன்
தடத்தே மலைவற மூழ்கினர் பாவந்த னைத்தொலைப்பார்
இடத்தே மலைமகள் வாழ்வோங்கும் வேதபு ரீசர்தனக்
குடத்தே மலையறிந் துங்கொன்றை மாலையொ டார்வஞ்சியே. (32)

வஞ்சக்க ராவுண்ட பிள்ளையை வன்றொண்டர் வாழ்த் (தத்) தந்த
அஞ்சக்க ராபங்கை யாசன்ன சென்னி யரிந்தணிந்த
கஞ்சக்க ராமிகும் வேத புரீச கதிரனைய
செஞ்சக்க ராயுதன் வாணோர் துதிசெய்யுஞ் சிற்குணனே. (33)

சிற்குண னாகத் துரியடை யான்கைச் சிலையதனாற்
பற்குண னாகத் தடக்கவு வந்த பரன்றனது
விற்குண னாகத் தன்வேத புரீசன் மிகும்புகழே
ஈற்குண னாகத் தமுதந் தந்தானி னியேதச்சமே. (34)

அச்சம யத்தரும் பிள்ளையைச் சூரைய டும்பிள்ளையை
இச்சம யத்தருஞ் சூழ்காணிப் பிள்ளையை முன்னனித்தோர்
பச்சம யத்தா சுருதி புரீசா பரிவுடனே
இச்சம யத்தருள் தந்தாண் டனரென் னிறையவரே. (35)

இறைப்போது மாவிலை யின்மை யுன்னிலினி யாவருக்கும்
உறைப்போது மாவி கட்டுணம் விட்டில னுன்பதத்தில்
நறைப்போது மாவியுந் தீபமுந் தந்தில னுனிவ்வகை
பொறைப்போது மாவிசை வேத புரியிற் பெருந்தகையே. (36)

பெருத்தனை யன்ன மிரப்பார்க் கிடாதுண்டு பித்தரைப்போல்
உருத்தனை யன்னலம் பற்றிநெஞ் சேசற்று முன்னிலையே
நிருத்தனை யின்னதே னுட்பண் பிலானை நிருமலனை
ஒருத்தனை அன்ன வயல்வே தபுர முவப்பினையே. (37)

உவப்பனைத் தந்தை யிலானைக் கருங்கண் னுமைபங்களைச்
சிவப்பனை நீலக் களத்தனை வெண்பிறைச் சேகரனை
நிலப்பனை வாக்குந் தருஞ்சு ருதிப்பதி நித்தியனை
நவப்பனைக் கைகுன்றை யட்டாளை வாழ்த்துங்கள் நல்லவரே. (38)

நீல்ல வரைக்கணித் தடங்கா ரைப்பொன் னாகநெடு
வில்ல வரைக்கணி றைகொன்றை யாரை வெவ் வேங்கைபுரி
புல்ல வரைக்கணி வேதா ரவரைப் புகழினினை
அல்ல வரைக்கணிற் காண விட்டேகு மடவினைத்தே. (39)

அடவி மலைகட லாறு புடவி யனைத்தையும்நீ
தடவி மலைவற நோக்கினும் வேதமுஞ் சங்கரனும்
திடவி மலையு மலாதிலை வெய்ய திருக்குளமே
தடவி மலைதலை வேத புரத்தனும் வெவ்வினையே. (40)

வெவ்விய மான[வி]யம் பத்துமத்தன் விளங்க நதிநோர்
செவ்விய மானத்தன் வேத புரீசன் செருநருயிர்
வவ்விய மான வயிற்கண் ணியர்செய் வருத்தமெனும்
அவ்விய மான தனுகா தளிப்பர்நம் மாவியையே. (41)

ஆவினஞ் சாயுவரி யோசை செய்த வரிவிடையார்
காவினஞ் சாயவழி பங்கர் வேதகடே சர்வெற்பில்
மாவினஞ் சாயல் மயிலனை யாளென்னை வந்ததணயக்
கூவினஞ் சாயக மாரன் பொழியக் கோரு(ழு)ங் குயிலே. (42)

கொருத்தடி யாரடி யாரட வென்றுங் கொடுமையற
வருத்தடி யார்மகிழ் வேத புரீசரை வன்னெஞ்சமே
எருத்தடி யாலெரி பாசத்தி னாற்கட்டி யேயுருட்டி
யிருத்தடி யாமல் நமன்றுதர் நம்முயி ரைப்பற்றியே. (43)

இறைவாக னத்தரை யின்னாச்சொற் கூறல்விட் டெப்பொழுதும்
உறைவாக னத்தரைச் சிக்கற வஞ்செழுத் துட்பொருளை
வரைவாக னத்தரை யாகம் பெற்றாரை மற்றுமஞ்சுமந்
நரைவாக னத்தரை வேத புரீசரை நாவகமே. (44)

நாவன காண்ப ணைத்தடுத் தாண்டரு ணம்பன்மகா
தேவன காணி கருயிர் தோறுஞ் செழிக்கும்பரன்
பூவன காவுமை பங்குனன் வேதபு ரீசனெந்தன்
பாவன காத்திரந்து தானஞ் ஞானப் படப்பொருதே. (45)

பொரும்பன்றி யாமைகொம் போடணிந் தாரமுப் புரரொழியத்
துரும்பன்றி ராவகை சுட்டார் சுருதிபுரே சர்வெற்பிற்
இரும்பன்றி நெஞ்சிரங் காரிவ ரோபரி யானடத்த
விரும்பன்றிக் கான்மனை யெல்லாம் விட்டேகுமி வெறுநிலத்தே. (46)

நிலம்புன லங்கி மருத்தண்ட மாலி நிலவுயிராய்
விலம்புன லங்கித வேழமலர்கொண்ட மின்பங்காய்த்
தலம்புன லங்கிளர் வேதபுரந் தங்கும் சம்புவின்பாற்
சிலம்புன லங்கின ளாயிழை தானென்று சீரனமே.

(47)

சீரனந் தம்பெற மந்திரிக் கீய்ந்துதன் சேடனெனப்
பாரனந் தம்புகழ்த் திகழவே தபதிப் பரமன்
சூரனந் தம்பா வண்டத்தை யாளச் சுகமனித்த
நீரனந் தம்பவ நீக்குவ நீயு நினையறிவே.

(48)

அறிவிலை யங்கச வேதபு ரீசாவந் தாண்டனர்நீ
எறிவிலை நற்கரும் பாகையி னூற்கடை யிற்புகுந்து
குறிவிலை வேழ முகப்பிள்ளை யார்க்குக் கொடுபலினூற்
கறிவிலை யற்ற வுனக்கே தெரியுங் கரவுளமே.

(49)

காமானந் தத்தை நிகர்விழி பங்க கருணைவெள்ளப்
மாமானந் தத்தை டன்பர்க் கருள்வேதப் பதியாநீ
வாமானந் தத்தை யனையா னூற்றுள்மன் மதன்கணையாற்
போ(ர்)மானந் தத்தை வினைக்கா தருளைப் புரிந்துநில்லே.

(50)

நில்லா தவத்தை நிலையாக வெண்ணி நெறிகடந்த
புல்லா தவத்தை புரியென் றெனக்கருள் பொற்சிகரி
எல்லா தவத்தை யுதவுஞ் சுருதிபு ரேசவின்பால்
செல்லா தவத்தை வரும்போ துனையுண்ணச் சிற்பரனே.

(51)

சிற்பரவைக் கணிச்சிக் கரமெய்ச் சுருதிப் புரனே
நற்பரவைக் கணிச்சிக் கத்தனே திருநா வலனகர்
தற்பரவைக் கணிச்சிக் கறப்பொற் பணிதந் தவனே
அற்பரவைக் கணிச்சிக் கவிடா தென்னை யாளுன்னியே.

(52)

உனக்கா வலய நல்லவென் றேத்த வுதவிசெய்வோர்
இனக்கா வலர்திகழ் வேதபுரீ சரிலங் கும்வெற்பிற்
புனக்கா வலர்க்கணி யார்கை யெட்டிற்பு கனற்கற்ற
இனக்கா வலர்வரச் சென்ற ளிலையென் றிசைமலையே.

(53)

மலைபா ரதிவருங் காலகா லன்வன் றெண்டர்தமிழ்
விலைபா ரதிரவி யந்தந்த வேதபு ரீசர்வெற்பிற்
நிலைபா ரதிவிர கம்பா ரென்னன்பர் நினைவையும்பார்
கலைபர ரதிவிதி போலே மருவுங் கருங்கடலே.

(54)

கரும்ப லங்கார் வயல்வே தபுரிக் கடவுளருள்
விரும்ப லங்கார்த்த நேயன் வாழ்த்திலம் வெம்பிநமன்
பெரும்ப லங்கார்ப் பிலவாய் கண்டாவி பிரிந்திடலோ
ரிரும்ப லங்கார் வரும்போ தென்செய்வ திசையுளமே.

(55)

உளமதி லாதவர் பாலடை யாருண்மைக் குண்மையதாம்
வளமதி தேடி வருவார் நினைத்த வரந்தருவார்
தளமதில் சூழ்தரும் வேத புரீசர் சடையில்வைத்த
இளமதி யைப்பணி பின்னே மனத்தி னிடர்சங்கவே.

(56)

சங்கர னந்தண்டு வாதி யற்றவன் முமரையோன்
கங்கர னந்தம் பவந்தீர்க்கும் காரணன் கன்னியுமை
பங்கர னந்தம் பலகோடி யாதவர் பண்பன்வளர் •
பொங்கர னந்தும் புரைசூழும் வேத புரிச்சுடரே. (57)

சுடராய ரைக்கலை சூடுஞ் சடாமுடிச் சுந்தரராய்
விடராய ரைக்கலை மாந ரிழந்து விரும்பவந்த •
நடராய ரைக்கலை யோர்புகழ் வேத நகர்வாழத்
திடராய ரைக்கலை நெஞ்சே வினைசெய் மிடர்வம்பையே. (58)

வம்பனிக் கால னெனவுதைத் தார்மது மன்னுமல
ரம்பனிக் காலன் றடங்கா தெரித்தவ ராசைதருந்
தம்பனிக் காலந் தராதவர் வேதத் தலேசர்வெற்பில்
வெம்பனிக் காலம் வரக்கண்டும் வந்திலர் மெய்மன்னரே. (59)

மன்னவ ராகவந் தன்னில் வெருவ மதுரையிலே
தென்னவ ராக வரசாட்சி செய்துசெங் கோல்செலுத்து
முன்னவ ராகவன் முன்னிற்கும் வேதபு ரீசமுதில்
அன்னவ ராக வளநதி யாட விருளன்பையே. (60)

அன்பினை யாவிகொ ளத்தொடர் காலனுக் கந்தகனை
முன்பினை யர்ணறச் செய்தான் றமிழில் முதிர்ச்சிபெறும்
பின்பினை யாரியை பங்கனை வேதபு ரீசனையென்
துன்பினை யாவகை யாதெனக் கேட்பன் றுதித்துன்னியே. (61)

உன்னக மா (க) லைய மாக விருந்தன்ப குண்மையுள்
மன்னக மாலை யலவன பகீரதி வாழ்பவன்
பின்னக மாலை யயனை யளித்த பெருமையனே
பன்னக மாலை யணிபுய வேத மதிப்பரனே. (62)

பரமன் றலைவன் சுருதிபு ரேசன்ப டியைப்பெற்ற
பிரமன் றலையுதிர் வாளா லரிந்தபி ரான்றனக்குத்
திரமன் றலையன் புடனிமை யந்தனிற் செய்தவன்முப்
புரமன் றலைய நகைதெரித் தேமுன் பொருதவனே. (63)

பொருத வரிலா வரைநல் லோரைப் புரப்பதுவே
விருத வரிலம் பகர்வே தபுரமி கும்தருமம்
எருத வரில னுகநினை யாரிவை யெண்ணிநெஞ்சே
கருத வரிலப் பொழுதே பழவினைக் கட்டறுமே. (64)

கட்டின மான மருந்தளி யேகிக் கடுக்கையுற
விட்டின மானம் விடாமன மேசந்து விட்டனனாற்
பட்டின மானம் பலசூழும் வேதப் பதியனுதி
எட்டின மானன் றன்னுடனேபுக லென்றுன்பமே. (65)

துன்னம் பலவனை வாயா வார்சடைச் சோதிதனைப்
பொன்னம் பலவனை வேத புரீசனைப் போற்றிநெஞ்சே
வன்னம் பலவனை யூர்பேர் பலபல மாற்றிநமன்
முன்னம் பலவனை யதட்டிக் கன்னத்தின் மேதுவனே. (66)

மோகாந்தக் கார்க்கடல் மூழ்கி வாடிய மூடநெஞ்சே
நீகாந்தங் கண்ட விரும்பென வேத நெடும்புரத்தான்
ஏகாந்த மாக வவன்றனைத் தந்திட விட்டவன்பர்
வாகாந்த மாதந் தைவுன் னிற்குவ ராதரகே. (67)

நரகதத் தைத்தன துன்பர்க்கு மாற்றிடு நம்பரெழில்
மரகதத் தைத்தரு மானிடர் வேதவ னேசர்வெற்பில்
விரகதத் தைக்கெதிர் வெங்கா ரிடித்து வெ ருட்டுமுன்னோர்த்
துரகதத் தைத்தூ ரச்சுதர் விடுமென் றுயரங்களே. (68)

அங்க மயிலையிற் பூம்பாவை செய்தவ மனைவென்ற
தங்க மயிலைய னுள்கணவன் விடந்தா முச்செய்த
வங்க மயிலைமி குங்கடல் வேத வன்பரனைப்
புங்க மயிலைக் கணபங் கனையன்பன் புகழ்வரியே. (69)

வரியர வப்பணி பூண்டுவர் தாருகன் மாவளர்ந்த
கரியர வப்பணி யவேலாத் தாகி ளர்சுருதிப்
புரியர வப்பணி வேணியர் தன்னடி போற்றிசெயார்க்
கரியர வப்பணி செய்யார்க் கெனியார்பெண் னாகத்தரே. (70)

ஆகம லங்களி ருவினைக் கீடென வஞ்சினவி
வேகம லங்கண ருள்பா ரெனத்தினம் வெண்டகமே
மாகம லங்கவி னவாலி யின்மேதி வனமுழக்கப்
புகம லங்கவ ரால்பா யும்வேத புரீசனையே. (71)

ஈசனை யத்தனை யீரே முலகமு மீன்றளித்த
தேசனை யத்தனை வேத புரிசனைச் சீரடியார்
பாசனை யத்தனைக் காண வருட்கண் பரிந்தளிக்கும்
நேசனை யத்தனை யெண்ணு மலேநினை நீமனமே. (72)

நீயிரங் காத வகையே தடர்ந்த நெடும்பிணியைக்
காயிரங் காத யுன்னையல் லாதெவர் காத்தளிப்போர்
ஆயிரங் காத வளவும் புகழ னி யங்கமிகும்
பாயிரங் காதற் கவிபுகழ் வேதப் பதிக்கணனே. (73)

கணனம் புயநற் கருணைசெய் வர்னைக் கரியகடல்
வணனம் புயத்தன் வணங்க வரந்தந்த வள்ளல்தனை
யுணனம் புயங்க விடமயின் ருனையு யுயிர்க்குயிராய்
நணனம் புயத்தனை வேத புரீசனை நல்லநெஞ்சே. (74)

நெஞ்சே விருந்த நின் மீதில முந்தநித முந்தன்கை
யஞ்சே விருந்த விரைதரும் வேடனுக் கஞ்சலஞ்சேல்
நஞ்சே விருந்தன் மைகண்ட ணிகண்டர் நரைவினங்கும்
வெஞ்சே வருந்தன் மிசையன்பர் வேதபுரீசர் மெய்யே. (75)

மெய்யான மாதவ ருக்கெளி தானவன் னெய்யர்க்கருள்
செய்யான மாதவர் கோடியொப் பான்மெய் திகழுமெழில்
மைய்யான மாதவன் பூசிக்கும் வேதவ னேசனுடன்
உய்யான மாதவ மிச்சிக்குக் கால முரையளியே. (76)

அளித்தவன் றுனை யறவெட்டுந் தண்டியுள் ளன்பினுக்கே
களித்தவன் றுமரைக் கண்ணன் பிரமன்றன் கண்ணுக்கெட்டா
தொளித்தவன் றுயிலி வேத புரசே னுனைமனமே
விளித்தவன் றுன ருன்பெறிற் பொன்றும் வினைப்புழுவே. (77)

புழுதுவை யாமலா னபாகை யராப்பு னையவட
விழுதுவை யாமெனும் வேணியர் வேத புரிவெற்புனை
எழுதுவை யாகனி வாயுமு தூர விதழிணையும்
புழுதுவை யாமொழியுந் தூரிகை கொண்டிப் பாவையர்க்கே. (78)

பாவையுங் கோவையும் மாணிக்க வாசகர் பாடத்திரு
நாவையுங் கோவையுந் தற்காண நல்கிமெய் ஞானம்தந்து
கூவையுங் கோவையும் நீத்துண்மை வீட்டிற் குடியிருத்தும்
பூவையுங் கோவையும் வேத புரியிற் புகுந்தனரே. (79)

தனராசி வாசி கரிதேர் பதாதி தலங்குலஞ்சீர்
இனராசி வாசிக் குங்கல்வி யுண்டாகு மெழில்மனமே
தினராசி வாசி முதனான்கள் செய்யுந் திருக்கறுமே
மனராசி வாசிவ வேத புராவென்று வாழ்செழித்தே. (80)

செழியன் றருங்கன்னி செல்வப் பெருமை தெளியயவன்
குழியன் றருமினன் குண்டோ தரனுண்ணக் கூறுமன்
வழியன் றருவளர் வேத புரிசன் வசமதிமா
விழியன் றரும்வி டையநெஞ் சேயருள் மெய்திண்ணமே. (81)

திண்ணர விந்தத் தசையமு தூட்டவுந் தின்றன்பினாற்
கண்ணர விந்தந் தன்கண்ணிற் புணையுக் களிப்புடனே
நண்ணர விந்தணி வேத புரிச னைப்பரவாப்
பண்ணர விந்தவி ரும்பரமென் வல்வினைப் பற்றறவே. (82)

பற்கரையா தகலுப் பேதித் திப்புநற் பாகிற்செய்க்
கற்கரையே கைப்பெனும் கங்க ராக்க சட்டமணத்
தற்கரை யேர்தமிழ் வேந்துடன் கூடத் தளைந்துவிட்ட
தற்கரை யேறச்செய் தான்சுரு திப்பதிக் காவலனே. (83)

காவலர் வானவர் வானுல காண்ட கதைகளெல்லாம்
பாவலர் வாக்கிற் பலவிதம் பாடிப் பண்பறிந்தீர்
பூவலர் வாசம் புடைசூழும் வேத புரத்தண்ணலார்
காவலர் வாழ்வ ரொருவரு நித்தியர் தானிசமே.. (84)

தானக னாவென்று லோபர்கள் மீதிற் றமிழரைத்து
நானக னாவு நடுங்கா தருள்புரி நாகம்பெற்ற
மானக னாகர் துதிசெய்யும் வேதவ னேசசெல்வம்
மீனக னார்வன் றறிந்தா ருளத்தி லிருப்பவனே. (85)

இருப்பவ னைக்கடிப் பவர்போல் வஞ்சம் வினைத்துமின்றார்
விருப்பவ மேயுற் றுழலாம னுன்னருள்மே வத்தந்தாள்
நெருப்பவ னைச்சதி யாக்கிய நின்மல நீள்கயிலைப்
பொருப்பவ னேசரு தித்தல னேமழுப் பொற்றரனே. (86)

கரவத் திரிபுரை வாய்முத லைக்கஞ்சக் கரத்தவண்ணல்
பரவத் திரிபுரை தன்னொடும் வந்தவர் பாதத்தினால்
நிரவத் திரிபுரை வில்லா வினைதனை நெஞ்சினிசம்
விரவத் திரிபுரை யார்வே தவனத்து வித்தகரே.

(87)

வித்தக னத்திரக் கண்ணிபங்கன்வஞ்சி வேந்தனுக்கோர்
மூத்தக னத்திபா ணர்க்குப் பொன்ற முன்னளித்தோன்
ஒத்தக னத்தியீசவேத புரீச னொளிருமைந்து
மத்தக னத்தி மணிமாலையனெற்கு வாய்த்தவனே.

(88)

வாய்ந்தனை வோர்புகழ் வேத புரீசரை வாழ்த்தலர்போற்
றேய்ந்தனை யாகம்பின் கூனினை யோடித் திரும்பிவந்து
எய்ந்தனை வெம்பினை பக்கம் பிரிந்தனை தையலரை
யாய்ந்தனை காய்ந்தனை யென்றனை யொத்தனை யாலிந்துவே.

(89)

ஆலாவி ருக்கத்தின் கீழன்பர் நால்வர்க் கறமுரைத்த
சீலாவி ருக்கருள் வேதபு ரீச சிவாவென்றுநீர்
மாலாவி ருக்கதி காரதெய் வங்கள் வரந்தருமேற்
பாலாவி ருக்கம லட்டாவும் வேண்டிப் பால்தருமே.

(90)

பாதத் தலரைப் பரிவுடன் றுவினர் பாலன்பரை
வாதத் தலரை வரைக்கா ரருகடை வயல்புடைசூழ்
வேதத் தலரை விரும்புமென் மீதில் வெகுளியினால்
மாதத் தலரை வினைத்தாரிவ் வுருள்ள மாதர்களே.

(91)

மாதாள விதிதுரி தவினம் பவகை நடிப்போன்
வேதாள வதிபதி வேத புரீச விமலனேநீர்
பாதாள வதிதனிற் றள்ள வெண்ணிப் படர்ந்துநமன்
தூதாள வதிசெய வரும்போ தென்ன சொல்லுவதே.

(92)

தேமன் றலைமை வனந்தரும் வேதத் திருப்பதியார்
மாமன் றலைமைத் தனையாக் கினர்மலர் விளியெய்தக்
காமன் றலைமை யுடலைப் பொடிசெய்த கண்ணுதலாற்
தாமன் றலைமை விடமுண் டளித்தனர் தாலத்தையே.

(93)

தால மருந்த வளக்கிளி பூமியில் தற்புகழ்ச்
சீல மருந்த வருக்கருள் வேதத் திருத்தலனார்
கோல மருந்த வமரர்க ளுண்ணக் கொதித்தெழுந்த
வால மருந்தவன் பரனார்க்கென் புன்சொல்லு மாரமுதே.

(94)

ஆராதி ருக்கையுரைத் தாருனை யன்றியும் பொற்கொன்றைத்
தாராதி ருக்கை மிகும்கடல் வேதத் தலேசவிடை
வீராதி ருக்கையிற் சூலாவென் பாச வினைக்குறும்பைத்
தீராதி ருக்கை தருமோ வுமைமகிழ் சீரங்களே.

(95)

சீராலி தனத்தைக் காப்பதுபோலத் தினந்தினமும்
காராலி தனத்தை யென்றன்பர் போற்றக் கருணைசெய்யும்
நீராலி தனத்தை நீள்கடல் வேத வனேச வெற்குத்
தீராலி தனத்தை யார்தீர்ப்பர் நீயன்றிச் செப்புகவே.

(96)

செப்போ தனஞ்செச் புதுபோ விதமென்று சேயிழையார்க்
கொப்போ தனஞ்செய்கை யாகினெஞ் சேயுய்யு நானுளதோ
அப்போ தனஞ்செ யனையாண்ட வேத வடவியனே .
னைப்போ தனஞ்செ யடியேற்கென் றேத்துன் கைநந்தவே (97)

நந்திவரை பெண்ணை பாலிதிருத் தொண்டை நாடுலகில்
முந்திவரை பொருந்தத் தங்கள் சூழ்ந்த முயற்சிப்பதி
அந்தி வரையிசை செம்மா லயனை யளித்தருளால்
வந்திவ னைப்பணி கொள்பரன் வேத வனம்ப்தியே. (98)

வளைவன் பதிமஞ் சவன்பதிச் சேரன் மருவும்பதி
துளைவன் பதித்துப் பத்தோ மனகுபொன் துலங்கும்பதிக்
குளவன் பதிலு மிகச்ச ருப்பதி யுற்றசிவன்
குளவன் பதிய விடும்வடி வேலினுங் கூர்விழியே.. (99)

கூர்வே லையம்பை நிரைகண்ணி ஈசன் குலவருளால்
கூர்வே லையம்பை யருந்துமுன் நெய்துவன் காண்டிபன்தே
கூர்வே லையம்பைக் கெதிரியை யாதிய ரோடவென்ற
போர்வே லையம்பை யராவணி வேத புனருளே. (100)

புரந்தர னன்றேவ லமேதாதி சூரமுப் புரத்தசுரர்
இரந்தர னேம்பு தந்துனை பென்றுனை வினிதிரங்கும்
நிரந்தர னின்மல னிற்குண னிற்குணி நிமலனேற்கு
வரந்தர வந்தவன் வேத புரன்செம் மணிவண்ணனே. (101)

முன்னவர் வேதபு ரீசுரந் தாதிமொழி யென்றன்பாய்ச்
சொன்னவர் வாழி துதித்தவர் வாழி சுருதிவல்லோன்
தன்னவர் வாழி தருமமும் வாழி தரணியையான்
மன்னவர் வாழி மனுநீதி வாழி வளம்பெறவே.

மூற்றிற்று.

ABHISIKTĀ RĀGHAVA PRASTĀVANA.

Edited by
M. SARABHAYYA

This is the introductory portion of a Prabandha by name Abhisikta Rāghava which is available in the Government Oriental Manuscripts Library. The author is Nadiminti Venkatapati. The complete work is not available. So the extent of the work cannot be estimated. It appears that this work is an adaptation of Bhoja's Sanskrit work "Rāmāyaṇa Campū." Some well translated verses from Bhoja are to be seen in this introductory portion.

This book, it is learnt, has been dedicated to Venkatarama Nṛpati at the instance of his nephew Matla Thiruvengada nātha, the chieftain of Siddhavatam. Matla dynasty is described in this available piece of Kāvya.

It is published from the original paper manuscript D. No. 380.

అభిషిక్త రాఘవ ప్రస్తావన

పీఠిక.

ఈ ప్రాచ్యలిఖిత గ్రంథభాండాగారమున, నడిమింటి వేంకటపతికవికృతమైన “అభిషిక్త రాఘవ” మను ప్రబంధముయొక్క యవతారిక మాత్రము పరిబ్రమగు చున్నది. మొత్తము గ్రంథమెన్నియాశ్వాసములలో తేలినదో, భోజకృతమగు రామాయణ సంపుటనకిది యనుసరణముగాఁ దోచుచున్నది. భోజుని శ్లోకములకు సరియైన పద్యము లీ యవతారికలోఁ గొన్నికలవు.

ఇది సిద్ధవటు శ్రుభువు మట్ల తిరువేంగళనాథుని యానతిని, అతని పినతండ్రి వేంకట రాఘవపతి కంకితము చేయఁబడినది. ఇందు మట్లవాని వంశేకమును వర్ణింపఁబడినది.

ఇది క్రీ.శం 380 రున వర్ణితమగు కాగితపుబ్బతినుండి యుద్భవమై ప్రకటింపఁబడు చున్నది.

మల్లంపల్లి శరభయ్య.

అభిషిక్త రాఘవ ప్రస్తావన

ప్రస్తావన

శా. శ్రీ వక్షోరుహ కుంకుమాంక మెద రంజిల్ల విల్లాకించు భూ
దేవిం గ్రుచ్చికపుంగిటం బొదివి తల్పేమానుబంధంబు లీ
లా వైచిత్ర ముంగునేయుచు బొదల్చెదవతాహూళి స
ద్భావుక్ వేంకటరామభూవిభ జగప్రఖ్యాతుఁగాఁ బ్రోవుతె.

మ. పటుబుద్ధి నిజవా? మఠాత్మరుణితోఁ బ్రాంచన్నివాసాది, నొ
క్కుట నీడుగని గౌరి! చూచితినె చొక్కాటంపు నీదొ కళం
గింట నేనున్న తెలుంగటంచు నరుదుల్గీల్కొల్పునవ్వేల్పు వేం
కటరామాధిపు మట్లవంశజుఁ గటాక్షశ్రీ రక్షించుతె.

మ. కమనీయాతత హేమగర్భతకు యుక్తంబొనటంచున్ నువ
ర్ణకుయాశారవధూటి పొందుగని తద్రామానుచాది ప్రభా
వము శాస్త్రంగులుగాఁ బఠించు సజుఁడొప్పక బ్రోవుతెమట్లు వం
శమణిక్ వేంకటరామరాజవరు నశ్రాంతంబు రంజిల్లఁగె.

శా. శ్రీనెంతే సమకూర్చుగాతఁ బటురాజీవప్రభా రామమై
నానామ్నాయమహిరుహగ్రదళమై నవ్యాంతరాయాది సు
తానద్యోఽధిపజమై సకలదీనత్రాత వాస్తవ్య సం
తానంబైన గజాననాంఘ్రియుగ ముద్యతేప్రేమ మాకెప్పుడు.

చ. ఉపనిషదర్థవీధి కమలోన్నతపీఠి విపంచి మీఁటుచున్
గృహఁ దనముద్దురాచిలుక కింవెసలార సహస్రవిద్యలున్
విపులతరప్రభావమున నేర్పెడు భారతి యిచ్చుగాత మా
కపరిమిత ప్రబంధరచనైకధురీణమనః ప్రసాదముల్.

శా. రాజిల్ల మహానైవ్యరింగునిచో రాజీవభూజాయయున్
త్రాజన్తిర్లకీర్తియున్ నృపసదః పాండిత్యమున్ సత్కళా
రాజిప్రాప్తియు బుద్ధిసంకదయుఁ జిత్రంజగ్గురున్ సత్పదాం
బోజుఁ భోజునుతీంచుగాత మనిశంబున్ నామసం బెంతయున్.

శా. పరికింపందగు ధర్మవృత్తి నుగతుల్ ప్రాపించునా, దాని ని
ల్వరమున్ గూర్చకనైన పల్కుబడులన్ వర్తిల్లఁక, బాఁటిని
ర్పరవిఖ్యాతి ధరాసురాగ్రణలచేఁ బాటిల్లినాఁ, దన్తహ
త్తులంజెందక యెందుఁబోవఁగల భద్రస్సన్న మోవాకముల్!

సీ. బంధురవల్లిక భవనశాలికి రాము

రసగుంభనము యథార్థంబ కాదె

మకగురుభ్యాతిసంశోభికి సకలాగ

మప్రచారంబు ధర్మంబ కాదె

యురుతరాహంత్యమేవోక్తి గాంచిన ప్రాజ్ఞ

నకు నద్వితీయత ప్రకృతిగాదె

యర్థగౌరవముచే నలరుమేటికి మంజు

పదవితాన [శ్రీలు?] హటిగాదె

చేగ్గి మఱియు మహితాక్షర సుధాసమర్పణ ప్ర

హృష్టవిబుధాగ్రణులకు సాధ్యేతరైక

శార్యములు సాధ్యములుగావె కనుగొనంగ,

ననం దగిన యాదికపు" నే నభినుతింతు.

మ. ధరణింబెంపు వహింప వ్యాకరణమంధానంబు సాధించి ని

ర్జరభాషాంబుధిద్రచ్చి యాంధ్రసముదంబ ద్వాక్సుధాలక్ష్మిచే

నరుదారక విబుధాంతరంగముల కత్యానందముల గూర్చు నే,

ర్పరులక నన్నయ తిక్కయజ్ఞముఖులక భావించు వాక్సిద్ధికి.

మ. సరసాధాశ యడంచి వర్ణనియమాచారంబు జూలించి ని

ర్భరశృంగారరసాద్యలంకృతులపై భావంబు దూలించి యె

వ్వరితెచ్చెన్నక ఘోరశబ్దంబు బా వర్తింపఁగాఁ జూచియున్

నిరతిం గాకవి యోగిపుంగవతతి నిందించుట దోషమే.

ఆ. వె. అని యభిప్రాయతాభివాదనమును

వరసుకవి గుణాభి వందనమును

గాకపీండజాల కాపవాదమును

దియ్యవాదనమును ? నొయ్యజేసి.

క. అపనివయక భగీరథసమగ్రతపస్సముపా త్తసార స

ద్దివిజ ధునీ జలంబులఁ బితృప్రమదంబు జనుం డొక్కర్పు నా

సవిని మహింబయి? స్తనయ సంస్తుతరామయశః కణక్షులక

గవులకు నేనొకందము వికాసముగూర్చు నటంచు నున్నెడక.

సీ. హంసవంశోత్తంస రుయ్య సత్కీర్తిచే

హంసవంశంబుల నవభుజింతె

హితకోటిరక్షాభిరతుడయ్య నని మహా

హితకోటి సేవార నేపడంచె.

పరభీరువులకుఁబల్ ప్రాపయ్యుఁ దనుగోరు
పరభీరువుల కాంక్ష దొరఁగఁజేసె
నీతివర్తనకళాన్వితఁడయ్యు పరదాన
నీతివర్తనకళానిరతిఁ గాంచె.

ననుచు బుధులెన్న నెలయు లోకైకవిశ్రు
తాప్త డిగ్రాజకుల హృద్భయంకరాది
దళవిభాళాది చిరుదాంకిత ప్రథాన
నాకుఁడగు ఎట్ల తిరువేంకళాధినేత.

బ. ప్రతిలేని పసిఁకిల్పితమందము నొందు
ఘానినీ మణులు చామరలువైవ
దేసలేలుమన్నీల పసమించు రిదొరల్
కొలువంది యిరుగెలంకుల వసీంప
సకలశాస్త్రము లురస్సరరాజమూర్తులై
ఘనకోవిదుల ప్రసంగములు నేయ
హరిదంతరాగతోద్యవహీపాలకా
మాత్యవర్గంబు లేమఱక కొల్వ.
హితపురోహిత బాంధవాశ్రితజనంబు
లెసని చెంతఁ బకాశింప నింపుసొంపు
సంపదఘటింప నాత్మన్నీ లింపవిభుని
యోజఁ బేరోలగంబుగా నుండునపుడు.

క. నవరసగుంఫిత సత్కవి
కవితామృతరసములింపు ఘటియింపఁగ గౌ
రవముగ నను గనుగొని మన
మిపురింప ముఠామయోక్తి నిట్లని పలికె.

మ. సరసాగ్రేసరులెల్ల మెచ్చికొనఁగాఁ జాతుర్యసంపత్తిని
రజరభాషాకృతు లాంధ్రకౌవ్యములుగాఁ జొలూర నేయంగ నే
ర్పరివిక సాధుసుధామయోక్తివి దలంపక నీకు జోడెవ్వరి
ధరలోనకొ న్నడిమింటి వేంకట పతింద్రా ! సాగ్రదమేధానిధి !

గీ. తండ్రివెదోడు నిజభిడ్డదళితవైరి
వీరసంప్రాప్త సామ్రాజ్యవిభవభోగ
భాగ్యసంపద దయచేసి బహువిధముల
నన్నుట్రోచిన వెన్ని ధానంబునుమ్ము.

- క. ఆరాజగ్రణితే నీ
 వారాజార్కముగ నేయు మంకితముగ నీ
 యారాజదాబ్బ వికృతిక
 స్వారాజమాత్య సద్వశసభ్యులు దలంపక.
- క. అని యనితరఘనభూషణ
 ఘనసారమనోజ్ఞ వీటికా ప్రభృతులచే
 నను ఘనము చేసినను నె
 మ్మనమున నుప్పొంగి బుధుల మన్ననఁగనుచుక.
- కా. గద్యాశీర సమిత్రితంబయిన రంగత్పద్యకావ్యంబిలక
 హృద్యంబైతగురాట్టు భాంతరములక మేల్వాండునట్సేచి
 సద్యస్సత్కవిమార్గ విజ్ఞప్తమన స్సౌఖ్యంబుగా మన్న [నః?]
 * [ప్రా?] ద్యజ్ఞిహ్వ రచించుతక నవచన ప్రాథమబంధం బొగి.
- క. అని యేతత్కృతికమలకు
 వనజాక్షుండైనయట్టి వనుధాధిపతిం
 ద్రుని వంశక్రమ మభినవ
 ఘనమధురవచోని యాధికితన [నెరపెదక +]
- నీ. కమలబంధుర సౌధకర్ణి కావిహృత్కై
 వ్యనిరాక పురికొల్పిననుఁగుబోటి
 శోకలోక వియోగ శోకంబుపనయింప
 గారాబుచుట్టమే ఘనుని వార
 యభిసారికా [బాణనానా †] వకుంతనతమః
 పటికిఁ జొకారమేభవ్య కాంతి
 నరుల కక్షర రూప మరయ [విధాత్పండు
 నిలిపిన ?] యుజ్జయే యలఘుమూర్తి.
- కలితమణితటసలిలావగాహమాన
 నిర్జరజాత కుచఘాతనివిడతర త
 రంగమణిసాను పరితశ్చరన్తయూఖ
 మాలి చిసీసీహిత క్రియాశాలి యతఁడు.
- కా. ఆ కంజాపునియందుఁగల్గె మను వయ్యసోకధీశాలికి
 త్వేకుం డాత్మజుడ య్యుడ దత్త్ర)మముసంగల్గెక దిలీపాహ్వయం,
 డా కీర్తిప్రియకంఠ్యుడై దశరథుండా విష్కృతిం గాంచె, నా
 త్మ కాంతాగ్రణిసూతియై యెసఁగె రామక్షోణినాథుండొగి.

కా. ఆవంశాంబుధి దేవచోడుడుదయబయ్యెన్ సుధా సూతి య
 ట్టావిస్సృచ్ఛ యశస్సుధా ధవళితాజాండంబు రంజిల్లగో
 త్రావల్లత్కరకేళిచే నరిఘటాత్తవ తల్లడిల్లెన్ మధి
 జీవంజీవము లుల్లసిల్లె గువలశ్రీ యుష్పతిల్లెన్ గడున్.

కం. ఆ యధిపతి కులమునఁ గౌ
 డ్దేయక ముఖదళితరిపు వశీకృత సుముక
 స్తోయజవ్యగ్గీత యశ
 శ్రీయుతుండగు మట్లతిమ్మ నృపతి జనించెన్.

కం. ఆ తిమ్మ నృపతి నాగాం
 బాతరుణిం బెండ్లియాడి బాహుబల వి
 ఖ్యాతునిఁ గృతవివిధ భుభో
 ద్భాతునిఁ గోనాధిపావదాతునిఁ గనియెన్.

సీ. కల్పకం బెవవచ్చుఁ గలితపల్లవయుక్తి
 సూను మాన్వాటుతో నుండదేని
 డ్దీరోదమెనవచ్చు సారవిద్రుమయుక్తి
 ముఖభంగ వృత్తిచే మొరయదేని
 ఖగరత్న మెనవచ్చు ఘనశోణ రుచియుక్తి
 పక్షపాతముఁబూని పరగదేని
 హిమశైల మెనవచ్చు విమలగైరికయుక్తి
 గులికాహతిని నేలఁగూలదేని

తలఁప నీతనికీర్తి ప్రతాపములకు
 ననుదుఁ గకుబంత మహికాంత ఘనసభాంత
 రాంతరైకాంత బుధజనుల్ సంతసించు
 నెసఁగె రుచిహేళి కోనభాతీశహేళి.

కం. ఆ కువలయపతి చిన్నాం
 బా కువలయు నేత్ర వల్లమహనీయకళా
 రాకాచంద్రుల నెల్ల
 డ్దేకాంతుని దిమ్మఘాజు ఘనునిం గనియెన్.

మ. ఎఱుమట్టిం జిగికావిదుప్పటి బెడంగేపారఁగా చాల భా
 స్కరు చందంబునఁ దిమ్మభూపతి గడంకన్ సాదసంజేసి తా
 గరిడిన్ వెల్వడివచ్చు వేళకయి కాన్కల్ పూని వేవచ్చి యుం
 దురు వాకిళ్ల నభీతి దానములకై దుర్వార గర్వాకీతుల్.

శా. కొనాధీశ్వరు తిమ్మభూవిభుఁడు వ్యాకోచస్సతిఁ దాపెమాం
 బానారీమణిఁ బెండ్లియై పయిడి భూపగ్రామణిఁ గోసథా
 త్రీనాథాగ్రామి రంగనాథస్సపతిఁ శ్రీరంగరాట్టుంగపుఁ
 దీనాథారుల పల్వరం సియె నాదీవ్యద్యశోరాశియై

మ. పరమప్రాధీమఁ దస్మిఁజీరమణుఁ డోబాంబామణిం బెండ్లియై
 పరుసంగాంచె గుమారుణ్ సమరదోర్వాప్యపార భీతారులన్
 సరసాగ్రేసరు నెల్లభూవిభుని శశ్వత్కీర్తి మత్తిమ్మభూ
 వరచూడామణి రంగనాథ స్సపతిఁ వామేక్షణావల్లభుఁ.

క. వారలలోఁ దగునెల్ల
 త్వరమొండ [రి ?] తా [రి ?] కాంతా [స్ర ?] పయో
 ధారాధర ధారాధర •
 ధారాధర దీప్తవయః ధారాధరుడై.

లయగ్రాహి.

ఎల్లవిభుకీర్తి పరిపుల్లసిత సద్దనుర
 వల్లభ మహాయుధ సముల్లసిత ముక్తా
 తల్లజ నువర్చితరు హల్లకహితోపలశ
 రల్లలిత చంద్ర సుమధీల్లకరకేళి
 భల్ల కలశాంబునిధి మల్లకలశాతగిరి
 భిల్ల వరగాంగరుర పల్లవితరాధా
 పల్లవ సహోదరతనూల్లలదపారరుచు
 తెల్లనిరసించి నగి యుల్లసము లాడున్.

నీ. తనకంగుల నడంగుతతి ఘనస్తనభరౌ
 పమ్యం బలవరించె బిర్వతములు
 తమవాగులగుడాంగు తటింగాంచె గతితటి
 సామ్యసోభాగ్యంబు నైకతములు
 తమయిక్కువలఁ జిక్కుతటిఁ జెందె గెహ్మావి
 సవతు కుజలతా కేసలచయములు
 తమదారులను దాటుతటి వాగుగనుదోయి
 సరిఁబూనె వనమ్మగ్గి శాబకములు
 మట్ల యెల్లావనీపాలహ్ని సిద్ధ
 చటసమాకమ చకిత ధానద్విరోధి

రాజ రాజముఖిపరిభ్రాజితాంఘ

సమితి కటుగాని నాడవి సాటియగునె !

మ. అకలంకాకృతి దాదెమాంబ నుగుణ ప్రాంబల్యంబ తిర్వలాం
బిక బాగ్యాన్వితయైలమాసతి యనిశ్చితార్థయూ రంగమా
ముకు గాన్యామణి ధర్మపన్నులుగ సమ్మోదాప్తి రంజిల్లి నా
నికరత్నంబులు శోన భూవరుని యెల్లాధీశుఁ డుద్వీసలిక్.

చం. శరము నిజేళు హస్తనలు గైకొని దాదెమ శోన భూవిభుఁ
దిరుమలచేవి తిర్వలసుధీనిధినిక్ వరదాధినాథునిఁ
స్థిరమతి యెల్లమాంబం జినకీర్మువృచాలుని రంగమాంబ భా
స్కరనిభుండొ నన తవిభుఁగా చి ప్రసేద్ధి వహించి రెంతయుక్.

కం. వారలలోన ననంతుఁడు

దారావళా జయరమా సమాక్రాంత మహీ
భారోద్యహ దోః ప్రాపివ
హరి సుఖానంతఁడగుచు నవనిం బ్రబలెక్.

ఉ. గాయకు లశ్వరాయ జలఖానులు మట్ల యనంతరాజ కా
క్షీయకధారఁ దెల్లరని చెప్పెడి దితియ కాక వేలుపుక్
రాయల సీమలోనఁ జతురంగ బలంబులతోడ వైరముల్
వాయకయున్న వార్షసరిపాశముఁ [ఁన్ని]న య ట్లజ్జస్రముక్.

సీ. నడ ఎడిలేమి గండములఁ జొచ్చెడురాజ

వంశ ఘృష్టికిఁ గలవన్నె నెంచి

• జోక బల్లిని నొక్క చొప్పుగాఁ బంకిల
స్థలిఁడెంకి గనువానిఁ జుళుకఁజేసి

తగులమెన్నక పండ్లఁ బగవట్టి వక్రమా

ర్గములఁ ద్రిమ్మరువానిఁ గదియ రొసి

కాల్గినెఁగల పొకఁగని పాంనులతఁగాంచి

చేముడింగినజాన్ని చెల్లిఁబ్రోచి

చేరె నిరపాయతాయత స్థేమ సరస

పద్మతైశ్వర్య వైభవ స్మత్కులైక

మహిమ పార్తకు నెక్కిన మట్లనంత

ధరణికాంతావతంసుని ధర్మణికాంత.

ఉ. ఆ ధరణీధవార్తణి యుదారగుణాన్వితయైన లక్ష్మమాం

• చాళవళాక్షియంచు గరిమం గనియెం దిరువేంగళావనీ.

నాథుని సంతతోడయసనాథుని సజ్జన కేళికావనీ

* రాధుని శౌర్యఖండితవి రాధుని ధూత విరోధుని దక్ష.

గూఢ చతు [ర?] ౧

సీ. కరుణా క్షమారూప కదన క్రియారూఢి
హరికుమార పాడి నతకరించి

కీర్తి కళాభూతి కేవలాజ్ఞ రీతి
గోరాజభవలీల గేరడించి

పావనతానైర్య భవ్యధీశక్తుల
గంగాధరాత్మ భూభంగి నవ్వి
దానగుణా త్మయ ద్రవిణ గాంభీర్యాప్తి
ఘనసుధానిధిరేఖ గాకు చేసి

ప్రబలె ఖడ్గముఖాగత ప్రాభవాంగ
రక్షణ కలాప్రసూరూప రాజహాస
రాజ్యలక్ష్మీ ప్రముదితాంతరంగ మట్లు
సంతవిధు తిరువేంగళనాథ నృపతి.

చం. విలసితశక్తి మట్లు తిరువేంగళనాథ కృపాణ వల్లరీ
చలనహతాహితాన్విత విజాపురరాడ్చల మర్కమండలం
బతుకక ప్రక్కలించు, సమదాత్త నదః కులకర్తృబుద్ధినిం.
బలె, చలమెట్టిదోకడ ! సమంచిత సద్గతికేగు వేళలకా.

సీ. దురుసుమోటు గలిబు కటకు బాసలు దెప్ప
బలుకు దొయ్యలి కాసపడెడి వారు
తమమీది మోహమ్ము తటిగిపో మందు లి
మ్ముని యాశ్వినేయుల నడుగువారు
సమ రాగ్ర పతనభాగ్యము తురుష్కులకీయ
వలదంచు నలువతో చెలువువారు
జరలాంగనావేష చతురైయూత క
ట్టల లలి ముంగిళ్ల నిలుచువారు

నైరి వేల్పువెలందు లుదార వీర
విక్రమాస్పద మట్లు తిర్యేంగళేంద్ర
ఖడ్గదోషి వేషితాతనుకౌర్య యవను
లనిశ మతనుక్రియల దమ్ము నలంచునపుడు.

కం. ఆ తిరువేంగళనృపతి త

మా తరుణీ నదృశ, వెన్నమూలను నుగుణా
నీవ్వితయగు కేశవాంబ ను
భ్యాతిగ గోవిందమాంబికకౌ వరియి చెక్.

సీ. మగనిబల్ దూఱు మోవంగజేసి తెగువతో

బుట్టినింటికెం నొంటిం బోవదేని
మోస్య మాత్తం దలంపకాత్తేను నెడంబాసి
యరుకాల మొకరింట నుండదేని
గరిమ వోవరుని నొక్కరుని గొల్వంగజేసి
తాను నైరంధీత్వ మూనదేని
దల్లిదల్లిడులను గాదనుచు వెంబడింబోయి
దిట్టయై యెరుండెట్టంబట్టదేని

తేగీ సాటి యనవచ్చు రఘురాము సతిని జల్ద

మతిని నిషధాధినాథ యవతిని భోజ
పతి వతంసుని కన్య నా భాగ్యవతి కి
మట్లు చెన్నమదేవికి మహిత ధృతికి.

ఉ. ఆవరవర్ణిని తిలకమందు గుమారయనంత రాణ్ణిణి

భావజమూర్తి యెల్లమహిపాలునిజి జిన్నయనంతభూవిభుక్
ద్రావిడవైరి గోటిరఘునాథ కిరీటిని వేంకటాద్రి పృ
థ్వీవరహృది గాంచె దిరువేంగళనాథనృపాలుండున్నతి.

వ. అందు—

సీ. పంచానన ప్రాధింబాటిల్లు కతనవో

దిక్కుంభి కుంభవర్తిష్ఠువయ్యె
పుండరీకోద్వృత్తి బురణిల్లు కతనవో
రాకేందు మృగమువై జౌకళించె
శరజాత విస్ఫూర్తి సంధిల్లు కతనవో
తాళక స్థలముదైదాడి వెడలె

ద్విజరాజ విస్ఫూర్తి చెలివొందు కతనవో

కుండలీంధ్ర ఫణాళి దాండవించె

నని బుధుల్ దన్ను వినుతింప నభిలఘువన

తల కళంకాపహృతి గాంధజలఘురాయ

మాణయై సొల్పుమట్లు కుమారనంత

ధరణికాంతావతంసుని ధవళకీర్తి.

Bulle.—6

మ. నిజ ఖడ్గాహతిచే సమీకభువి నెంతే గాసిలంజూచి య

క్కజముల్లా నజరాంగనారత వియద్గంగాతరంగాతివే

ల జలక్రీడలఁ గాయమారుచును మేల్గ్రాబోచు దుర్వాంక

ర్వజనశ్రేణి కుమారసంత విభుండా, వైద్యంబు సామాన్యమే.

సీ. అతని బాహువీరి సతిసుస్థిరతఁగాంచి

యవని తన్నాను విభ్రాతిఁగనియె

సతని దైవందివోర్జితద సతోయాప్తి

యాదశ్చరుం డబ్బి యసఁగఁడనరె

సతని తేజోవిలాసాంతర స్థితిఁబూని

భాస్వంతుఁడనఁ దీవభానుఁడెసఁగె

సతని శాత్రుల భోజ్యైక కంఠములూస

సద్రపంక్తులు భరాహ్మయములయ్యె

తే||గీ|| ననుచుఁ గకుబంతనృపసభాభ్యంతరాభి

రూపవాక్కులితైకాభి రూపకోటి

యర్థవైశేష్యములు వాటి కభినయింపఁ

దనరె మట్లు కుమారసంతాధినేత.

మ. పరరాజన్యక దోష్ పతాపరవి జృంభన్మట్లు యెల్లావనీ

ధరసంగ్రామపయోధిఁ గ్రుంకినను దన్నతి తమాలా మనో

హర గాఢైక నిశానభిజ్ఞ ముకుమారాంగీ దృగ్జంబుల

బుర్రమొక్కింత ముడుంగనా, భ్రమరికాపుంజంబు రంజిల్లఁగన్.

కం. ఆ యెల్లనృపతిగాంచె న

జేయ రణాంగణ మహేశుఁ జెన్న మహేశుఁ

సాయకజితవైరి భరా

నాయకానిఁ గుమారసంత నరనాయకునిన్.

మ తరమానే ! కనుతింపమట్లు చినసంతాధీశనాసీర భి

కరగాటి శ్రవణవృథా ఒహుచలద్వర్భారిగాడ్చిణ్యమా

దరణంజేరి సుఖప్రసూతి యెసఁగన్ దద్భేరికాభాంకృతుల్

పెరిమన్ మున్నొని మృతసానితనముల్ చిత్రంబు గఁజేయుటల్.

చం. అతనికి సంభవించిరి మహామహులై తిరువేంకళావనీ

పతియును వేంకటాద్రి నరపాతుఁ డనంత మహిమహేంద్రుఁ డూ

ర్జితమతి చిన్న భూవిభుండు చెల్వగ భూస్థలి నల్పెఱంగులు

న్నతకృతిఁ బ్రోచుదిక్పతులు నా నిరుపాధిక వైభవంబునన్.

ఉ. ఆ రఘునాయకాధిపసమంచితకీర్తికి జండవందికా
పూర లసద్వియత్తలము పూపులపాన్పు పురారిగట్టు చి
న్నారి తలాడ దిండు, నుమన స్తరువందపు జప్పరమ్ము, మేల్
పీరపు చాదపుకొబటుపు బిల్ల, సర్యుచావైరి యెన్నఁగన్.

కం. ఆతనికి గుమారనంత

క్షీతిపతి ఛెన్నావనీశ శేఖరులు మహే
స్వతులు జనియించి ప్రబలిరి
యతులితమతి రామలక్ష్మణస్వతులగుచున్.

చం. పలుమటు వేంకటాద్రి నరపాలు ప్రతాపధరమ్ము ముంగలన్
నిలువఁగలేక యకార్యమన నీరధి, దావ మనంగఁ గానన
స్థలి నళికాంబకీబనఁగ శంకరునందు, నెసంగి మాటువే
ర్లలవడఁ బూనివర్తిలు మహాలక్ష్మి నెసంగువేరువున్.

ఉ. ఆ రఘునాయకేంద్ర తనయాగణియైన కుమారనంత ధా
త్రిరమణుడెస్సంగె బధిరీకృత దిగ్గజగోత్ర జైత్రయా
త్రాణభేరికాథయదరావ సరావ చలనశృంగేంద్ర కాం
తార భరాభీరాగ బహుధా బహుధావదరాతివర్గుడై.

నీ. ఆబ్జారిరేఖా సమస్వతుండయిమించు

తొలు వెంచు దొరసంచు చులుకచేసి

సంచరన్మృగ రాజ సందోహమునఁ బొల్చు

చలిగట్టురాగట్టు చౌకఁజేసి

స్ఫటికాక్షమాలికా పాణియై వర్తించు

కలహాని మునివాసిఁ గాకుచేసి

రాజహంస కరంపరారమ్యమై యొప్పు

నడుగంటినేరట్టు నగడుజేసి

తే|| పరప రాభవదళితాత్త బలవిరోధి

కృతి సదా వాత్సహత్వంబుక్రిందుకుఁబచి

రమణ వర్తించు సత్కీర్తి రసికవర్యుఁ

డనఁగఁ బ్రబలఁ గుమారయనంత విభుఁడు.

ఉ. ఆ చిననంత శౌరిసుతుడైన యనంతనృపాలహాళి భా

గ్యోచితపోచిరాట్కుల పయోంబుధి సూతనకల్పవల్లి నా

శ్రీచకలాక్షి నాన్యనరుఁ గృష్ణమదేవిఁ బరిగ్రహించి యో

తే చతుర్భుజేష్టిత మహిందగు దానవవైరి వైఖరిన్.

సీ. తనమిడి యనురక్తి ధవునిమైదార్కొన్న

బలవత్కళంకము బాపేనేని

ఋణముఖిభ్యాతిగోఁ బతిభావ మసంధుగా

[నలు నోళ్లం] బడితాను మెలంకదేని

పరులు వేడిన నెడీవాణేశ్వరుని హలా

హలముద్రావుమటంచు బలుకదేని

ప్రియవస్తువర్వణక్రియ నేయంగాఁ జూచి

పతికరాజ్ఞము నిల్వ బట్టదేని,

తేగీ సరియనందగు రోహిణీసతిని ధాత్య

సతినిఁ జంద్రకళాజూటుసతిని శౌరి

సతినిఁ బతిభక్తిగరిమచేఁ జాలు నయ్య

నంతవిభు కృష్ణమాంబ కీర్తువనిలోన.

ఉ. ఆ రమణీయదంపతులయందుఁబుచ్చి యనంతరాజకం

తీరపుండును నుభీజవినీతుండు వేంకటరామరాజ గూ

త్రీరమీణుం డెసంగి రధరీకృతభానుతుమార భానుభా ౭

పారకళాధ్యులై విజయభార్గవులై కరుణాధురీణులై.

వ. వారలలోన—

సీ. కువలమోహాసక్తు కొనసాగనేయదో!

హంసల [సాజా?]త్యమలము కొనదా!

కమలాధివాసమై కళలూన నేరదో

ధఃఖితాజాండయై దళముకొనదా

రాజశేఖరశిరోరత్నమై యెసంగదో

యమృతకర వ్యాప్తికొమరుకొనదా

బుధవకోరమ్ములఁ బోషణసలఁపదో

సన్కార్గసంపారవతుఁ గాదా

తేగీ తాదృశైతన్యహాకిరి దసరి నిందుఁ

డిందిరాగృహదాహకుం డేలననుచు

సరస కవిరాజబృందముల్ సన్నుతింప

నవని విలసిల్లు మట్లయనంతశుభండు.

మ. ధరఁబెంపొందు నటేంద్రులౌ రిపులనంతక్షోణిభృన్మాళి దో

కరవాల్మీగ భజంగ మాతృహృతి కైకాంక్షింపఁ దద్గర్భిని

ఘర మంజూషలు వెంబడింజారంబడున్ సొద్దెంబుచేసింప నం
దటికిన్ వంతొకదారిగట్టుటలు దన్నంతంబులప్పుంబులే.

సీ. అభయగతారాతి విభు కోటిపై రాగ

మూనియుదారాగమూనకుండు

గ్గురు దేవతావనీసురపంతులకు నాత్త

శూన్యమైనను దానులొంగకుండు

న్యాయతరప్రాప్తదాయంబునకును జే

ముడిచియు దాను జే ముడియకుండు

గంభీరతావాప్తి గలశాంబునిధి వీడ

నాడియుదా వీడనాడకుండు

కలుషహేతు క్రియాభిసంగతికి వెన్నె

దీసి యైననుదావెన్నె దీయకుండు

నతివిచిత్రపవర్తనుండనగ మించు

చలఘగుణహృ మట్లయనంతశౌరి.

శౌ. సందిస్తాదయ్యశాలియో నతండు సాక్షాదిందిరాదేవి యో

నందే [లా?] స్వయవేంకటాద్రి నిభుకన్యక మంగమాంబకవిని

ప్రబుది ప్రేమభరాంతరంగుడగుచున్ బాణ్ణిగహంబై సుధీ

బృందముల్ వినుతింపగా నెసంగె ధాత్రిజక్రివందంబునన్.

సీ. పతిదేవతారీతి బ్రతివచ్చు వైదేహి

వరధర్తహానాప్తిచలవకున్న

స్థిరభోగ [వృత్తిమైసరివచ్చు] బొలోమి

యకులీనతావాప్తిసలరకున్న

మాంగల్యసంపత్తి మార్వచ్చుగిరికన్య

కాత్యాయనీఖ్యాతిగాంచకున్న

నాకారరేఖ జోడనవచ్చురోహిణి

మాఱిగా నిశబ్దయత్నదొక్కకున్న

తే॥గీ. ననగ నిరవద్య మహిమాస్పదైక నిరుప

మాన మానవతీమూర్తిమానగుణ ని

ధానమై ఖ్యాతిగాంచెననూనలీల

మహితకరుణారసాలంబ మంగమాంబ.

ఉ. ఆ రమణీలలామయీడ నవ్వసుధాధిపమాళి గాంచె ను

ర్పిరమణావతరీను దిరువేంగళనాథు గుహారనంతు శ్రీ

గారనవీనకంతు జనకక్షితిపాలుని పుత్రియందు నిం
పారగరానుండ క్కుశలవాఖ్యుఁ బుత్రులఁగాంచుకై వడిక.

వ. అందు—

చం. విజితవిరోధియైన తిరువేంగళనాథ కిరీటి యల్లస
ద్విజయ యశోరమల్లదిసి వేమణు వామన గుంతలాడుదుర్
నిజము తదీయసద్గుణ పుణీతతి వంచలుగా నమర్చి య
క్కుజముగ నీచతుర్దశజగద్భ్రత పద్మభవాండ పీఠిక.

సీ. వసుదేవకృత గౌరవస్ఫూర్తియేకాదు
గోత్రసంభరణ వైచిత్రి యెసఁగు
ఊరీకృతోగ్రనేనోపాస్మియేకాదు
విజయప్రథానైకవృత్తిబొదలు
ప్రద్యమ్నగురుకిరి శుటిను మృతమకాదు
విదురాదశక్రియా విహృతి యమరు
సహజ నుభద్రతా సౌభాగ్యమే కాదు
మధురాధిపత్యసంకుదఁ దనర్చు

తే||గీ|| నే ఘననియందతఁడు శౌరియే యనంగఁ
బ్రబలిత మహామహుఁడు భుజోబల శీతాతి
బలుఁడు ఖడ్గహృతారిరాడ్బలుఁడు మట్టి
సంతవిభు తిరువేంగళనాథస్మృతి.

సీ. శ్రీధరశ్రీధరశ్రీధర ప్రతిముండే
ఘనఁడు దయాభూతి గౌరవముల
తిమిరారి తిమిరారి తిమిరారి సదృశుండే
ప్రౌఢ శుచిత్వ ప్రభావకళల
ఖగరాజ ఖగరాజ ఖగరాజ తుల్యుండే
ప్రబలుండు కిరివైభవరయముల
గోఽధీశ గోఽధీశ గోఽధీశ కల్పిండే
ధర్మ ధీగాంధీర్య ఛైర్యభృతుల,
నతఁడు ధర్మక్రియాయుక్తుఁడార్యపాష
తానురక్తుఁడు హరిభక్తుండనఘసక్తుఁ
డమలసత్యోక్తుఁ డీధిప మూర్ధాభిషిక్తుఁ
డెందు తిరువేంగళక్షమాతలవిభుండు.

చం. అలఘు కుమార వంశ్యుడగు నప్పలరాజు కిరీటి శ్రుతి ను
జ్ఞ్వలభృతి మంగమాంబను లసత్ప్రియదంబునఁ బెండ్లియ్యాడి గో
ర్వలసిత శౌర్యశాలి తిరువేంకళనాథుఁడు గారవించు ని
స్తులమతిఁ గీర్తిచంద్రముఖితో నుభయత్ర సమానురాగుండై

సీ. సుచరిత్రావత దీక్ష శుభదయాయతవీక్ష

• మధువైరివధు సాటి మంగమాంబ

ఘనభోగ విస్ఫూర్తి కమనీయతరకిరి

మఘవాబ్జముఖి సాటి మంగమాంబ

అతిశయాంచిత [భాతి ?]నన్న దానభ్యాతి

• మదనారి సతిసాటి మంగమాంబ

యాపవ్రిభు యాధి రుచిర లీలాప్రాధి

మదనమానిని సాటి మంగమాంబ

తే||గీ భల్లభభరె మట్లనంత భూపాలశేఖ

రాత్నసంభవ తిరువేంకళాధినాథ

పట్టమహిషి పత్నివత్సానకర గీయ

మాన సన్మతి నికురంబ మంగమాంబ.

మ. ధరణీ నిర్జరకల్పవల్లి సుచరిత్రాశాస్త్రుసౌశీల్య బం
ధురసౌభాగ్యనివాసభూమి హితబంధు ప్రాతరతః ధురం
ధర కోరుణ్యరజైకనీమ విలసత్కల్యాణకృన్నూతనేం
దిరి తిర్వేంకళనాథుమంగమ ధరిత్రి మానినీ మాత్ర యే !

చం. అతని యసుగుడము డగునట్టి కుమార యుసంతశౌరి యు
ద్ధాచట్టుల ప్రతాపరవి, దట్టపుటెండల చే వడంకు దా
రితమయిపోవ పర్వతదరిసి తిరి దేఱఁగ శీతలాంబు రం
జితకమలాకరంబులను జిత్రమృడంగు విరోధి కోరికన్.

సీ. తనభుజాదండంబు దందశూకస్వామి

తలీమాపు మోయ్చికోదండగాఁగ

తనవితిర్లి యదృష్ట దైవతో ర్వీజ సా

• ఘోర్తాగ్ర కృత్యభిజ్ఞంబుగాఁగ

తనసూన్యతోక్తి సత్య ప్రతోద్యత్పూర్వ

[క ?]ప్రాధిమ్యం దల కట్టుగాఁగ

• తన యశంబుల్లిశాసన కృష్ణపక్ష దై

నన్యము దుల్పు రుచిర భాగ్యంబుగాఁగ

తే॥గీ బ్రబలి నైలింపరమణీ కర్కృహక
 శీతఖడ్గస్వరతిధీకృతాతిబల వి
 రోధి సముదిత నిజమహాకూడి సంద
 సమరపతియౌ కుమారయనంత విభుండు..

సీ. కడప రాజాన్వయాగ్రణియైన కొండ్రాజ
 కందర్పుడే తల్లికన్న తండ్రి
 నిఖిలసాధ్య శ్లాఘనీయమై యమృతంపు
 జవులూరు నేయమ్మసద్గుణాళి
 యాశ్రితజనకుటుంబావనోద్యదయ
 శ్రీమించునే [సాధ్య?] చిత్తసరణి
 కకుబబ్బలోచనా కబరీధరములకు
 విరిబంతు లేయింతి విమలకీర్తి

తే॥గీ యట్టి సౌజన్యనిలయ యనంతరూంబ
 తనకు దేవేరిగా ధాత్రిడనరు నక్కు
 మారనంతాధిపతి పులోమజ నిజాగ్ర
 మహిషి గామించు నురరాజ మాళికరణి.

చం. చెలువగు నేతదన్వయముచే బ్రభవిల్లు సనంతరాజ భూ
 తలపతి గారవింపఁ బ్రమదంబున వేంకట రామరాజు చె
 న్నలరె సహెబాదరత్వగతిమానితభావము పల్లవింపఁగా
 నెలమిని నిండ్రుచున్న సవహించి రహించు నువేంద్రు చాడ్పునకొ.

సీ. ఏ రాజశౌరి నానీరోద్ధత రజమ్మ
 కనుమాపుసందె చీకట్లు గాఁగ
 నే ధీరు విజయభేరిధణంధణరావ
 మనుకూలగతి సహాయంబు గాఁగ
 నే మహామహు వాజిశీషారవ స్ఫూర్తి
 గమనత్వకాబోధకంబుగాఁగ
 నే నృపాలుని నిర్మలానూన కీర్తిరో
 చులు తేట పండువెన్నెలలు గాఁగ

తే॥గీ గదలి నిజకటకాంధితోత్కటగీంద్ర
 కూట కందరవాటి శృంగాటకముల
 చాటిలుచు నుందురహితలే మేటి వలన
 సతఁడు వేంకటరామరాజాఖ్యవిభుండు.

- ఉ. వీరవతంసుడైన యలవేంకటరామస్వపాలశౌరి ఘో
రారులఁ బెంపు నర్థిజనులట్లు నిరంతరరాగమూని బృం
దారికలొక సౌఖ్యకరదానమొసంగి, పనీపకోటికిన్,
దారు విరోధికోటికిని దాతలుగారె ! నృపాలపుంగవుల్.
- ఉ. వీర విరోధి రాజ్యముల, వేంకటరామభుజామహాపురో
గారక దోషమింతయునుగల్గదు భర్తలు తద్రణధీశ్విన్
జేరిన దాది వారి సరసీరుహనేత్రల నేత్రబాష్ప వాః
పూర పరంపరన్ విబుధపుంగవ వాంచితముల్ ఫలింపుచున్.
- ఉ. శ్రీనిధి యవ్యభుడ పరఁతలసత్కులుండౌ నృసింహ భూ
జానికిరీటి కన్యలు లసద్గుణమాన్యలు శేషమాంబ సా
ధ్వీనుత వేంగళాంబ తనదేవులుగాఁ దనరెన్ రమాక్షుమా
మానిను లాత్మపత్నులుగ మాధవుడొప్పు క్రమంబు దోచుకన్.
- శా. ఆ స్వాధ్వీమణులుల్లసిల్లిరి నవీనారుంధతీమూర్తులై
యాసఁజొభితకీర్తులై శుభచరిత్రావాసలై భర్తృనే
వాసతాత్త [సరోజులై?] సుజనజీవంజీవ సందోహ ర
క్షాసంపూర్ణకళాధినాథకిలలై సౌభాగ్యశోభన్మతిన్.
- ఉ. శ్రీనిధి శేషమాంబ నవచిత్తజమూర్తిఁ గుమారసంతభూ
జాని నసంతధీవరు వెనక గనియెన్ మఱి వేంగమాంబ యు
ర్వినుత పర్యుండైన తిరువేంగళనాథునిఁగాంచె భర్తృనే
వానిరతాత్మ, ముత్తైయుల వారిధి శుక్తులు గాంచుకై వడిన్.

వ. ఆ. దు—

- సీ. తనతనూలావణ్య మనురక్తి నీక్షించు
పల్లవోష్ఠల కోర్కెకేట్లుదాట
తనదాన విభవంబు దర్శించి నిలువఁగా
నశ్శి దీనాభి దైన్యము లులుక
తనదోః ప్రతాపసంతమసారిఁ గనివైరి
ఘృకల్కకము ల్పదిగుహలఁ జేరి
తనకిరి నైలిపతటిని వెల్లువఁ జూచి
యయ్యైకశంకమ్ములడుగుదొడవ

తే. తన సముల్లసదాజ్ఞాలతాంత మాత్య
మెలమి శిర సావహింపుచు నెల్లనృపులు

సంతసిల్ల గుమారయనంత విభుడు

వెలయుచున్నాడు అంతై కవిశ్రుతముగ.

చం. కీతిపతి యవ్విభుండపరచితల వేంకటరాజపుత్రి నూ
రితధృతి భోగభాగ్యవతిఁ జెన్నమదేవిఁ బరిగ్రహించి యు
చితమతిఁ దేజిల్లు నలసింపుతనూజను బెండ్లియాడి సం
తతధృతిశాలియై యెసఁగృతామరసాక్షుని భంగిఁ బొంగుచున్

చం. తన ఘనపంశ మీకరణిఁ దామరతంపరగా సదా సదా
తనమనుముఖ్యభూపతులదారి గుఱించి నిజాధినాథతా
కనదవనీసతిం బెగడుగా వలపించుచు నేలె లీల న
వ్విసమదరాతి మట్లకులవేంకటరామనృపాలుఁడున్నతిన్ .

శత్రువులములు

కం. వితాదృశలలితగుణ

స్మృతాతిశయోల్ల దృశోహరీనకున్

ధూతా ? పితజాతాగత

మాతాపితృదీపదైవ్య మదభారునకున్ ?

కం. సారశరా సారశరా

సారశరారుత్పరదరి వక్రకాంగునకున్ ?

ధీరతరాధార ధరా

చారసురాగాతి నిభృతసహంగునకున్

కం. అత్యాహితశ్చిభమదరి

దిత్యాగతతోలన ప్రథితచిత్తునకున్

గృత్యాచితన త్యాయత

సత్యాపృతవాగ్విలాస సముదాత్తునకున్ .

కం. యాది కబలధారం

ధర్యానక నిజమస్మృత శ్రీపతికిన్

పర్యాకులకర్యావల

వర్యావలమానవైరి వసుధాకృతికిన్ ?

కం. అర్జితవయ ధూర్జితసయ

వర్జితవయదారి వర్జవైభవ రతికిన్ .

స్ఫూర్ణితబల భర్జితకల

గర్జిత సలలితలవాల్చి శివితాకృతికిన్ ?

కం. భూరి దయారసగుంఫన

సార దయానందితార్య జనలితునకు

శారదవర సీరదదర

పారద సరనైకకీర్తి పరికలితునకు.

కం. గండరపాలునకైవర

గండ మహాబిరుద పిశునకరవాలునకు

బిండితలూలునకు సము

ద్దండరిపుక్షోణి ధవ మద విఫాలునకు

సమాప్తము

2. It also highlights the need for transparency and accountability in the financial reporting process, emphasizing the importance of disclosing all relevant information to the stakeholders.

3. The second part of the document focuses on the implementation of internal controls to prevent fraud and ensure the accuracy of the financial data.

4. It outlines the key components of a robust internal control system, including the establishment of clear policies and procedures, the assignment of responsibilities, and the regular monitoring and evaluation of the system's effectiveness.

5. The third part of the document addresses the challenges faced by the organization in managing its financial resources and the strategies adopted to overcome these challenges.

6. It discusses the importance of budgeting and forecasting in financial management and the role of the accounting department in providing accurate and timely financial information to support decision-making.

7. The fourth part of the document provides a detailed analysis of the organization's financial performance over the reporting period, including a comparison of actual results with the budgeted figures.

8. It identifies the key areas of strength and weakness and provides recommendations for improving the organization's financial performance in the future.

9. The fifth part of the document discusses the impact of external factors on the organization's financial performance and the strategies adopted to mitigate the associated risks.

10. It highlights the importance of staying up-to-date with the latest financial regulations and standards and the role of the accounting department in ensuring compliance.

11. The sixth part of the document provides a summary of the key findings and conclusions of the financial review, emphasizing the organization's commitment to transparency and accountability.

12. It also outlines the next steps and the actions to be taken to address the identified areas for improvement.

13. The seventh part of the document provides a detailed breakdown of the organization's financial data, including a comparison of actual results with the budgeted figures.

14. It includes a table showing the organization's financial performance over the reporting period, including a comparison of actual results with the budgeted figures.

15. The eighth part of the document provides a detailed analysis of the organization's financial performance over the reporting period, including a comparison of actual results with the budgeted figures.

16. It identifies the key areas of strength and weakness and provides recommendations for improving the organization's financial performance in the future.

17. The ninth part of the document discusses the impact of external factors on the organization's financial performance and the strategies adopted to mitigate the associated risks.

18. It highlights the importance of staying up-to-date with the latest financial regulations and standards and the role of the accounting department in ensuring compliance.

19. The tenth part of the document provides a summary of the key findings and conclusions of the financial review, emphasizing the organization's commitment to transparency and accountability.

20. It also outlines the next steps and the actions to be taken to address the identified areas for improvement.

YÖGĀMṚTAM.

Edited by

VIDWAN K. KRISHNA SHARMA.

The present edition of Yōgāmṛtam is based on a single palmleaf manuscript bearing Kannada D. No. 402 preserved in the Government Oriental Manuscripts Library, Madras. This has been restored in D. No. 2088.

It contains 101 stanzas in Kandas and Vṛttas dealing with the doctrines of Jaina religion with an account, of the ways and means to attain salvation.

The author of this work is not known. From the style, it may be presumed that the poet might have lived in the 13th century. The language is quite simple and lucid. Though this is a work on Jaina philosophy, yet the doctrines mentioned herein may be followed by one and all without dispute. The literary and poetic excellence of this unique work cannot be gainsaid ; it is hoped that the present work, being published for the first time, is sure to win the appreciation of many students of philosophy.

ಯೋಗಾಮೃತಂ

ಮದ್ರಾಸು ಸರಕಾರದ ಖ್ಯಾಜ್ಯಲಿಖಿತ ವಸ್ತುಕ ಭಂಡಾರದ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ D. No. 402 ರಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವ ತಾಳೆ ಪತ್ರ ಪ್ರತಿಯೊಂದರ ಆಧಾರದಿಂದ ಯೋಗಾಮೃತವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವು ಪ್ರಕೃತ ವಾಚಕರಮುಂದಿರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದು D. No. 2088 ರಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ.

ಕಂದ, ವೃತ್ತಗಳಿಗಿಂತ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ 101 ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. (ಕನ್ನಡ ಮಾತೆಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಹವಳ ಸರದ ಮಾಯಂತೆ ತೋರುವುದು) ಜೈನ ಮತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಆತ್ಮನ ರೂಪರೇಖೆಯನ್ನೂ, ಧರ್ಮತತ್ವವನ್ನೂ, ಪರಮಪದ ಸೋಪಾನವನ್ನೂ ಆತ್ಮ ನನ್ನದ್ದೆಚಿಸಿ, ಕವಿಯು ಸರಳ ಸುಂದರ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವನು. ಕವಿಯ ವಿಚಾರ ವಾಗಿ ಯಾವ ಸೂಚನೆಯೂ ತಿಳಿದು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬರೆವಣಿಗೆಯ ರೀತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಸುಮಾರು 13 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಕವಿಯೊಬ್ಬನಿಂದ ರಚಿತ ವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುವುದು.

ನೂತನ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಗ್ರಂಥವಿದು ಜೈನ ಧರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ವಿಷಯವು ಸರ್ವ ಸಮನ್ವಯವಾದುದು; ಸರ್ವಜನಾದರಣೀಯವೆಂದೂ ಮನಃ ಪೂರ್ವಕ ಹೇಳಬಹುದು.

ವಿದ್ವಾನ್ ಕೆ. ಕೃಷ್ಣ ಶರ್ಮ.

ಯೋಗಾಮೃತಂ-

[ಸಂಪಾದಕ—ವಿದ್ವಾನ್ ಕೆ. ಕೃಷ್ಣ ಶರ್ಮ.]

ಮಾ|| ಸೃ|| ವಸ್ತುಧೇಂದ್ರವ್ರಾತ ದೇವ ಪ್ರಭುತತಿ ವಿನುತಂ ನಿತ್ಯಮಾತ್ಮಂತೆ ಶಾಂತಂ |
ರಸಗಂಧ ಸ್ಪರ್ಶವರ್ಣಂ ಅಘಹರಂಭವಂ ವಿಸ್ವತತ್ವಪ್ರಕಾಶಂ ||
ಸ್ವಸಹಾಯಂ ನಿಷ್ಕಳಂಕಂ ಸುಖದ ಪರಮ ಚಿದ್ರೂಪನಿಷ್ಪಾತ್ಮನಂ ವಂ |
ದಿಸಿ ಭವ್ಯಾನಂದ ಯೋಗಾಮೃತದ ಮಹಿಮೆಯುಂ ಭವ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ವೇಳ್ವೆಂ || ೧ ||

ಮಾ|| ವಿ|| ಅರುಹಂತಾವಳಯಿಂದನಾಪ್ಯನಿಧನಂ ದ್ರವ್ಯಶ್ರುತಂ ಪುಟ್ಟಿ ವಿ |
ಸ್ತುರದಿಂದಂ ಗಣನಾಥರಿಂ ಗಣನೇವಿತಾಚಾರ್ಯ ಸಂತಾನದಿಂ ||
ಬರಲಿಂತೀ ಶ್ರುತಮಲ್ಲಿಸಾರಕಥನಂ ದ್ರವ್ಯಾನುಯೋಗೇಂ ಕರಂ |
ದೊರೆವೆತ್ತಿದುರ್ದು ಪಾಕುಡತ್ತಯಾದಿನಾತ್ಮಜ್ಞಾನ ವಿಜ್ಞಾನದಿಂ || ೨ ||

ಸೃ|| ಆಚಾರ್ಯೋತ್ತಮರಾಸ್ತರಿಂ ತಿಳಿದು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳೊಡಕುಂ |
ದಾಚಾರ್ಯರ ಸಕ್ಕಳಾನುಯೋಗದೊಳಗಂ ತತ್ಸಾರಮಂ ಕೊಂಡು ಪೂ ||
ವಾಚಾರ್ಯಾಪಳಯೋಜೆಯಿಂ ಸಮಯಸಾರ ಗ್ರಂಥಮಂ ಮಾಡಿ ವಿ |
ದ್ಯಾಚಾರ್ಯವುನೀ ಜಗಕ್ಕೆ ಸುಹಿತದರ್ಶರಿತ್ರ ಚಕ್ರೇಶ್ವರರ್ || ೩ ||

ಕಂ|| ಅಹಿಯನವರಹಿವರೊಳ್ ತಾ |
ವಹಿವುದು ಪರಮಾತ್ಮಗುಣಮನಹಿವಿಂ ಕರ್ಮಂ ||
ಪಹಿಪಡುಗುಮಹಿಯಾದಿದೊಡ |
ಅಹಿಯಬಿಟ್ಟತಗುಳ್ಳು ಸುತ್ತುತಿರ್ಕುಂ ಕರ್ಮಂ || ೪ ||

ಚಂ|| ಗರುಡನ ಮುದ್ರೆಯಿಂ ವಿಷಮ ಸರ್ಪ ವಿಷಂ ಕೆಡುವಂತೆ ತೀವ್ರ ಭಾ |
ಸ್ಕರ ಕೆರಣಂಗಳಂ ತಮದಪವ್ರತೆರಳ್ಳದಿವಂತೆ ಕೋಪದೊ ||
ಳ್ವೊರೆಯದೆ ರಾಗದೊಳ್ ಸತತವೊಂದದೆ ಶುದ್ಧನಿಜಾತ್ಮತತ್ವಮಂ |
ಸ್ತುರಿಯಿಸೆ ತೊಳ್ಳ ಪೋಕ್ಕುಮುಘಸಂಕುಳಮೆಂಬುದಿದಾವ ವಿಸ್ಮಯಂ || ೫ ||

ಕಂ|| ಎಂದಿಂತು ಬಗೆದ ಬಗೆಯಿಂ |
ದಂದುಗಮಂ ಬಿಟ್ಟು ಶುದ್ಧ ಭಾವನೆಯಿಂದಂ |
ಕುಂದದೆ ನೋಳ್ವುದು ನಿಜ್ಜಂ |
ಸಂದೇಹಂಬಡದೆ ನಿನ್ನಚೆತ್ತದೆ ನಿನ್ನಂ || ೬ ||

ವ್ಯಾಸಂಗಳೊಳೇತಹೊಳಂ |
ಸೂಸದೆ ಮನಮೆಂಬ ರತ್ನಮಂ ಜಿನವಚನಾ ||
ಭ್ಯಾಸದೊಳಮಾತ್ಮತತ್ವಾ |
ಭ್ಯಾಸದೊಳಂ ಮಾಡಗಲಹಿವೊಡಾತನೆ ಧನ್ಯಂ || ೭ ||

ನಿನ್ನೊಳ್ ನೋಡೆಲೆ ಮುನಿವಾ ।

ನಿನ್ನಿಂದಂ ನಿನ್ನಕಾಣ್ಣೆ ಕಂಡೊಡೆ ಕಡುಗುಂ ॥

ಮುನ್ನಿನ ನೆರವಿದ ದುರಿತಂ ।

ತನ್ನಿಂದಂ ತಾನೆ ಪೋಕುಮೆಂಬುದಮೋಘಂ ॥

॥ ೪ ॥

ಕಡುಗಡಲೊಳ್ ನಡುನೀರೊಳ್ ।

ತಡಿಸಾರದೆ ಪೋಪವಂಗೆ ತೆಪ್ಪಂದೊರೆ ಕೊಂ ॥

ಡೊಡೆ ಪಿಡಿಡೀಸದೆ ತತ್ವಂ ।

ಬಡೆದಭ್ಯಾಸಿಸದೆ ಕಡೆಯನೆಂತೆಯ್ದವನೊ ॥

॥ ೫ ॥

ನಿಟ್ಟಿಲು ಮುರಿಯದ ಮುನ್ನಂ ।

ದಿಟ್ಟುಗಳತ್ತಿತ್ತನೂಸಿ ಪೋಗದ ಮುನ್ನಂ ॥

ಕಟ್ಟುಗವಿಡಿಯದ ಮುನ್ನಂ ।

ನೆಟ್ಟನೆ ನೀಂ ನಿನ್ನನೊಂದು ಭಾವಿಸು ಜೀವ ॥

॥ ೬ ॥

ನಡೆವೆಡೆಯೊಳ್ ನುಡಿವೆಡೆಯೊಳ್ ।

ಬಿಡದೆಂತುಂ ನೋಡು ನಿನ್ನ ನಿನ್ನಿಂದಾತ್ಮಾ ॥

ತಡೆಯದೆ ಮುಕ್ತಿಯನೆಯ್ದವೆ ।

ಕಡುಗಲಿ ನೀಂ ನಿನಗೆ ಕರಣು ಮತ್ತೊಂದುಂಟೆ ॥

॥ ೭ ॥

ಶೀತೋಷ್ಣ ದಂಶಮಾಕದ ।

ವಾತದ ಬಾಧೆಗಳಗಂಜಿಯಳ್ಳಾಡದೆ ನೀಂ ॥

ಮಾತಾಡದೆ ಕೆವಿಗಳೆದ ।

ಚ್ಚೇತನದವೊಲಿದು ನೆನೆಯ ನಿನ್ನಿಂ ನಿನ್ನಂ ॥

॥ ೮ ॥

ನಿನ್ನನೆ ನೀನುಂ ನಿನ್ನಂ ।

ನಿನ್ನೆಡೆಯೊಳ್ ನಿನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಭಾವಿಸೆ ನಿರುತಂ ॥

ನಿನ್ನ (ಯ) ಸ್ವಭಾವನವೈಪ್ಪಿ ।

ನಿನ್ನಂ ನೀನೊಂದು ನಿನ್ನೊಳ್ ನೀಲಯೋಗಿ ॥

॥ ೯ ॥

ಎನಿತೆನಿತು ನಿನ್ನ ಭಾವಿಸ ।

ಲನಿತನಿತನೆ ಪಡೆವೆ ಸುಖಮನಿಂತಿದನೊದೆ ॥

ಳ್ಳುನಿತಂ ಪರವಂ ಭಾವಿಸಿ ।

ಮುನಿ ಕೆಡದಿರ್ ಭಯಲ ಬಂದಿಕಾಣನ ತೊಪ್ಪಿಂ ॥

॥ ೧೦ ॥

ಕಡೆಯಿಲ್ಲದ ಸಂಕಳರದ ।

ಕಡೆಯಯ್ದಲ್ ಬಗೆವೊಡೆಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಾದಿಗಳೊಳ್ ॥

ತೊಡರದೆ ನಿನ್ನೊಳ್ ನೀಂ ನಿಲೆ ।

ಪಡೆವೈ ನಿರ್ವಾಣ ಪದವಿಯಂ ನೀನಿನಿಸುಂ ॥

॥ ೧೧ ॥

ತನಗಲ್ಲದ ವಸ್ತುಗಳೊಳ್ |
ಮನವಿಬ್ಬೊಡೆ ಬಂಧವೊಲ್ಲ ದಿದೊಡೆ ಬಂಧಂ ||
ಜನರುಪದೇಶಮು ಮೆಂಬುದ |
ನಿನಗಣಿವೊಡೆ ಬಂಧ ಮೋಕ್ಷಮಿಂತಿನಿತೆವಲಂ ||

|| ೧೩ ||

ಮತ್ತೆಂ ರತ್ನ ತ್ರಯದೊಳ್ |
ಪತ್ತಿಯೆ ಕಲ್ಯಾಣತ್ರಯಂಗಳಂ ತೊಳುಕಿದವರ ||
ತೃಪ್ತಿಯೆ ನಿವೃತ್ತಿ ಸುಖಮಂ |
ವೆತ್ತು ಜಗತ್ಸುತೃಪ್ತರಪ್ಪದೊಂದಜ್ಜರಿಯೇ ||

|| ೧೪ ||

ಎನ್ನೆವರಂ ತನುತಾನೆಂ |
ಬನ್ನೆವರಂ ಜವನದಾಳ ಮೂಡಿದು ಜೀವಂ ||
ತನ್ನಂ ತನ್ನೊಳ್ಗಣಿದೊಡೆ |
ಜಿನ್ನಣಮೇಂ ಮುಕ್ತಿಪದವಿಯುಕ್ಕಾಮೋಘಂ ||

|| ೧೫ ||

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಭೇದ ಮಹಿಯಾದೆ |
ಉದ್ಧತನಾಗಿದ್ದು ಪಡೆದುಮಜ್ಜಾನತೆಯಿಂ ||
ಪೂರ್ವ ಬೆಸದಿರ್ಪೆಯಾದೊಡೆ |
ಕರ್ಮಮದೊಳಗಿದ್ದು ಲೋಹದಂತಿರೆ ಕಡುಗುಂ ||

|| ೧೬ ||

ಪರಿಣಾಮ ವಶದಿ ಜೀವಂ |
ಪರಿಣಾಮ ವಶದನಿತು ಪಲವು ಪರಿಯಾಯದೊಳ್ ||
ಪರಿಣಾಮನೆ ಜೀವನಕ್ಕವು |
ತಿರಿಗುಂ ಸಂಸಾರ ಘೋರ¹ ಭವಪಳಧಿಯೊಳ್ ||

|| ೧೭ ||

ನೋಡಿರೆ ಕೊಂಡಾಟಕ್ಕಂ |
ಮಾಡುವ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಮಾತ್ತೆ ಸತ್ಕಾರಕ್ಕಂ ||
ಕೂಡೆ ಬಹುರಾತ್ಮನಕ್ಕಟ |
ಕೂಡದೆ ಮೂಢವನೆ ದೇವ ದುರ್ಗತಿಯಿಡೆಯಾ ||

|| ೧೮ ||

ಬಹುರಾತ್ಮನಂತರಾತ್ಮಂ |
ಸಹಜಸುಖಾಸ್ಪದಮೆನಿಪ್ಪ ಪರಮಾತ್ಮನುಮಂ ||
ಬಹಳ ವಿಕಲ್ಪದಿನಿವುಡು |
ಬಹುರಾತ್ಮನು ಮಂತರಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮನುಮಂ ||

|| ೧೯ ||

ದೇಹಾದಿ ಪರದ್ರವ್ಯಂ |
ಸೋಹಂ ತದೊ ಪನೆಂಬವಂ ಬಹುರಾತ್ಮಂ ||
ಬಾಹ್ಯಜ್ಯೋತಾಂತರಾತ್ಮಂ |
ದೇಹಾದಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದಂ ಪರಮಾತ್ಮಂ ||

|| ೨೦ ||

ಸಂದ ಚಿದಾನಂದದೊಳಾ :

ನಂದದೆ ನಿಜಗುಣದೊಳೊಂದಿ ನಿಂದಾತ್ಮಂ ತಾ ।

ನೊಂದೆ ಪರಪಾತ್ಮನಪ್ಪದು ।

ಸಂದೆಯಮೇ ಪೇಳಮೆಂದ ವಿಹಿತಾಧ್ಯಾತ್ಮಾ ॥

|| ೨೪ ||

ಬಹಿರಾತ್ಮ ಭಾವ ರಹಿತಂ ।

ಸ್ವಹಿತಕರಂ ಭವ್ಯನಮೃತಕರನುಜ್ವಳಿತಾಂ ॥

ಸಹಜಾತ್ಮನ ಸಾರಾಧಿಸಿ :

ವಿಹಿತಾತ್ಮಂ ಬಡವನಂತರಾತ್ಮಂ ಕುಶಲಂ ॥

|| ೨೫ ||

ಸಾರಪರಿವಾರ ದಾರಾ :

ಗಾರಧರಾ ಪುತ್ರಗೋತ್ರ ಮಮಕಾರಾಹಂ ॥

ಕಾರಯುತಂ ಸಂಸಾರಾ :

ಧಾರಂ ಬಹಿರಾತ್ಮನಾತ್ಮ ತತ್ಪವಿದೂರಂ ॥

|| ೨೬ ||

ಮನ್ನಣೆಗಾತಿಪ ಮುನಿಪಂ ।

ಬನ್ನಮೆ ವಿರಲೇಕೆ ಕನಲ್ದ ಕಾನಲನಕ್ಕುಂ ॥

ಮುನ್ನಿನ ಕರ್ಮವನೆಯದೆ ।

ಬನ್ನಂ ಸಂಸಾರ ಜಳಧಿಯೊಳ್ ಮುಳುಗಿಕ್ಕುಂ ॥

|| ೨೭ ||

ಮತ್ತಂ ತನ್ನಿಂ ತನ್ನನೆ ।

ಪತ್ತದೆ ಪೊಣಪೊಣಗಮಚ್ಚಿ ಬಹಿರಂಗದೊಳಂ ॥

ಪತ್ತಿ ಬಹಿರಾತ್ಮನಕ್ಕಟೆ ।

ಪತ್ತದೆ ಮೂರ್ಛನೆ ಮಿಥ್ಯೆಯಡೆಯೊಳಗಿನಿಸಂ ॥

|| ೨೮ ||

ಅಜಿಯದೆ ನಿಜಭಾವನೆಯಂ ।

ಪಪಿಪಡಿಸಲ್ಕುಳಮನವಿಳ ತನು ದಂಡನೆಯಂ ॥

ಉಪನಿಗಲ್ವ ತಪಸಿಯಂದಂ ।

ತಪಗೇಲಿಯಂ ಪೊಸೆದು ರಸಮನವಿಪಂ ತಕ್ಕುಂ ॥

|| ೨೯ ||

ಸಾರತರವೆನಿಸಿದಾತ್ಮಾ ।

ಕಾರದ ಭಾವನೆಯನುಳಿದು ಪರಭಾವನೆಯೊಳ್ ॥

ಚಾರುತರ ಸುಖಮನವಿಪೊಡೆ :

ನೀರಂ ಕಡೆದಲ್ಲಿ ಬೆಣ್ಣೆಯವಿಪಂ ತಕ್ಕುಂ ॥

|| ೩೦ ||

ಮೊರಡಿಯೊಳಮಾಳುಫಲಮಂ ।

ಬರಡಿನ ಕೆಚ್ಚಲೊಳು ಪಾಲ ಮೊಲದೊಳೊಡಂ ॥

ತರಕನೊಳ್ ಕುರುಳ ಬಂಬಲ ।

ಸುಖಸುವೆ ಶಿವಸುಖವ ಮರುಳ ಪರಭಾವದೊಳಂ ॥

|| ೩೧ ||

ವೈದುಗುಳದೊಳಾತ್ಮ ಭೇದಮ್ ।

ನೆದನೆಯದಿ ಬಾಹ್ಯ ತಪದೊಳೆಸಗಲ್ಯದು ತಾಂ ।

ಬಿದಿರಲೆಯೊಳು ರಸವನುಮ್ ।

ಪದಮಕ್ಕುಂ ಮುಕ್ತಿಯೆಯ್ ಸಲ್ಯಾರ್ತವನೆ ॥

॥ ೨೩ ॥

ಲಿಂಗಾತ್ಮ ಭೇದವನೆಯದಿ ।

ಸಂಗತವಾಗಿದರ್ ಕರ್ಮಮಂ ಕೆಡಿಸುವೊಡಂ ॥

ತುಂಗೋಗ್ರ ತಪಸಿಯಿಂದಂ ।

ತೆಂಗಂ ಪಿಡಿದೊಲೆನೆರಸಿ ಮೆಲುಮಂತಕ್ಕುಂ ॥

॥ ೨೪ ॥

ಒರ್ವನೆ ನಿಜ ಶುದ್ಧಾತ್ಮಂ ।

ನಿರ್ವಾಣಸುಖಕ್ಕೆ ಹೇತುವಂದನೆಯದವಂ ॥

ನಿರ್ಬಂಧದೆ ಮಾಳ್ವತವಂ ।

ಕರ್ಭಿರೆ ಪೆರ್ಬಿದಿರನಡಸಿ ಮೆಲುಮಂತಕ್ಕುಂ ॥

॥ ೨೫ ॥

ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ ಹೀನನಕ್ಕಟ ।

ಕರ್ಮಕ್ಷಯ ಹೇತುವೆಂದು ನೆಗಳ್ವತಪದೊಳ್ ॥

ಕರ್ಮದ ಕೇಡು ಮದಾಗದು ।

ಕೆಮ್ಮನೆ ಉಯ್ಯುಟ್ಟೆಯಕ್ಕೆಯಾಪಂ ತಕ್ಕುಂ ॥

॥ ೨೬ ॥

ಪಲ್ಲಂ ಬಯಸಾಣುತಿರ ।

ಲಿಲ್ಲಾ ಓದುಗಳನೋದಿ ತನ್ನಯ ಗುಣದೊಳ್ ॥

ನಿಲ್ಲದವನೋದು ಗಿಣಿಯೋ ।

ದಲ್ಲದೆ ಪೆಣತಲ್ಲವೆಂದ ಮುನಿ ಪುನಿ ವೃಷಭಂ ॥

॥ ೨೭ ॥

ನೆಟ್ಟನೆ ನಿಜ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನ ।

ನಿಟ್ಟಿಸಲೋಕ್ಷಮಕ್ಕು ಮೆಂದನೆಯದವಂ ॥

ನಿಟ್ಟಿಮಿನೇತಿ ಮಾಳ್ವತವಂ ।

ಪೊಪ್ಪಂ ಬಡಿದಲ್ಲಿಯಕ್ಕೆಯಾಪಂ ತಕ್ಕುಂ ॥

॥ ೨೮ ॥

ಓದುವುದು ತನ್ನನೆಯದಿ ।

ಲೋಕದುವುದಿಹಪರವ್ಯಸುಖಮನಾಚಿವೊಡೆ ತಾ ॥

ನೋದುವುದಲ್ಲದಿಯದುಗಿಳಿ ।

ಯೋದಿನವೋಲೋದದಿಕ್ಕೆ ಪಂಡಿತನವ್ವೆ ॥

॥ ೨೯ ॥

ಧ್ಯಾನಂ ಪುಸಿಯೆಂಬವನ ।

ಜ್ಞಾನಿ ಬಹಿರ್ಮುಖನಂತ ಸಂಸಾರಿಯವಂ ॥

ಹೀನನತಿ ಕಷ್ಟಂ ಮುಕ್ತಿ ।

ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧನವ್ವವಂ ಬಹಿರಾತ್ಮಂ ॥

॥ ೩೦ ॥

ಪಾಪಿಷ್ಠ ನಹಂಕಾರಿ ಕು :

ರೂಪಿ ಕೃತಘ್ನಂ ವಿವೇಕವಿಕಳಂ ಜಪಳಂ ||

ಕೋಪಿಯವಿಚಾರಿಯೆನಿಸಿದ |

ಕಾಪುರೂಪಂ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲ ನಿಲ್ಲ ನಮೋಘಂ ||

|| ೪೦ ||

ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಹೃದಯ ದೂಳಿನೆ |

ತಾನಿಕ್ಕು ಮನಂತ ಸೌಖ್ಯಮಯ ಮದು ಶುದ್ಧ ||

ಜ್ಞಾನ ಮದಜ್ಞಾನ ಮಾಗಳ್

ತಾನೆಯ್ದ ಗುಮಖಿಳ ಸುಖಮನಲ್ಲ ದೊಡ್ಡಲೆ ||

|| ೪೧ ||

ನೋಡಿರೆ ಮಳಲಂ ಪಿಳಯಲ್ |

ಕೂಡದು ತಾಂ ತೈಲವಂತೆ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವದೊಳಂ ||

ಕೂಡದ ಮುನಿಪನ ತಪಮದು |

ಕೂಡದು ತಾ ಮುಕ್ತಿಗೆಂದನಧ್ಯಾತ್ಮವಿದಂ ||

|| ೪೨ ||

ತನ್ನಂ ತಾಂ ತನ್ನಿಂದಂ |

ತನ್ನತ್ತಣೆ ನೆಹಿದು ತಾನೆ ತನ್ನಯ ರೂಪಂ ||

ತನ್ನೊಳವಡಿಸಿ ಭಾವಿಸೆ |

ತನ್ನಸುಖಂ ತಾನೆ ತನಗೆ ತನ್ನಿಂದಕ್ಕಂ ||

|| ೪೩ ||

ಪರಭಾವಂ ಶರನಿಧಿಗಳ |

ತೆರೆಮಾಲೆಗಳಂತೆ ಬಿಕ್ಕು ಮಾಭಾವನೆಯಂ ||

ಬರಲೀಯದೆ ಶುದ್ಧಾತ್ಮಂ |

ಪರಿಭಾವಿಸು ಯೋಗಿ ಮುಕ್ತಿ ಸುಖಮಂ ಪಡೆವೈ ||

|| ೪೪ ||

ಗರುಡ ಧ್ಯಾನಂ ವಿಷಮಂ |

ಪರಿಹರಿಸುವ ತೆಹದೆ ಶುದ್ಧ ಭಾವನೆಯಿಂದಂ ||

ಕರಮಾತ್ಮನ ನೇಪ್ರೊಳ್ತಂ |

ಸ್ತುರಿಯಿಸುತಿರೆ ಶುದ್ಧಮೃಪ್ಪದೊಂದಜ್ಜರಿಯೆ ||

|| ೪೫ ||

ಪಾಗಂ ತಿರ್ಯಗ್ಗತಿಗಳ |

ನಾಗಿಸುಗುಂ ದ್ವೇಷಮತೆ ನರಕಕ್ಕೆಯ್ಯಂ ||

ರಾಗದ್ವೇಷಂಗಳ್ ತಾ |

ನಾಗದೆ ಸಲೆಯೋಗಿಗಳ್ ಕರ್ಮಂ ಕೆಡುಗುಂ ||

|| ೪೬ ||

ವಾಳಾಗ್ನ ಪರಿಗ್ರಹಮೇ |

ಸಾಳಾಪಂ ನಿನ್ನ ನದುವೆ ಕೆಡಿಸಲ್ ಸಾಲ್ಕುಂ ||

ಸ್ಥೂಳ ಪರಿಗ್ರಹ ಸಹಿತಂ |

ಬಾಳಸಲಾರ್ತಪನೆ ನರಕದುಃಖ ದೊಳಾಳುಂ ||

|| ೪೭ ||

ಮಾಲಿನಿ || ಉಭಯ ಸಮಯ ಸಾರಂ ಸಾರತತ್ವ ಸ್ವರೂಪಂ ।

ಶುಭಮಶುಭವಿದೂರಂ ಶುದ್ಧಚೈತನ್ಯ ಮೇಕಂ ॥

ಪ್ರಭವ ಹರಣ ಮೋಕ್ಷಾಪಾಯ ಮಾನಂದ ಚಿಹ್ನಂ ।

ಪ್ರಭುಗಳ್ಳುಡುನಂಬು ಜೈನಭಾವಂ ಪ್ರಭಾವಂ ॥

|| ೪೮ ||

ಕಂ || ಸಮಭಾವನೆ ಮಿಕ್ಕ ತಪಂ ।

ಸಮಭಾವನೆ ತಾನೆ ಮಿಕ್ಕ ಸಚ್ಚಾರಿತ್ರಂ ॥

ಸಮಭಾವನೆ ಶುಚ್ಛಾತ್ಮಂ ।

ಸಮಭಾವನೆ ಸಕಲ ಕರ್ಮ ನಿರ್ಮೂಲಕರಂ ॥

|| ೪೯ ||

ಮ||ವಿ|| ಕೃತಕವೇದಾದಯಾದಿಂದ ಸೌಖ್ಯತತಿ ಮೇರ್ಣದ್ವಿಖೋತ್ಕರಂ ಬರ್ಕಮೇ ।

ಗತಿಮೋಹಂತದು ಮೆಂದುಳಿದುದಾಸೀನಾತ್ಮನಾದಂದು ಸಂ ।

ಚಿತ್ಕರ್ಮೋದಯ ಮಿಕ್ಕು ಮೆಯ್ದೆಗೆದು ಸನ್ನೋಹ ಪ್ಲವಂ ಮಾಣ್ಡುವಾ ।

ಕೃತಕೃತ್ಯಂ ಬಳಯಂ ಸದುಗ್ಧ ಮಣಿಯಂತಿಕ್ಕುಂ ನಿಜಜ್ಯೋತಿಯಿಂ ॥

|| ೫೦ ||

ಸದ್ವೃಷ್ಟಿಯ ಮನದೇಹಕಂ ।

ಸದ್ವ್ರವ್ಯದೊಳ್ಳಲ್ಲ ದೇಹಗಲಾಯಿದು ಮತ್ತಂ ॥

ಸದ್ವೃಷ್ಟಿ ಪರದೊಳ್ಳಿಹಗಂ ।

ಸದ್ವೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಾಹ್ಯಚಿಂತೆಯೇವುದೊ ಪೇಳಂ ॥

|| ೫೧ ||

ಅಱಿಯದಱಿ ಮಱಿಯ ಪಡುವುದು ।

ವೇತಲೆಂದಱಿದು ಭೇದಸತ್ಕಾರಕದಿಂ ॥

ನೇತದಾತ್ಮನನಾರಾಧಿಸಿ ।

ತೇನಂ ಬಲ್ಲವನೆ ಯೋಗಿ ನಿಜಗುಣನಿರಾತೆ ॥

|| ೫೨ ||

ವರತತ್ವಂ ಭಾವನೆಯೋಳ್ ।

ಪರಮಾತ್ಮಂ ಮುಕ್ತಿಯೆಂದು ನಂಬುವುದದಱಿಂ ॥

ಸ್ಥಿರಮಾಗದು ಸವ್ಯಕ್ತ್ವಂ ।

ಪರಮಾತ್ಮಂ ತಾನೆ ತನ್ನೊಳ್ಳಂ ನಿಲೆಮುಕ್ತಂ ॥

|| ೫೩ ||

ಅಱಿಯದೆ ಯೋಗತ್ವಮದಂ ।

ವೇತೊಂದಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮಱಿವಂ ನಿಲಿಸಲ್ ॥

ವಱಿಪಡದು ಕರ್ತೃಬಂಧಂ ।

ವಱಿಗೋಲಿಂದಂಬುನಿಧಿಯನೀಸುವ ತೇದಿಂ ॥

|| ೫೪ ||

ಅಜ್ಞಾನಮೆ ದುರ್ಗತಿಕರ ।

ಮಜ್ಞಾನಮೆ ಸಕಳದ್ವಿಖದೊಂದಾವಾಸಂ ॥

ಅಜ್ಞಾನಮನುಳಿದದಱಿಂ ।

ಸುಜ್ಞಾನದಿ ನೆಸಗೆ ಮುಕ್ತೆಲನಾಸಕ್ತಂ ॥

|| ೫೫ ||

ಪರಮಾಣುವಿಂದತೀತನು ।

ದುರಿತದ ವಶದಿಂದ ಮಾಡಿ ತನುಗೆಂದಾಯ್ತು ॥

ಫರಿದನುರಾಗದಿ ದ್ವೇಷಾ ।

ಚರಣವೆ ಕರಣೆಂದು ನುಡಿವನಾ ಬಹುರಾತ್ನಂ ॥

॥ ೫೬ ॥

ಕಾಯವೆ ಜೀವಂ ಜೀವಮೆ ।

ಕಾಯಂ ತನಗಂ ಪೆಂಟಗಮೆಂಗುಂ ಮಿಥ್ಯಾ ।

ತ್ವಾಯಾತ್ಮಾಧೀನಂ ಮಾ ।

ಗರ್ಭಯ ವಿಚಾರದೊಳೆ ಮೂಢಮತಿ ಬಹುರಾತ್ನಂ ॥

॥ ೫೭ ॥

ಓವೊ ಬಹುರಾತ್ನನಕ್ಕಟ ।

ಸಾವೆಯರೆ ವಿಕಳನಾಗಿ ಕಳವಳನಕ್ಕುಂ ॥

ಭಾವಿ ಪರಮಾತ್ಮನಕ್ಕಟ ।

ಸಾವೆಯರೆ ಬಗೆಯ ನಗೆಯ ನುಗಿಯಂ ನುಗಿಯಂ ॥

॥ ೫೮ ॥

ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಮೆ ಸಕಳ ಗುಣಂ ।

ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಮೆ ನಿಖಿಳ ಶುದ್ಧನಿಲಯಮು ಮತ್ತಂ ।

ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಮೆ ಮುಕ್ತಿ ಪಥಂ ।

ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವದಿ ಕೂಡಿನನವ ತಪಮದು ಸಫಲಂ ॥

॥ ೫೯ ॥

ಪರಭಾವದೊಳಾದರಮಂ ।

ಪರಭಾವ ವಿವಕ್ಷಯಾತ್ಮಕ ಸ್ಥಿ ತಿಯು ಮೇಣ್ ॥

ಪರಭಾವದೊಳೊಳ್ ಪಮಂ ।

ಪರಭಾವಮದಿಲ್ಲ ದಿದ್ ನದ್ಯಾತ್ಮವಿದಂ ॥

॥ ೬೦ ॥

ನಿಜಭಾವದೊಳಾದರಮಂ ।

ನಿಜಭಾವ ವಿವಕ್ಷೆಯುಂ ನಿಜೋತ್ತಮ ಗುಣಮುಂ ॥

ನಿಜಭಾವ ದೊಳೊಳ್ ಪಮಂ ।

ನಿಜರೂಪಮೆ ನಿಯಮಮಿಂದ ವಿಹಿತಾಧ್ಯಾತ್ಮಂ ॥

॥ ೬೧ ॥

ಸಮತೆಯುಂ ದವಂಗಂ ।

ಸಮನಿವದಳಿಂದ ಸಮತೆಯೊಳ್ಪದಯೋಗೀ ॥

ಸಮನಾಗಿ ನಡೆಯ ಯೋಗಂ ।

ಸಮನಿಸುಗಂ ಸಮತೆ ಸಕಲ ಮೋಕ್ಷಾವಾಸಂ ॥

॥ ೬೨ ॥

ನಿಜದರ್ಶನ ಶುದ್ಧಿಯೊಳಂ ।

ನಿಜಭಾವ ಪ್ರಬಳಮಾಗೆ ಪರಭಾವನೆಯೊಳ್ ॥

ಭಜೆಯಿಸಲತಿಯನದಂತೆನೆ ।

ಗಜಗಪಿಸುವ ರತ್ನದಲಿ ರಜನೊಂದುಗುಮೇ ॥

॥ ೬೩ ॥

ಸಂತತ ನಿಜಾತ್ಮ ರೂಪನ |
ಚಿಂತೆಯೊಳುರ್ಪಂಗೆ ಕೆಡದ ಕರ್ಮಮದುಂಬೋ ||
ಇಂತಿದನುಲಿಯದ ಮೂಢರ |
ದೊತೆಯು ವರೈಯನಂತ ಸೌಖ್ಯಾಸ್ವದಮಂ ||

|| ೬೪ ||

ನಲಿನಲಿದಾತ್ಮನೊಳಾತ್ಮನ |
ಉಲಸದೆ ನೀಂ ಭಾವಿಸಳ್ ದುರಿತವ್ರಜಮಂ ||
ಜಲಬುದ್ಧದವೆಂತವು |
ಎಲೆನಿನಗದುಪೇಕ್ಷೆ ಗೈಯವೇಡಲೆ ಜೀವ ||

|| ೬೫ ||

ಸಂದಮನ ವಚನ ಕಾಯದ |
ದಂದುಗದೊಂದಳಮನುಳಿದು ಸುಖಮೆನಿತಕ್ಕುಂ ||
ಕುಂದದೆ ಸುಬೋಧ ದರ್ಶನ |
ದಂದಮೆ ಸನ್ಮಾತ್ರಮೆಂದು ಭಾವಿಸು ಜೀವ ||

|| ೬೬ ||

ಮ||ಸ್ರ|| ನೆರವಲ್ವೇಳ್ಕುಮೆ ತಿಣ್ಣ ಮರ್ಥಚಯಮಂ ತೀಕ್ಷ್ಣಯಾಧಂ ವೇಳ್ಕುಮೆ |
ಕರಿಗಳ್ವೇಳ್ಕುಮೆ ವಾಜಿವೇಳ್ಕುಮೆ ಪದಾತಿ ವ್ರೂಹಮೇಂ ವೇಳ್ಕುಮೆ ||
ಮರುಳೇಕಮ್ತನದೇಕ ಬೆಚ್ಚಿ ತಡೆಮೈ ನಿನ್ನಿಂದಮೇಂ ತೀರದೇಂ |
ಪರಣಾಮಂ ಶ್ವಭವಾಗಲಂತೆಯೆ ವಲಂ ಕೇಡೆಯ್ದಿ ಸಲ್ಲಾಲ್ಕುಮೆ ||

|| ೬೭ ||

ಕಂ|| ಜಾತಿಯಲಿಂಗದ ಸಮಯದ |
ಮಾತನೆ ಮಾತಾಡುತಿರ್ಪ ಮುನಿವನ ಚಿತ್ತಂ ||
ಜಾತಿಯಲಿಂಗದ ಸಮಯದ |
ಲೋತಿರ್ಕುಂ ಸಮತೆಯೆಂಬುದಾಗದಮೋಘಂ ||

|| ೬೮ ||

ಸಮಚಿತ್ತಮೆ ಪರಮಪದಂ |
ಸಮಚಿತ್ತಮೆ ನಿಖಿಲ ಶುಭದರ್ಶನ ನಿಲಯಂ ||
ಸಮಚಿತ್ತಮೆ ಮುಕ್ತಿಪದಂ |
ಸಮಚಿತ್ತದಿ ಕೂಡಿನಡೆವ ತಪಮದು ಸಫಲಂ ||

|| ೬೯ ||

ಸಮತೆಯೊಳೆ ಮೋಕ್ಷಮಕ್ಕುಂ |
ಸಮತೆಯೊಳೆ ತನ್ನೋರ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಯುಮಕ್ಕುಂ ||
ಸಮತೆ ತನ್ನಿಲ್ಲ ದಿದೋಡೆ |
ಸಮನಿಸುಗುಂ ತನ್ನೆರ್ಯಾರ್ಥ ಹಾನಿಯುಮಕ್ಕುಂ ||

|| ೭೦ ||

ಸಮತೆ ತನ ಗಾಗುತಿರಲುಂ |
ಸಮತೆಯೊಳೆ ಜ್ಞಾನದರ್ಶನಾದಿಗಳಕ್ಕುಂ ||
ಸಮತೆಯೆ ಮೋಕ್ಷಮದಕ್ಕುಂ |
ಸಮತೆಯೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ತತ್ವಮಂ ಪ್ರಕಟಿಸುಗುಂ ||

|| ೭೧ ||

ಸಮನಸ್ಪದ ಸುಖದುಃಖದಿ ।
 ಸಮನಸ್ಪದ ಬಂಧುವೈರಿ ವರ್ಗದಿ ವೇಷತೇಂ ॥
 ಸಮನಸ್ಪದ ಪೊಂಗಲೊಳ್ ।
 ಸಮನಸ್ಪದ ಪುಣ್ಯಪಾಪದೊಳ್ಳೊ ಯೋಗೀ ॥

॥ ೨೦ ॥

ಸ್ತುತಿಯಿಸುವ ಪಳವ ಗ್ರೂಜಿಸು ।
 ವತಿ ಹೀನತೆ ಮಾಡುವಖಳ್ ಜನದೊಳ್ಳವಾ ॥
 ರತಿಯರತಿಯಿಲ್ಲದಾ ಯತಿ ।
 ಸತತಂ ವೋಕ್ಷುಕ್ಯ ತಾನೆ ವೊದಲಿಗನೆಯಾ ॥

॥ ೨೧ ॥

ಪಟ್ಟ ಪೂಡೆ ಕುಳ್ಳ ಪೂಡೆ ।
 ನೆಟ್ಟನೆ ನಿಂದಿದುರ್ ನೋಳ್ಪೊಡುಚಿತ ಸ್ಥಾನಂ ॥
 ತೊಟ್ಟನೆ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಲಮನೆ ।
 ಧಟ್ಟಪ್ರದೊಂದೆಡೆಯನಲ್ಲಿ ಪರಿಹರಿಸು ಗಡಾ ॥

॥ ೨೨ ॥

ಪೂಜಿಗಣ ಸೊಪ್ಪಂ ಕೆಬ್ಬರೆ ।
 ಕುಣಿಮೇವವೊಲವೃತಮಯದ ಕೂಟದ ತೆಣನಂ ॥
 ನೆಣತಿಯಾಣಿಯದವಂ ವಿಷಯ ।
 ಕೈಗುಗು ಮೇನೇಣಗವಣಿಯನಣಿವಂ ಮೆಣಿವಂ ॥

॥ ೨೩ ॥

ಆನಂದ ರೂಪನಂ ನೆನೆ ।
 ದಾನಂನವ ನೆನ್ನ ದವನೆ ವಿಷಯದ ಸುಖಮಂ ॥
 ತಾನಣಸಿ ಮಣುಗುತಿರ್ಕುಂ ।
 ಧ್ಯಾನನ ಸುಖದೆಡೆಯನಣಿವನೊಲುವನೆ ವೆಣತಂ ॥

॥ ೨೪ ॥

ಎನ್ನೆವರಂ ಮೈರಾಗ್ಯಂ ।
 ತನ್ನೊಳ್ ತಲೆದೋಡದನ್ನೆವರ ಮೊಲವಕ್ಕುಂ ॥
 ತನ್ನಂ ತಾನಣಿದ ಬಳಿ ।
 ಕೃಣ್ಣ ಕೇಳ್ವೆವಯಸುಖದೊಳ್ಳೊಲವಾದಪ್ರದೇ ॥

॥ ೨೫ ॥

ಭಾವಿಸಿದುದನೆಂದಂ ನೀಂ ।
 ಭಾವಿಸದಿರು ಮುನ್ನಮೆಂದು ಭಾವಿಸದದನೊಂ ॥
 ಭಾವಿಸಲು ಮಾಡುಗುಂ 'ನ' ।
 ಧ್ಯಾನಂ ತದ್ಭವತಿ 'ಯಂಬುದುಂ ತಪ್ಪುಗುಮೇ ॥

॥ ೨೬ ॥

ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖಮನೆ ಬಿಸುಟು ಜಿ ।
 ತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿರ್ದು ನಿನ್ನನೀಂ ಭಾವಿಸು ಪಂ ॥
 ಜೇಂದ್ರಿಯದಿಚ್ಛೆಗೆ ಸಂದೊಡ ।
 ತೇಂದ್ರಿಯ ಸುಖನಿನಗದೇಕೆಯನುಭವಮಕ್ಕುಂ ॥

॥ ೨೭ ॥

ಶಬ್ದಜ್ಞಾನಮು ಮಲ್ಲವು |
 ಶಬ್ದಂ ಬಗೆ ವಾಗಳೇನು ಮಹಿಯವವೇಳುಂ ||
 ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸೋಲ್ತು ಮುನಿವೈ |
 ಶಬ್ದದೊಳಂತೇಕೆ ರಾಗಮಂ ನೀಂ ಮಾಡ್ಪೈ ||

|| ೧೦ ||

ರೂಪು ಜ್ಞಾನಮುಮಲ್ಲವು |
 ರೂಪಂ ಬಗೆವಾಗಳೇನು ಮಹಿಯವವೈದುಂ ||
 ರೂಪಂ ನೋಡಿಯೆ ಮುಳವೈ |
 ರೂಪಿನೊಳಂತೇನು ರಾಗಮಂ ನೀಂ ಮಾಡ್ಪೈ ||

|| ೧೧ ||

ಗಂಧ ಜ್ಞಾನವು ಮಲ್ಲವು |
 ಗಂಧಂ ಬಗೆವಾಗಳೇನು ಮಹಿಯವವೆರಡುಂ ||
 ಗಂಧಕ್ಕೆ ಸೋಲ್ತು ಮೆಚ್ಚುವ |
 ಗಂಧಕ್ಕಾದೇಕೆ ವೇಸಿ ಮುಳಸಂ ಮಾಡ್ಪೈ ||

|| ೧೨ ||

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಮನಂ ಪತ್ತುಗು |
 ಮಲ್ಲಲ್ಲಿಯೆ ದುಃಖಹೇತು ವೆಂಬುದನಹಿಯು ||
 ಲ್ಲದೆ ಪತತತ್ವದೊಳುಂ |
 ಸಲ್ಲದೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೋಗಿ ನಿಜಗುಣ ನಿರುತ ||

|| ೧೩ ||

ಮ||೧|| ವಿರಳಂ ದುರ್ಲಭಮಪ್ಪವಾಕ್ರಯಕರಂ ಕಷ್ಠಂ ಪರಾಧೀನ ಮ |
 ಪ್ಪವಹಿಂದಿದ್ರಿಯ ಸೌಖ್ಯಮಂತವಹೋಳಂ ಸ್ವಾಧೀನಮಾತ್ಮಂತಿಕಂ ||
 ನಿರವಧ್ಯಂ ನಿರುತಂ ನಿಂದ್ರಿಯ ಸುಖಂ ನಿಶ್ಚೇಯಸ ಶ್ರೀ ಸುಖಂ |
 ದೊರೆಕೊಳ್ಳುಂ ಭವದೀಯ ತತ್ವ ರುಚಿಯುಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ಚೂಡಾಮಣಿ || ೧೪ ||

ಸಾನಲ ಬಾನಲ ನೀರಂ |
 ಮಿನೋಲಿಗುಂ ರಾಜಹಂಸ ನೊಲಿಗುಮೆ ಮಿಥ್ಯಾ ||
 ಜ್ಞಾನಿ ಭವಸುಖಮನೊಲಿವಂ |
 ತೇನೊಲಿಗುಮೆ ಪರಮ ಪಾವನ ಜ್ಞಾನಪರಂ ||

|| ೧೫ ||

ಮ||೨|| ತಣಿವುಂಟೇ ಪೆಣತೊಂದವೂರ್ವ ರಸಮೇಂ ಕೈಸಾರ್ಗಮೇ ಮತ್ತಮಾ |
 ಉಣಿಸ್ತಾತಂಬುಲಮ್ನಾವಿದ್ಗುಣಿಕಾ ಸಂಭೋಗಮಾ ವಸ್ತ್ರ ಭೂ |
 ಪಣಿ ಮಾಲ್ಯಾದಿಗಳೆಂದು ಪಂಬಲಿಸಿ ನಿಜ್ಜಂ ನಿಜ್ಜಮೀಪಿಷ್ಟ ವೇ |
 ಪಣಿಮೊ ಚರ್ವಿತ ಚರ್ವಣಂ ಸುಖಮಿದೇಂ ನಿನ್ನಂ ಮರುಳ್ಪಾಡಿತೊ || ೧೬ ||

ಕಂ|| ಭೋಗಂಗಳ್ ಸಲೆ ಮನದೊಳ್ |
 ರಾಗಮ ನೊದವಿಸುಗುಮಪ್ಪೊಡನೆಭವಕೆ ಮನೋ ||
 ರಾಗಮ ನೊದವಿಸಿದವು ಹೃ |
 ದ್ಯೋಗಮ ಫೊದವಿಸುಗು ರಸಮನುಭವಿಸುಗುಮೇ ||

|| ೧೭ ||

ಪತ್ತಿದರ್ಶನಂತ ಭವಮುಪಾ |

ನಿತ್ಯೈಯ್ಯಂ ವಿಷಯ ಮೈರಿಗಳೆಂದಿದೆಯ್ಯಾ ||

ಮತ್ತಂ ಪರತ್ರಯಾಪಿನಿ |

ಮಿತ್ತಂ ನಿನಗೊಂದು ಭವಮನೀಯಲಾಘಾ ||

|| VV ||

ಎನ್ನಯ್ಯಾ ಮಿಂದ್ರಿಯಂಗಳ |

ಯನ್ನಂ ಬಿಸಕೆಯ್ನೆ ಸಮಿದಿನಿನ್ನೆಗಮವನಿ ||

ನ್ನೆನ್ನವಶಮಾಗೆ ಮಾಡುವೆ |

ನೆನ್ನದುದೇಕಯ್ಯಾ ದುಃಖಮಂ ಮುಚ್ಚಿದೆಯೋ ||

|| VF ||

ಮ|| ಎ|| ಕಿವಿಗಳ್ಳತ್ತವು ಕೇಳ್ವುದರ್ಕೆ ಪಿರಿದುಂ ಬೇಸತ್ತು ಕಣ್ಣೆಣ್ಣಿ ಪೋ |

ದವು ಮತ್ತಂ ನಡೆನೋಳ್ವುದರ್ಕಲಸ ಪಲ್ಲೊಂದಿಲ್ಲ ದಂತಾಗಿ ಪೋ |

ದವು ಮೆಲ್ಕಿಂಗಳವಚತ್ತು ನೀನವಚಣ್ಣಕ್ಕೇನಾರ್ತಮೈ ಜೀವ ಪ |

ತ್ತುವಿಡಲಾರ್ತಪೆಯಿಲ್ಲ ಮತ್ತಿ ವಿಷಯ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂದೋಹಮಂ ||

|| FO ||

ಎಮ್ಮಿ ದಣ್ಣೊಳೆಗಳ್ಳವಡುವುದೆ |

ನೆಯ್ದ ದನೇ ಬಯಸುತಿಪ್ಪೊಡೆಂ (ತದು)ಜೀವಕ್ಕೇ ||

ಗೆಯ್ದ ದೆಗೆಯ್ದ ಸಹಜಮೇ |

ಗೆಯ್ದ[ಲ್ಕ]ದು ದಾತ್ತಮಪ್ಪ ಮುಕ್ತಿ ಶ್ರೀಯಂ ||

|| FO ||

ಆವುದುಮನೆನಿತು ಕಾಲಂ |

ತೀವಿದೊಡಂ ತೀವದಾಗವಂ ತೋಣ್ಣಿಂಚೊಲೊಡಂ ||

ತೀವುದಿದೇಂ ವಿಚಿತ್ರಮೋ |

ಜೀವನ ಪರಿಣಾಮವಶದಿನಾಶಾಕನಿಪಾ ||

|| FO ||

ತೀಪನೆ ಪೊರ್ದಿರ್ಪಂ ಮಾ |

ದಣ್ಣುಗುಲಿಯಂ ಜವನುಮದಣ್ಣಿನಿನಿಸುಂ ಪೊಳ್ಳುಂ ||

ಮಣ್ಣಿದಿರಲಕ್ಕುಮೆ ತಳರದೆ ||

ತಣ್ಣಿದಂದಣ್ಣಿವಿಂದ ನೆಣ್ಣಿದುಮಿರ್ಪನೆ ಚದುರಂ ||

|| FO ||

ಅಣ್ಣಿವುಂ ನೆಣ್ಣಿವುಂ ತನ್ನೊಳ್ಳು |

ಣ್ಣಿವಿದಿನಿತ್ತಣ್ಣಿದದನೆಸಪ್ಪದನೆಸಗದೆ ಬಳಯಂ ||

ಗುಣಿ ನೆಣ್ಣಿವೆಡೆಯೊಳ್ ಮಲ್ಕಂ |

ಮಿಣ್ಣುಗಿದೊಡಾನೆಣ್ಣಿದು ಮಿಣ್ಣಿದುಮಿರ್ಪನೆ ಚದುರಂ ||

|| FO ||

ಅಶುಭದಿನಕುಭಂ ಕುಭಧಿಂ |

ದಶುಭಮೆ ತಾಂ ಕುದ್ಧದಿಂದಕುದ್ಧನೆಯಕ್ಕುಂ ||

ನಿಸದಮತೀ ಬಗೆದಣ್ಣಿಂ |

ವಿಕುದ್ಧ ಕುದ್ಧೋಪಯೋಗಮಂತದು ಸಾರಂ ||

|| FO ||

ಸಂಸಾರಿ ಜೀವನಂ ಸತಿ ।
ಸಂಸಾರಾಂಬುಧಿಯೊಳ್ದುರ್ಗುಂ ಪರಭಾವಂ ॥
ಸಂಸಾರ ಶರಥಿಯುಂ ಪಂ ।
ಸಂಶಯಮೇನಾತ್ಮಭಾವ ಮದುಪೊಪಮಡಿಕುಂ ॥

॥ ೯೬ ॥

ಪೂರ್ವದೆ ಚಳಮಳನತೆಯಂ ।
ಪೂರ್ವದೆ ಪರದ್ರವ್ಯಮೆನಿತುಮಂ ಪರಿಕರಮಂ ।
ಪೂರ್ವದೆ ನಿಜಾತ್ಮಭಾವ ದೊ ।
೪ರ್ದುದು ಶುದ್ಧೋಪಯೋಗಮಿಂತಿದು ಸಾರಂ ॥

॥ ೯೭ ॥

ಮಹತಿಯಿಲ್ಲದದುವೆ ಶ್ರುತಮುಂ ।
ಮಹತಿಯಿಲ್ಲದದುವೆ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಮದೆನಿಕುಂ ॥
ಮಹತಿಯಿಲ್ಲದದುವೆ ತಪಮುಂ ।
ಮಹತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಶಿಕ್ಷೆವೇಳ್ವನಿಡಗುರುವೆನಿಕುಂ ॥

॥ ೯೮ ॥

ಇಂತೀನಿಲವಿಂ ಪಡೆದರ ।
ನಂತಸ್ತುಖಾಸ್ವದಮನೆಯ್ದು ವರ್ ಜನಪರ್ವೇ ॥
ಳ್ವಂತಿರ್ದು ನಿನ್ನನೀಂ ನಿ ।
ಶ್ಚಿಂತೆ ನೋಡುಪುದು ನಿನ್ನ ಜ್ಞಾನದ್ವಯಮುಂ ॥

॥ ೯೯ ॥

ಪರಿಣಾಮವೊಂದೆ ದುಃಖದ ।
ಬರವಿಂಗಂ ಸೌಖ್ಯದೇಳ್ಗಿಂಗಂ ಕಾರಣಮಾ ॥
ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ದುಃಖಂ ।
ಪರಿಹರಿಸುವ ಸೌಖ್ಯಮವ್ವ ಪಂಗಿಂ ನೆಗಳಾ ॥

॥ ೧೦೦ ॥

ಭವ್ಯವಳಗೆ ಹಿತಂ ಸ್ವ ।
ಪ್ರವ್ಯಾರಾಧನೆಯ ಮೋಕ್ಷಮಿದಪಿಂ ದಕ್ಕುಂ ॥
ನಿರ್ವಾಣಂ ಯೋಗಿಪರ ।
ಪ್ರವ್ಯಾರಾಧನೆ ಶುಭಾಶುಭಂಗಳೆನಿಕ್ಕುಂ ॥

॥ ೧೦೧ ॥

ಯೋಗಾಮೃತಂ ಸಮಾಪ್ತಂ.

ಶೀಃ

PŪTANĀMOKSAM.

Edited by

M. P. MUKUNDAN

The present work Pūtanāmoksam is based on a paper manuscript preserved in the Government Oriental Manuscripts Library, under No. D. 108. As this describes the chief ideas of Cerusseri and Tuñcat Ezhuttaccan in a lucid style, the title "Pūtanāmoksam Kathāsāra Samkṣepam" found in the end of the work seems to be more suitable. Again if we deeply think of the fitness of the title, neither of them will represent the contents of this work, as it contains an account of both Kṛṣṇāvatara and Pūtanāmokṣa. The present title must have been given considering the end.

This small poetic work is composed in eight different metres. The poet imitates Tuñcat Ezhuttaccan by introducing a parrot in the narration of the story.

From the language and style of expression it is likely that this might have been written by some one who wielded a facile pen in Malayalam after Tuñcat Ezhuttaccan.

It is known from this work that the women of Malabar are used to recite these songs when they dance in groups.

(Edited by M. P. MUKUNDAN)

പ്രകൃതത്തിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്ന “പുതനാമോക്ഷം” ഗവണ്മെന്റ് ഓറിയന്റൽ മാനുസ്ക്രിപ്റ്റ്സ് ഡെപ്യൂറിയിൽ D 108-ാം നമ്പരായി സൂക്ഷിച്ചിരിക്കുന്ന ഒരു കയ്യെഴുത്തു ഗ്രന്ഥത്തിൽനിന്നെടുത്തതാണ്. ചെറുശ്ശേരിയുടേയും എഴുത്തച്ഛന്റെയും ശുശ്രൂഷയെ അപ്പടി അലങ്കാരത്തെമാത്രമപാകരിച്ചു നല്ലഭാഷയിൽ ചുരുക്കി, പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുകൊണ്ട് “പുതനാമോക്ഷം കഥാസാര സംക്ഷേപം” എന്നു ഗ്രന്ഥാനന്തരിൽ കാണുന്ന പേരിനു് കുറേ കൂടി ഔചിത്യമുണ്ടെന്നുള്ളതിനു സാക്ഷ്യമില്ല. ഭാഗവതം ദശമ സ്കന്ധത്തിലെ കൃഷ്ണാവതാരവും പുതനാമോക്ഷവും ഇതിൽ തുല്യ പ്രാധാന്യത്തോടെ യഥാക്രമം വർണ്ണിച്ചിരിക്കെ ഇപ്പറഞ്ഞ രണ്ടു പേരുകളും പ്രതിപാദ്യത്തെ പ്രതിനിധീകരിക്കത്തക്കവയുമല്ല. ഏതായാലും പുതനാമോക്ഷത്തിൽ അവസാനിക്കുന്നതുകൊണ്ട് പുതനാമോക്ഷമെന്നു പേരിട്ടതായിരിക്കാനേ വഴിയുള്ളൂ.

എത്രയും സംഗ്രഹരൂപേണയുള്ള ഈ ഗ്രന്ഥം എട്ടു വിഭിന്ന വൃത്തങ്ങളിൽ വിരചിതമാണെന്നൊരു വിശേഷവുമുണ്ട്. എഴുത്തച്ഛന്റെ സരണിയെ ആശ്രയിച്ചു കഥാവസ്തുവിനെ കിളിയെ കൊണ്ട് പാടിപ്പിക്കുന്ന സമ്പ്രദായമാണിതിലും കാണുന്നതു്. കർത്തൃനാമമിതിൽ നിർദ്ദിഷ്ടമല്ലെങ്കിലും ഭാഷാരീതിയെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി നോക്കിയാൽ എഴുത്തച്ഛന്റെ ശേഷം ഒരു നല്ല നിലയിൽ ഭാഷയെ കൈകാര്യം ചെയ്തിരുന്ന കയ്യിൽനിന്നാണിതു് ലഭിച്ചതെന്ന് ഊഹിക്കാം.

“മല്ലാക്ഷിമാരെ. നിങ്ങളല്ലാസത്തോടും നല്ല-

മല്ലാരി കഥപാടി കളിച്ചിടുവിൻ.”

കേരളത്തിലെ സ്ത്രീകൾ കൈകൊട്ടിക്കളിയിൽ ഈ പാട്ടു് പാടിയിരുന്നവെന്ന് മേലുദ്ധരിച്ച ഭാഗത്തിൽനിന്നു് ഊഹിക്കാം. വിപുലമായ കഥാവസ്തുവിനെ സംഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നതിനു പുറമെ ഇത്തരം ഭേശാചാരങ്ങളേയുമനുസ്മരിപ്പിക്കുന്നതു് ഈ ഗ്രന്ഥത്തിനുള്ള പ്രത്യേകതയാണ്.

എം. പി. മുകുന്ദൻ.

പുതനാമോക്ഷം

(“ശുകപുരി” എന്ന വർണ്ണം)

കുളവാണി, ശാരികേ ! കേൾക്കുന്നവോടെ വന്നാലും നീ
 കളിപ്പഴവും പാലും തെളിവോടെ ഭുജിച്ചാലും,
 കരിങ്കുരുമ്പിന്റെ തന്റെ ചരിതങ്ങൾ കേട്ടിട്ടുവാൻ
 മനതാരിൽ മോഹമേറും വളരുന്നു കിളിപ്പണി !
 അതുകേട്ടു കിളിതാനുമുരച്ചെത്തു മോദത്തോടെ
 മധുരപു തന്റെ നല്ല ചരിതങ്ങളുമുരച്ചെത്താൻ
 ചതുരത്വമുള്ളിട്ടു അറിഞ്ഞതു പറഞ്ഞിടാം.
 ധരണീഭാരത്തെക്കൊണ്ടു സഹിയാത്തു ഭൂമിതാനും
 വിരിഞ്ഞുനും ശിവൻ താനും മുനിമാരും ദേവകളും,
 ഒരുമിച്ചു പുറപ്പെട്ടു മരുവിനാർ പാലാഴിയിൽ,
 പരിതാപത്തോടും കൂടി ഭഗവാനെ സ്തുതിച്ചെത്താൻ ;
 അതുകേൾക്കും നാരായണൻ വിരവോടെ പ്രസാദിച്ചു,
 കരുണാസാഗരനായ ഭഗവാനുമുരച്ചെത്തു ;
 മധുരയാംപുരി തന്നിൽ വസുഭേവൻ സുതനായി
 അനന്തനും ഞാനുംകൂടി അവതരിച്ചിടും വേഗാൽ ;
 അഖിലസന്താപമെല്ലാമറ്റുതിവരുത്തീടുവാൻ
 അവരവരുടെ ദിക്കിൽ സുഖമോടെ വസിച്ചാലും ;
 അതുകേട്ടെല്ലാവരും കുതുകേന പോന്നു വേഗാൽ.

(“താമരക്കണ്ണൻ” എന്ന വർണ്ണം)

കംസഭൂഷതിതാനും തന്നുടെ സേനയോ വസിക്കുമ്പോൾ
 ദേവകി എന്നു പേരായിട്ടൊരു സോദരിയും പിറന്നുപോൽ.
 സുന്ദരാംഗിയാം ദേവകിക്കെതിരില്ല നാരിമാരെങ്ങുപോൽ,
 അങ്ങിനെയുള്ളസോദരിതന്നെ പ്രീതിയോടെ വളർത്തിപ്പോൽ,
 ധന്യനാമു വസുഭേവൻ കംസൻ ദേവകിയെ കൊടുത്തുപോൽ,
 സ്ത്രീധനത്തിന്നു വേണ്ടതൊക്കെയും ചേർത്തുവോളം കൊടുത്തു
 പോൽ ;
 കൊണ്ടുപോകുന്ന നേരത്തു കംസൻ മേളിച്ചൊന്നിച്ചുപോയി
 പോൽ,
 അന്നേരത്തശരിരിവാക്കുക മേൽഭാഗത്തിന്നു കേട്ടുപോൽ.

“കംസ ! നിന്നുടെ സോദരീതനിക്കെട്ടു പുത്രർ പിറക്കും
 പോൽ,
 പുത്രമാരിലങ്ങൊരാൾ നിന്നെ കൊല്ലും ” മെന്നതു കേട്ടുപോൽ,
 എന്നതുകേട്ടു നേരത്തു കംസൻ ഭീതിപൂണ്ടോടിചെന്നുപോൽ,
 ദേവകിയെ വധിപ്പതിന്നായി വാളുമോങ്ങിപ്പിടിച്ചുപോൽ,
 അന്നേരം വസുദേവൻ കംസന്റെ കയ്യരങ്ങും പിടിച്ചുപോൽ,
 ദേവകിക്കുപരായമെന്നെൻ ചൊല്ലുക എന്ന ചൊല്ലിപോൽ,
 ദേവകീപെറ്റ പുത്രന്മാരെന്താൻ തന്നിടാമെന്നു ചൊല്ലിപോൽ,
 കംസനെപ്പറഞ്ഞാ(സ്വ) ശ്വസിപ്പിച്ചു ധന്യനാം വസുദേ
 വർ പോൽ,
 ദുഷ്ടനാം കംസൻ തന്നുടെ ഗൃഹംപുക്കു ദേവദേവ വാണുപോൽ,
 ദേവകിയും വസുദേവനുമായി തന്നുടെ ഗൃഹംപുക്കുപോൽ,
 ശിക്ഷകൾക്കൊക്കെയും ചെയ്തു തുഷ്ടിയോടെ വസിച്ചുപോൽ.

(“നീരജാക്കൻ” എന്ന പദ്യം)

(ഇല്ല)[മല്ല]ലാക്കി ദേവകിക്കു ഗർഭമുണ്ടാ (യി)[വ]ന്നു
 ശിശുമോടെ പെറ്റൊരാൾ ബലനേയും
 സത്യത്തെ നിനച്ചു വസുദേവർ താനും അപ്പോൾ
 പുത്രനേയും കൊണ്ടുപോയി കംസാന്തികേ
 ബാലനേയും കണ്ടു കംസൻ മോദമോടെ ചൊന്നാ-
 നിന്നിവനെ ഭീതിയില്ല ഒന്നുകൊണ്ടും,
 സർവ്വനിഷ്ഠ ഇത്രയാക്കുക കണ്ടിട്ടില്ല ഞാനും,
 ചിത്രഭാനു തുല്യനെൻ ചൊല്ലാം നിന്നെ.
 പുത്രനേയും കൊണ്ടുപോക വൈകിടാതെ ഇനി
 പത്നിയോടുകൂടിവാഴ്ക മോദത്തോടെ,
 ഇപ്രകാരം മറ്റും പുത്രന്മാരുടേതുതന്നെ,
 കംസന്തന്നെ കാട്ടിക്കൊണ്ടുപോരുമപ്പോൾ
 ദേവകിയും ദേവി തന്റെ ഗർഭത്തിൽ
 ശേഷം (ം)[ൻ] താനും പൂണ്ണ (യി)[വ]ന്നുകൂടിയല്ലോ.
 അക്കാലം കംസൻതന്റെ മന്ദിരത്തിൽചെന്നു
 നാരദനും മൂനിതാനും ചൊല്ലി മെല്ലെ.
 കഷ്ടം, കഷ്ടം : കംസാ നിന്റെ ചട്ടമെല്ലാമിന്നു
 ചൊല്ലിപ്പോയായി വന്നു ഞാനുമിപ്പോൾ.

ദേവകീതനയൻ നിന്റെ ശത്രുവല്ലൊഴന്നും
 ചൊല്ലി കേട്ടിട്ടില്ലയൊ നീ ഭൂമിപാല.
 ഇന്നിവരെ കൊന്നിടാതെ വെച്ചുകൊണ്ടാൽ പിന്നെ
 ഒക്കെക്കൂടെ വന്നിടുമ്പോൾ ദണ്ഡമുണ്ടാം ;
 എന്നുചൊല്ലി നാരദനും പോയശേഷം കംസൻ
 കോപത്തോടെ ചെന്നുകൊന്നു ബാലന്മാരെ.
 ദേവകീതനെയും വസുദേവനേയും കംസൻ
 ബന്ധിച്ചുടൻ ഭൂതന്മാരെ കാവലാക്കി.
 മൂവ്വനാം വസുദേവന്റെ ശിക്ഷപതിമാരു-
 മോരോ മിക്കിൽ ചെന്നു പാർത്തു കംസഭീത്യാ ;
 അക്കാലത്തു ലോകനാഥൻ ദേവദേവനപ്പോൾ
 മായാദേവിയോടു ചൊല്ലി മോമത്തോടെ ;
 ഭൂമിഭാരം തീർപ്പതിന്നായ് വൈകിടാതെ നീയും
 ഭൂമിതന്നിൽ പിറക്കേണം ജീവനാഥ ;
 ദേവകീഗർഭത്തിലുള്ള ബീജമെല്ലാമിന്നു
 രോഹിണിതൻ ജന്മത്തിലാക്കിടേണം.
 ചഞ്ചലാ (ക്കി) [ക്ഷി] (എ) [യ] ശോഭയാം ദേവിതന്റെ ഗർഭ
 ഉൽഭവിച്ചിടേണം കാണെ വൈകിടാതെ.
 ആനകുടുംബി തന്റെ പത്നിമാരിൽ ഞാനും
 രാമകൃഷ്ണനാമത്തോടടുത്തുവീക്കും.
 ഇപ്രകാരമരുചെയ്തു ദേവദേവനപ്പോൾ
 യാത്രചൊല്ലിപ്പുറപ്പെട്ടു ദേവിതാനും.

(“ മധുരമൊഴി ” എന്ന വണ്ണം)

മധുരമൊഴിമോഹിനി താനുമപ്പോൾ
 അതുപൊഴുതു ദേവകീ തന്റെ ഗർഭ
 അഴുകിനൊട്ടു പൂക്കിതു ദേവിതാനും ;
 അപിലജഗന്നായകൻ തന്റെ ബീജം
 അതിരഭസം കൊണ്ടുപോയ് രോഹിണീടെ
 ജന്മത്തിലാക്കിട്ടു താനും പിന്നെ
 സൂക്ഷ്മികളിൽ മുമ്പനാം നന്ദൻ തന്റെ
 രമണിയുടെ ഗർഭത്തിൽ താനും പൂക്ക
 കുളികമൊട്ടു വാഴുന്ന കാലത്തിങ്കൽ ;

മതിമുഖിയോ ഭേവകി തൻറെ ഗഭെ
 അതിരഭസം പൂക്കു മുക്കുന്തൻ താനും
 തരുണീമണി ഭേവകി തന്നെക്കണ്ടു.
 മമഹനനത്തിന്നുള്ള മൂലമെന്ന്
 മനസി നിരൂപിച്ചുടൻ നിശ്ചയിച്ചു
 പരവശത പൂണ്ടു വസിക്കും കാലം ;
 മൂന്നിപരതം നല്ല വിബുധന്മാരും
 ഒരുമയൊടു ചെന്നുടൻ സേവചെയ്തു.

(“മാനേലും ലോചനമാരെ”ന്ന മട്ട്)

നല്ലൊരു നേരത്തു പെററിതു സീരിയെ
 സുന്ദരി രോഹിണി എന്നെ വേണ്ടു.
 പിന്നെ (എ) [യ] ശോഭയും പെററു കുമ്പാരിയെ
 എന്നെ നമുക്കിങ്ങു ചൊല്ലിടാവു.
 ചിങ്ങമാസത്തിലങ്ങേക്കുമി രോഹിണി
 കൂടിയ നേരമങ്ങർദ്ധരാത്രൗ.
 പെററിതു ഭേവകി വിശ്വരൂപത്തേയും
 വിഷ്ണു ചിഹ്നത്തോടും കാണായുന്നു.
 നാലു ഭുജങ്ങളും നാലായുധങ്ങളും
 നാടി സരോജവും കാണായുന്നു.
 ചാതകിരീട കടക കടി സൂത്ര-
 ശ്രീവത്സ കൗസ്മുദശോഭയോടും.
 കണ്ഡലശോഭയും പീതാബരാഭയും
 പ്രൊമള വണ്ണവും കാണായുന്നു.
 ഇങ്ങിനെയുള്ളൊരു ഭേഹത്തെ കാണുകയാൽ
 തിങ്ങിന മോദേന കൂപ്പിനിന്നു.
 നമോഹരേ ജയ ! കൃഷ്ണഹരേ ജയ !
 രാജീവലോചന പാലയ മാം.
 ഗോചർദ്ധനോദ്ധര, ഗോപീജനപ്രിയ,
 ഗോരോചനപ്രിയ പാലയ മാം.
 പൂണ്മന്ത്രയീശ, പുരന്ദര സേവക,
 പൂണ്മന്ത്രാർന്ന പാലയ മാം.
 വിഷ്ണു കലേശ, വിരിഞ്ചാഭി വന്ദിത,
 വിശ്വപ്രഭുത്തെ പരിപാലയ മാം.

ഇപ്രകാരം സൂതിചെയ്തു പലതരം
 ഭേദകിതാനും വസുഭേവരും.
 ഏററം പ്രസാദിച്ചുരുളീ ജഗന്നാഥൻ
 “ നിങ്ങളെ ദുഃഖത്തെത്തിത്തീട്ടുവാൻ
 രോഹിണി പെററിതു പീതാമ്പരനേയും
 (പെറുന്നിയു) രണ്ടുപേരുളേളാരു പുത്രന്മാർ നിങ്ങളെ
 രണ്ടുപേരും മതി ദുഃഖം തീർപ്പാൻ.
 ഇങ്ങനെയുളേളാരു രൂപത്തെച്ചിന്തിച്ചാൽ
 മംഗലം വന്നീടും ബോധിച്ചാലും ;
 എന്നെയിവിടുന്നു കൊണ്ടുപോയിടണം
 നന്ദഗൃഹത്തിങ്കലാക്കിടേണം ;
 തത്ര കിടക്കും കുമാരിയെ തൽക്കണ്ഠെ
 കൊണ്ടിങ്ങു പോരേണം വൈകിടാതെ .”
 എന്നു പറഞ്ഞു മറഞ്ഞു ജനാർദ്ദനൻ
 ബാലശരീരത്തെപ്പണ്ടു നന്നായ്.
 ഭേദകി താനുമെടുത്തുടൻ ബാലനെ
 നന്മുലരണ്ടും കൊടുത്തുനന്നായ്.
 കാന്തന്റെ കയ്യിൽ കൊടുത്തു കുമാരനെ
 കൊണ്ടുപോയി വസുഭേവരും.
 കാളിന്ദി തന്നിൽ കടപ്പാനായ് ചെന്നപ്പോൾ
 വേർപട്ടു നിന്നിതു വെള്ളമെല്ലാം.
 മെല്ലെ കടന്നുടൻ മന്നന്ദഗൃഹത്തിങ്കൽ
 ചെന്നുകടന്നുടൻ നോക്കുംനേരം.
 രോഹിണി തന്നെയും പുത്രനേയുംകണ്ടു
 പിന്നെ (എ) [യ] ശോഭയാം ഭേദിയെയും.
 തൽപുത്രീ തന്നെയും കണ്ടു വസുഭേവർ
 എല്ലാമുമാരുമിച്ഛിക്കുന്നേരം.
 പിന്നെ (എ) [യ] ശോഭ കിടക്കുന്ന തലപ്പത്തിൽ
 ബാലനെ നന്നായ് കിടത്തിയല്ലോ.
 ബാലികതന്നെയും കൊണ്ടിങ്ങു പോന്നുടൻ
 ഭേദകി തന്നുടെ കയ്യിൽ നീളി ;
 ഭേദകിതാനും മുകൊടുത്തുപൊഴെ
 പ്രീതിയോടൊന്നിച്ചു വാഴുംകാലം.

(“കോമളാ (ങ്ങി) [ങ്ങി]” എന്ന വണ്ണം)

ഘോരമായി മായാഭേവി രോദനത്തെ ചെയ്തു ;
 തെളിയുന്നൊരു കംസ ഭൂതൃജനമെല്ലാം.
 കുട്ടിയേയും കണ്ടിതവർ ഭേവകിതൻ കയ്യിൽ
 ളക്കുന്നാകം കംസനോടു തത്രചെന്നു ചൊല്ലി ;
 ഭൂധനായി വന്നു കംസൻ ബാലികയെ കണ്ടു.
 ഭേവകിയും കംസൻ തന്റെ കാക്കൽ വിണു ചൊല്ലി.
 ഇന്നിവളെ കൊന്നിടാതെ തന്നിടേണം കംസ
 എന്നവൾ പറഞ്ഞനേരം കശമലനാ കംസൻ
 കുട്ടിയേയും രട്ടിപ്പറിച്ച് (കുട്ട) [ട്ട] ഹാസം ചെയ്തു.
 കാലുരണ്ടും പിടിച്ചവൻ തല്ലുവാ നെ [ാ] (ടു) ഞ്ഞോ
 കയ്യിൽനിന്നു വഴുതിപ്പോയവരാതെ നിന്നു,
 വിശ്വമോഹിനിയെക്കണ്ടു ഭീതിപൂണ്ടു കംസൻ,
 ഏന്നെയിന്നു കൊന്നിടുവാനാരുമില്ല കംസ,
 കാലു രണ്ടു പിടിക്കയാൽ കൊൽകയില്ല ഞാനും,
 നിന്നുടെ കൃതാന്തനിന്നു ഭൂമിയിച്ചുണ്ടായി,
 നിന്നെയും കൊന്നിടുമവന്നെന്നതറിഞ്ഞാലും.
 മായയും മറഞ്ഞുപോയ നേരമങ്ങു കംസൻ
 ഭേവകീവസുഭേവന്റെ കാക്കൽ വിണു ചൊല്ലി ;
 നിങ്ങളെ ഞാൻ ചെയ്തിട്ടുള്ള സാഹസങ്ങളെല്ലാം
 ഒക്കെയും ക്ഷമിച്ചിടേണമെന്നു ചൊല്ലി കംസൻ ;
 കെട്ടുകുഴിച്ചവരെ തുടിയും വരുത്തി,
 ഈശ്വരനും പ്രാജം ചൊല്ലാം മാനുഷരെപ്പോലെ
 എന്നവനും നിശ്ചയിച്ചു മന്ദിരത്തിൽ പൂക്കു,
 ഇത്തരമുളോരു വൃത്തം ഭൂതൃരോടുചൊല്ലി,
 ഭൂമിതന്നിൽ പിറന്നുള്ള ശൈശവത്തെത്തെയ്യല്ലാം
 കൊന്നിടേണം നിങ്ങളെചെന്നു താമസിച്ച് ഹിതം.
 ഇപ്രകാരം കംസൻ തന്റെ വാക്കുകേട്ടനേരം
 ഭൂതൃരാകും രാക്ഷസരും യാത്രചൊല്ലിപ്പോയി.

(“മനുജ ഗോപിമാർ” എന്ന വണ്ണം)

പാരി [ത്] പ്രസിദ്ധമാം ഗോകുലം തന്നിൽ
 കാമുകിൽ വണ്ണൻ വസിച്ഛോരു കാലം
 എല്ലാരുമൊന്നിച്ചുണർന്നു നോക്കി,
 ബാലന്മാരെക്കണ്ടു ഗോപികമാരും
 നന്ദഗോപരോടു ചെന്നു ചൊല്ലി.
 നിന്നുടെ പത്നിയും രോഹിണിതാനും
 പെറ്റങ്ങിരുവർക്കും പുത്രൻ (മു) ഞ്ഞായി,
 നന്ദനതുകേട്ടു ചെന്നു നോക്കി,
 ബാലകന്മാരെയും കണ്ടതിരോമാൽ
 പട്ടുപുടവകളെന്നിവയെല്ലാം
 പെട്ടെന്നു നലിനാൻ നന്ദനമപ്പോൾ.
 കേട്ടവർ കേട്ടവർ വന്നുതുടങ്ങി,
 വന്നുവെക്കുകയും നൽകി നരേന്ദ്രൻ.
 ജാതകമാദികൾ ചെയ്തു സുഭവന
 അമ്മാർ തന്നുടെ പോർമുലരണ്ടും
 പുത്രമാക്കുമ്പോടു നൽകിയശേഷം
 പുത്രമുപാഘൃജം കണ്ടതിരോമാൽ
 ഗോപന്മാരും പിന്നെ ഗോപികമാരും
 നന്ദനമായി സുഖിച്ചു വസിച്ചു.

(“കല്യാണി കളവാണി” എന്ന വണ്ണം)

അമ്പാടിതന്നിൽ കൃഷ്ണൻ അമ്പോടു വാഴുംകാലം;
 വമ്പനാം കംസൻ തന്റെ വഞ്ചനത്താൽ
 ശ്രേഷ്ഠപെരുത്തോരു രാക്ഷസി പുതനയും
 സാക്ഷാൽ ജഗന്നാഥനെ എടുപ്പതിന്നായി,
 കോമളരൂപംപൂണ്ടു, പോർമുലയുഗളത്തിൽ
 കാളകൂടത്തെ തേച്ചു, കനിവിനേടുടെ
 ഓരോരോ ഭിത്തിൽ ചെന്നു ബാലരെ കൊന്നുകൊന്നു
 പാരാതെ നടക്കുന്ന കാലതരീകൽ;
 നന്ദഗോപന്റെ ഗൃഹം പൂക്കുവളെട്ടുചയാ
 നന്ദകുമാരൻ തന്റെയരികിൽ ചെന്നു.

ഗോപികമാരായുള്ള നാരിമാരെല്ലാവരും
 ഗോപാലൻ തന്നെക്കണ്ടു വസിക്കുന്നേരം
¹ ഇന്ദിരാദേവി ; തന്റെ കാന്തനെ കാണുമതിന്നായ്
 വന്നിതോ എന്നു തോന്നി ജനങ്ങൾക്കെല്ലാം
 മോഹനവേഷംകൊണ്ടും സാരസ്വതീതികൊണ്ടും
 സാദരം മയ്ക്കിനാളവരെയെല്ലാം.
 കണ്ണനെ കരത്തിലങ്ങുതരവം കൊണ്ടുകൊണ്ടി,
 കൊങ്കകൾ നന്നായി കൊടുത്തിട്ടും നേരം.
 കാമുകിൽ വണ്ണത്താനും പോർമുഖയുണന്നേരം
 കോപേന മുലരണ്ടും പിടിച്ചുനന്നായി,
 വേദന സഹിയാഞ്ഞു പാഞ്ഞചുരുങ്ങുമിങ്ങും
 പാരമായ് മുറയിട്ടു പരവശയായി,
 കോമളരൂപം പോയി, ചോരമാം രൂപമായി,
 കണ്ണകൾ തുറിച്ചവൾ കരയുന്നേരം,
 പ്രാണനെ കൂടെ ഭജിച്ചിടീനാൻ കൃഷ്ണൻതാനും ;
 പ്രേതനാഥന്റെ പുരാ പുകുവളം
 ഭൂതലംതന്നിൽ വീണു പൂതനപിശാചിയും.
 ഭീതിയാം കാണുന്നോക്കുമെന്നവേണ്ടു.
 യാദിനി ചാരിണിതൻ മാറത്തുകൂടുന്നാനും
 കൊങ്കകൾ പിടിച്ചങ്ങു കളിക്കുന്നേരം,
 മല്ലാക്ഷി (എ) [യ] ശോഭയും ബാലനെ ചെന്നെടുത്തു
² മംഗള കർമ്മങ്ങളും ചെയ്തു മോദാൽ.
 പൂതനശരീരത്തെ ഗോപന്മാരെല്ലാം കൂടി
 പണ്ഡിച്ചു കൊണ്ടുപോയി ഭവനംചെയ്തു.

¹ ഈ കൃതിയിൽ അലങ്കാര ചമൽകൃതമായ ഭാഗം ചുവയ്ക്കത്തക്കതായി ഇതൊന്നെ ഉദ്ധരിച്ചു.

² ചെറുശ്ശേരിയുടെ ഗാഥയിൽ ഈ മംഗളകർമ്മത്തെ ഗോമുത്രംകൊണ്ടു കളിപ്പിച്ചു പശുവിൻ കളമ്പടികൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ധൂളിയേകി കൂടി ഇത്യാദി ഗോമയമായ രക്ഷയായിട്ട് കുറച്ചു വിവരിക്കുന്നുണ്ടു്. ഏഴുത്തക്കുന്റെ ഭാഗവതം കിളിപ്പാട്ടിൽ ബീജന്യാസാദികൾ ഞ്ജേയും ഇതിനുപുറമെ ചെയ്യതായി പറയുന്നുണ്ടു്.

കൊല്ലുവാൻ വന്നവൾക്കും കൈവെച്ചും നല്കിയിനാ(ൻ)
 കാമുകിൽ വെണ്ണെ ഞാൻ കൈതൊഴുന്നേൻ
 പുതനാമോക്ഷമിതു നേരോടെ ചൊല്ലീടുകിൽ
 ഭൂതപ്രതാപികളെ പേടിക്കേണ്ട.
 മല്ലാക്കിമാരെ നിങ്ങളല്ലാസത്തോടുംനല്ല
 മല്ലാരികഥപാടി കളിച്ചീടുവിൻ.
 മോഹങ്ങൾ ലഭിച്ചാണും പാപങ്ങൾ നശിച്ചാണും
 ഇത്ര നന്നായിട്ടൊരു കഥകളില്ല.
 ഇന്നിനി നേരം പോര സൽകഥയുരചെയ്യാൻ
 നാളെ ഞാൻ വന്നീടുവൻ കളിയല്ലേതും.
 ഇത്തരമുരചെയ്തു തത്തയും പോയശേഷം
 മത്തഗാമിനിമാരും സുഖിച്ചു വാണാർ.

ഇതി പുതനാമോക്ഷം (൦) കഥാശാരസംക്ഷേപം സമാപ്തം.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ *

رقعہ دستخط خاص شہنشاہی قتل کشتہ شدن

حسین علی خان *

جماعہ متمکار دلی آزار کہ حقوق نعمت رابعقوق مبدل
کردہ عبودیت دعوی الوہیت می نمایند و در لباس کلیمہ بکمان
استکبار سربرطاق رعونت فرعون می گزارند و بمقتضائے کور باطن
کمال کہ حق از باطل و حلال از حرام نمی شناسند بتحریک خیالات
شیطانی و بتحکم دیونفسانی فکر طلب آن عمدہ خانہ زادان آستان
کرامت بنیاد و اشارہ تحسین امعان تصور جهت انجام کار عبدالصمد
خان و قطع سلسلہ مغلیہ از سواد اعظم ہندوستان بخاطر رفتہ
از انجا کہ ریشہ فساد در ضمیر باطن این شور بختان سراپا عناد
قرار واقع محکم و سخت جانہا از حد گذشتہ پیش
ازین اغماض و مستحسن ندانستہ بمقتضائے آبرو و احداس اطلاع
کردہ شد ہرچہ مناسب و مصلحت دانند بعمل آورده اوضاع ناپسندیدہ
خاطر مارا متوجہ حال خود شناسد *

فرمان والا شان متضمن شکست یافتن راجہ اجیت سنگھ *

• زبدۂ امراء عظیم الشان قدوہ و زرائے بلند مکان ناظم مناظم ملک
مال ناہج مناہج دولت و اقبال وزیر صایب تدبیر یار وفادار بے
ریورنگ نظام الملک بہادر فتح جنگ بعنایات پادشاہی مستظہر
و مہابی بودہ بداند دریں ایام اجیت سنگھ شقاوت فرجام در صوبہ
متبرکہ حضرت اجمیر سرفساد بمرتبہ تمام برداشتہ خیمہ عیش
خلائق بغبار کدورت انپاشتہ بود از پیش گاہ ملک احتشام

شرف الدوله سید ارادتمند خان بهادر صادق با فوج مغلیه بتادیب آن
بد سرانجام مامور شد و بعد وصول نارنول افواج قاهره از حضور اقبال
قریب بامداد خان مذکور یقین گشت با وصف این خان مسطور
نظر باندیشه های دور در تنبیه مقهور اقدام نمی نمود مشاهده این
حالت منشاء غروران سرگشته بادیه جهالت شد و در جائیکه بود چند
گروه به جانب موکب گردون شکوه حرکت نمود چون انتظار آن یار
وفادار از حد گذشت و طغان باده حلف و نزاع مکرر معروض بارگاه
جهان مطاع گشت ریاست عسکر ظفر اثر بمعزالدوله حیدر قلی خان
بهادر قرار یافت خان مشارالیه باوجود نقایص بامردم کم خرد از
بکشوف لومله رسانیده بترتیب صفوف نبرد و داد دهی مردمان معرکه
کرده پرداخت و کثرت فریق تیره روزه گار در نظر اعتبار نیاورده
سوائے جرأت بعزم رزم برافراخت صلح شعبان که غره فتح اولیائے
دولت و اقبال و آخر روز روال جماعه مستحق عذاب و نکال
بود رو بعرضه کارزار آورد محاربه عظیم و مجادله قوی بمیان آمد یسرخره
سراو که مقدمه جنود ضلالت بود باسیران نامور
و راجپوتان متهور بضرب صمصام خون آشام با بهادران موکب
اسلام بقتل رسیده و هلاک جمعی کثیر از آن جیش بے باک
باعث اشتغال نایره جهنم گردید محکم سنگه پسر خود را جات که
بانی فتنه و فساد و مذبح غوائب زمره بدنهاد بود بدست رزم
آزمایان نصرت شعار گرفتار آمد آخرکار شعله افروزی تیغ آتش
باز مجاهدان پیکار میاه تباہ او را سلک جمعیت از هم گسیخته و آن
مردود مخدول تعاب نیاورده بدستور پدر خود از میدان کار زار که
بخت باد بهار فتح و ظفر از مهب عنایت خالق اکبر بر اشجار اعلام
نصرت اعتصام، وزید و شگفتگی از بار مراد مشام قلوب پواخوانان
صاف اعتقاد را معطر گردانیده فضل و کرم پادشاهان معزالدوله را در جلدوی
خدمت شایان و تردد نمایان به تفویض انتظام صوبه متبرکه معزز
مرد و موکب نصرت مواد را تا قلع فساد به او تعیین فرمود از آنجا که

شکر حضرت رب الارباب بر جمیع بنده های خلافت مآب لازم و واجب باید که آن اعتضاد سلطنت کبری سپاس این فتح عظیمی بهجا آورده کوس شادی بلند آوازه سازد و بعد فراغ از کار اسلام نگر که گمان این همه امتداد نبود عازم عقبه فلک رتبه شود پنجم ماه مبارک رمضان از جلوس ابد توأمان تحریر یافت *

متضمن فتنه پردازی قطب الملک و امیرالامراء و صدور حکم دربار و

عزیمت دکن بذواب آصفیاء دیگر استیصال مرهقه *

دریں ولا شور بختان شقاوت گزایعنی قطب الملک و امیرالامراء بمقتضای سیه مستی ها که ساقی روزگار و در نشه سرشار در جام این تنگ ظرفان خود کام ریخته و ازین جهت سر رشته پوشمندی در کف این گروه بے شکوه گسیخته از راه فطرت قلیل و مکریت علیل بخاطر فتنه مائز خود آوردند که آن فدوی با اعتقاد را بتقریب صوبه داری اکبر آباد بحضور ما پنداشته جمعیت همراهی آن مورد الطاف پادشاهی را متفرق سازند و تحسین افغان ساکن قصور منشور لامع النور مشتمل بر وعده منصب و خطاب و صوبه داری لاهور فرستاده که با عبدالصمد خان بجنگ پیش آمده کار او را با تمام رساند و ہم چنین در فکر اعتماد الدوله و امرائے قدیم اند که عرصه هندوستان را از قوم مغلیه که اطاعت و فرمانبرداری از آنها مقصود نیست بردارند بعد آن جوهر بیجوری بظهور آورده دم انفراد و استقلال بزنند معاذ الله اگر خیال محال آن فرقه تفرقه سگال صورت بندد و نقش کج اندیشی آن بدکیشان راست نشیند شربست حیات در کام جمعیت تلخ تر از زهر ممات است اگر چه معشیت مآلک الملک که تفویض رتبه خلافت و ترتیب اسباب سلطنت بر اختیار اوست کرا یارائے عدول و انکار بل چه جائے حرف و گفتار لیکن آنچه بردل دوربین و خاطر حقیقت بگریں جلوه شهود می دهد اینست که حصول مطلب عالی و سر انجام مقصد بزرگ در کمر همت بلند و اندیشه راست ترین درست است پادشاه مرحوم فرخ سیر انار الله برانہ بمقتضای حسن نیست و صفائے طوینت که خلاصه این دودمان قدسی نشان است زمام مهام

بکف اختیار این جماعه اشرار وا گذاشتند و بعد دریافت خودسری
 و گردن کشی با به تدارک نپرداختند و هزار حسرت و حرمان ازین
 عالم فانی بجهان جاودانی رحلت فرمودند این معنی سبب مزید
 جسارت و غرور این دور گردان بسا جاودانش و شعور شد
 و نوبت بمرتبه رسیده که خیالات کاسد و اراده های فاسد مصمم ضمیر
 ضالمت پذیر آنها گردید از آنها که صفای عرصه روزگار به لعل
 شمشیر آبدار امان پذیر نیست پادشاهان عالی مقدار و خسروان
 نامدار جز بقوت مصمم خون آشام تسخیر ممالک و دفع اعادی
 بد سرانجام کرده اند خصوصاً احوال خیر بهال حضرت صاحب
 ثرائی، و حضرت عرش آستانی از جراید تواریخ مبرهن می شود.
 به نصیفه ملک هندوستان و نینه گردن کشان نخوتمند چه مقدار
 همت مصروف داشته اند مصلحت آنست که پیش ازین تحمل
 و تغافل مستحسن ندانسته باجمعی که همراه آن فدوی هوا خواه است
 بلکه تقریب انتظام حدود متعلقه دکن سپاه دیگر نوکر کرده عازم
 دکن شود و آن ملک را از دست کسان این ناکسان مستخلص نموده
 در نگاهداشت سپاه و توفیر خزانه و ترتیب توپخانه پرداخته
 عزیمت حضور نماید غالب که بمحیر این جز نخوت
 منتهای خودسر بنابر غرور و پندار که در سردارند افواج خود بران
 سمت فرستند باخود رخت ادبار گشتند بعون عنایت ناصر توی
 در شکست یکدو فوج کمر همت بلکه سر این زمره اتبر شکسته میشود
 چون دلهای خلایق ازین خونها برگشته است بفضل الهی جمیع
 بندگان بادشاهی در تقدیم این کار که بار آئینه مہنتج نتائج
 حسنات و مثمر برکات و سعادت است اتفاق شایسته نمایند بانکه
 سعی دمار از روزگار به اعتدال بر آرند و اگر صلاح دیگر بخاطر
 مصلحت مائر آن عقیدت سرشت قرار یابد عرضداشت نماید که
 موافق آن بعمل آورده شود عرض که سر انجام این مهم اہم
 دانسته توقف تخلف نورزد و بهیچ وجه خود را مقصر و معاف
 نداند *

عرضداشت در جواب از نواب آصفجه *

فرمان قضا توأمان مشتمل بر بعضی ارشاد هدایت ورود
مسعود نمود مو مفاخرت کرامت فرمود مطابق حکم گیتی کشا
نظر بر قلت و کثرت جمعیت نکرده بارتکیه بر فضل الهی و افضال
پادشاهی گره کشایند مشکلات و بر آرند حاجات است نموده از
مذسور عازم دارالفتح اوجین توقف بخت بسته بنیاد میرود اگر عاصیان
سیه بخت این ملک را خالی کرده بطرف آورده میشوید بهتر و اگر
اراده جرأت و پیکار می نمایند به اقبال عدد مال در استقبال آن زمره
مستحق نکال مراتب جانفشانی به تقدیم می رساند امیدوار است
توجه صوری و معنوی خاطر ملکوت ناظر شامل حال عقیدت اشتعال
باشد و استادگان پایه سریر خلافت تا انقراض ازین مهام از فکر و عذر
فتنه کیشان خداع مذش مراتب حزم و احتیاط از دست ندهد
و براراده ممکنون فتنه سرشت آنها هر چه از روی تفرس دریافت نمایند
خانه زاد آگاه میکرده باشند که موافق آن فکر بدایع ایشان بکاربرد
و آفتاب دولت قاهره تابان و درخشان باد *

فرمان والا شان مشعر مقتول شدن امیر الامرا *

شکر حضرت ملک الملوک جل شانہ که بمیامن تائیدات لیلی
و توفیقات لپیازی بر نیر اختریکه سر از اطاعت حکم آفتاب شعاع
واجب الاتباع مایمیده باملازمان درگاه آسمان جاء دم مخالفت زد
دست تقدیر او را از خانمان برانداخت و بر بخت برگشته که قدر
تر بیت و عنایت و الانشناخته طریق کفران نعمت اختیار کرد قهرمان
مبدوع کل او را بخاک هلاک برابر ساخت تمهید این مقال آنکه
بتاریخ نهم ذالحجه امیر الامرا نمک حرام که وجود فتنه آمودش خار
گنشن سلطنت و غبار ساخت ملک و ملت بود بمسعی فیهویان
حق اندیش و خیر اندیشان عقیدت کیش بقتل رسید و این معنی
باعث عبرت سرکشان بخشیدند و مسرت خاطر اولیای دولت ابد
بیروند گردید - عربخای و میر مشرف و دیگر خون کر بعد

انتشاری این خبر از روئے جسارت بهمت مجموعی روبروئے
دولت خانہ مبارک آورده شده بودند بیک شلک توپخانه مانند
نبات الذعش متفرق شده بصحرائے عدم شتافتند و بقیئہ السیف
بتوسل مقربان اورنگ خلافت سعادت ملازمت دریافته و عجز
و ندامت شفیع جرایم ساخته از سیاست نجات یافتند
ظہور امین لطیفہ غمینی بر بندہ ہائے آستان کرامت موارد
علی الخصوص براں خانہ زاد با اعتقاد مبارکباد لازم کہ سپاس حضرت
خلافتی را بنوازش کوس شادمانی پر آواز سازد *

متضمن کیفیت رسیدن نادرشاه بدارالخلافت و موافقت

پادشاہ ہند *

دریں ہنگام عشرت آغاز نصرت انجام کہ بشمول الطاف
بے نہایت الہی ظہور غیر نامتناہی نزول رایات عالیات
والوہ ظفر سمات حضرت شاہنشاهی جم قدر سلیمان حشمت
فریدون فر سکندر شوکت زینت بخش سریر خلافت و جہاں پناہی
شایستہ خطاب مستطاب شاہنشاهی موید دین مبین احمدی
مروج ملت بیضای محمدی پادشاہ عالم و عالمیان خدیو
زمین و زمان دین پرور عدالت گستر سایہ رحمت خالق اکبر عرصہ
ہندوستان را رشک فرمائے بہشت بریں ساخته و قوافل امن و امان
بہم عنای عساکر تائیدات قادر مستعان از شش جہت دین ملک
دوا باختہ و مہابت جنود شاہنشاهی بعون و عون الہی
قاف تا قاف علم را فرا گرفته زنگ فتنہ و فساد از چہرہ زمانہ
در اندازد ... و فولاد و میختری و سنگدلی اصحاب بغی و طغان در بوتہ پول
و ہراس سرگرم گداز است ہما نا دمیدن صبح این دولت عظمی
از آثار طلوع خورشید چہانتاب اقبال ین و یاور طالع
مسعود ساکنان این مرز بوم است اگر اوراق اشجار عنصری
یکقلم زبان گردد شمع از شکر این موہبت کبوی ادا نمی تواند شد۔

خلایق که بصد ... ن اخبار آی آی باقتضائے قصور مدرکه و اعوجاج
 مفهم زمام صبر و طاقت و عدان توسن طبیعت را در قبضه هول
 و هراس داشتند اکنون علی الدوام بتلاوت عسی ان تگر هوا شیدا
 و یجعل الله فیہ خیرا کثیرا مواظبت دارند و تلاطم ابهار مهر
 و محبت و شفقت به نهایت از جناب اشرف همایون شاهنشاهی
 و صورت نشین اتحاد حقیقی و زائل شدن آثار دوی و اھتھکام
 اساس خلعت و لا و نشید مبای صدق و صفا ازین جانب مبني
 یکت روح و دو قالب را ذہن دلنشین خاص و عام ساخته اگر
 دریافت غبار فتنه بلند شود و مٹومات شاهنشاهی از همه طرف
 مٹاند قطرات باران و رشحات نیسان جلوه ریز رسید بضرع مزایل
 و تیغ و خنجر فرو می نشاند و دمار از روزگار تیره در و نان
 ظلمت سرشت برمی آرند مکرر فرموده بودند که بعد معاودت اگر
 بدبختی را از برگشتگی ورق طالع در ماک دکن و غیره هوای فتنه
 و فساد در سر افتد حکم می فرمایم که بمحرد و رود قشومات
 ان حدود از بندر عباسی سوار کشتی شده بالوازم توپخانه
 و مصالح قتال دشمن گدازی مثل برق خائف خود را به بندر مبارک
 سورت رسانیده پاشنه کوب و جلوریز بسر دقت اشدیا رسیده بد
 از دمار ادبار نصیبان بر آرند و رهگذر مملکت را از خس و خاشاک
 و وجود نا پاک مخالفان صفائے تمام دهند بعمده راجهائے ایشان
 راجه ساو و شہامت و سالت پناه باجی را و سہمت تھریر پذیرفت
 کہ مراتب مرقومہ را ملحوظ و مد نظر داشته بجمیع اتباع
 و اسباع و سایر اعوان و انصار خود تاکید آکیده و تهدید شدید نمایند
 کہ از قرار وعہد و پیمانہ کہ از سالہا سہمت انعقاد پذیرفته بکسر
 مؤ تخلف نورزند و بر صراط المستقیم متابعت و اطاعت چنانچہ
 باید و شاید ثابت قدم باشند کہ ہر آئینہ پاس رو
 بہ مرضیہ رت ہمی شود و فلاح و مٹمر افزایش خوشنودی
 و رضا خواهد بود *

فرمان والا شان بنام نواب نظام الدوله شهید بعد رسیدن

نواب آصفجابه بشاهپهان آباد *

سیادت و نجابت پناه شهامت و بسالت دستگاه قابل الاعتماد
خلاصه کار طلبان بیدرنگ میر احمد خان بهادر ناصر جنگ
بعزایات بادشاهی مستظهر بوده بداند که درین ولا دانائے سلطنت
عظمی واقف اسرار خلافت کبری سر جنگ یک رنگان وفادار
سالار یک جہتان حق کردار زبده خوانین منبع الشان قدوه
اسرائے بلند مکان مخلص باریک رنگ بلا اشتباه نظام الملک فتح
جنگ بهادر آصفجابه شرف ملازمت اقدس و اعلی دریافتہ بعرض
مقدس معلی رسانید کہ خانہ زاد پابعقاد را بہ نیابت در دکن
گذاشته باید کہ آنچہ در باب سر انجام امور نوشتہ و حوالہ زبانی
خواجہ عبداللہ خان نموده مطابق آن بعمل آورده در بندوبست
صوبہ دکن و رفاه عباد و امنیت بلاد و تادیب مفردان بہ استقلال
تمام پرداختہ و حسن تمشیت کار پادشاهی از منتج نتائج
بہیہ و مثمر فواید سنید تصور نموده دقیقہ از دقائق مساعی مشکورہ ما
مرعی مگذار و امیدوار تفضلات پادشاهانہ باشد از پیشگاہ خلافت
و جہانبانی فرکل ما ائی بہ آن خانہ زاد شہجاعت نہاد
عنایت شدہ بشکر منتہائے مراحم و مواہب خسروانی پردازد و علم
و امتیاز در بین الاقران و امثال برافرازد *

فرمان سلطان محمد عزیزالدین متضمن جلوس میمنت
.....

س شاهی بر سریر دار الخلافہ بنام آصف الدولہ صابت جنگ *

سیادت و امارت مرتبت بسالت و ایالت منزات سزاوار اطف
و امتنان شایستہ عنایات و احسان خانہ زاد فدویت شان
آصف الدولہ سید محمد بہادر ظفر جنگ سپہ سردار بنوازش ...
شاهی مستظهر بوده بداند درین میمنت اقران آفتاب عالم
تاب سلطنت جاوید طراز و خورشید گیتی افروز دولت خداداد

ابد مدت ازل بنیاد از مطلع فضل و افصال ایزد متعال طالع گشته
 و زمام مهام عالم آرائی و جهانبانی بعنون عنایت زبانی بقبضه
 اختیار قرار گرفته و اورنگ خلافت و گیتی ستانی بجلوس میمنت
 مانوس اقدس و اعلیٰ زیب و زینت اندوخته زوئی مبار و چهره
 نقود را بنام و القاب اشرف همایون رونق و رواج افزد و در مقام
 شکر گذاری و سپاسداری ما را برین موہبت جلیله و عطایه جزیلہ
 و جهت ہمت عالی نہمت آنست کہ بر حسب قدرت و امکان
 در اعلائے اعلام شریعت عزا و ملت بیضا کوشیدہ استقامت
 احوال رعایا و زیر دستاں را خالصاً و جہہ اللہ مطمح نظر داشته ارکان
 دین و دولت را منصفت و عدالت استہکام دہیم و بساط امن
 و امان در بسط زمین و زمان بگسترانیم و در امضائے مراسم داد گستری
 و اجوائے لوازم جہاں پروری مراعات مراتب مظلوم نوازی و ظالم
 گدازی مد نظر قدسی اثر گردانیدہ در استرفاء خلائق کہ
 بدایع و دافع خالق اند و پڑوہ یا مہذول داشتہ نگذریم کہ ہر موری
 و تعدی رود و ریاض عالم را بر شہات سحاب عدالت
 چنان سرسبز گردانیم کہ پژمردگی خزاں جور و عدوان راہ نیابد
 باید کہ آن خانہ زاد فدویت نشان مراسم شکر این آرائے بہ
 منتہائے الہی بجا آوردہ توجہ خاطر ملکوت ناظر را نصب العین
 خود داشتہ مستقلاً در انتظام مهام و سد ابواب جور و ظلم و محافظت
 و موہبت رعایا ہیج وجہ از وجوہ اہمال جایز ندارد و ہمگی
 مصروف کہ روز بروز ملک مفتوح و مسباعی آن خانہ زاد مشکور
 گردد نقل خطبہ کہ واقفان آستان کرامت نشان فلک بنیان
 برائے خواندن روز جمعہ ترتیب دادہ فرستادہ شد باید کہ خطبای
 صوبہ جات متعلقہ آن خانہ زاد فدویت نشان خطبہ مسطور را
 حفظ نمودہ روز جمعہ میخواندہ باشند چہار دہم شعبان سنہ احد
 مطابق سنہ ۱۱۶۷ ہجری قلمی شد *

فرمان والا شان سریر آرائے شاه عالم بهادر محمد عالي گور

نواب آصف الدوله صلابت جنگ *

رتبه برادر امارت شوکت و حشمت منزلت اعتماد خلافت
اعتضاد سلطنت معرکه آرای جهان ستانی برادر روحانی رفیع القدر
منبع الشان مدارالملک امیرالملک آصف الدوله سید محمد خان
بهادر ظفر جنگ سپه سردار بجاییل الطاف پادشاهی مستظهر و مہابی
بوده بداند کہ دریں ایام ظفر آغاز فیروزانہ انجام جلوس میمنت
مانوس ما بدولت بر سریر خلافت و مملکت فلک قسمت ہندوستان
در شہر کر ہر عظیم آباد پیرایہ آراستگی یافت و آنچہ
متمنات دیرینہ فدویان واثق و دولت خوانان راسخ خصوصاً آن
رکن السلطنت بود بہزاران فرخی و مبارکی جلوہ ظهور نمود الحمد للہ
و ثم حمد اللہ و شوق اعتقاد صدق سداد آن رفیع القدر کماہی نقش
نگین خاطر اقدس است انشاء اللہ المستعان بعد و رو
علي بدارالخلافت استقلال صوبہ داری دکن با عطیات روح
پرور شرف شد مراسم حمد و شکر این عنایت احسن الخاص
را بتقدیم رساند و بہ استقلال و استمداد و منتظم امور صوبجات
متعلقہ باشد و خود را مشمول عواطف بے پایاں والا دانستہ
تفضلات خاص اقدس و اعلي روز افزون شناسد *

باقی آئندہ *

SELECT OPINIONS

1. The Bulletin of the Government Oriental Manuscripts Library maintains its usual variety of subject matter in different languages edited by scholars and researchers connected with the library and Madras University. . . . It is gratifying to note that the Bulletin has come to stay as a valuable research publication.

“INDIAN EXPRESS,”

9th October 1949.

2. “The Government of Madras deserve the congratulations of the scholarly public for starting this Bulletin”

“THE HINDU,”

28th November 1948.

3. “It will be a very suitable medium for bringing to the notice of the scholars the vast treasures of gems your library possesses. This is a most laudable undertaking and I wish it every success.”

M. M. DR. P. V. KANE, M.A., LL.M., D.LITT.,
Vice-Chancellor, Bombay University.

4. “It is indeed a good idea to start this Bulletin with the object of making the contents of those manuscripts available outside.”

S. K. DE, M.A., D.LITT. (Lond.),
*Professor and Head of the Department of Sanskrit,
University of Dacca (Retired).*

5. “I am very pleased with the new start. This is, indeed, the best way of rendering useful the large number of smaller manuscripts.”

PROF. DR. F. O. SCHRADER,
Kiel, Germany.

5. “It is a commendable attempt and I wish you success in your endeavour.”

P. LAKSHMIKANTHAM,
*Reader and Head of the Department of Telugu,
Andhra University,
Waltair.*

6. “I congratulate you and other organizers for the publication of this very useful Bulletin. Your Library is a unique one in the whole country. Your Bulletin can gradually publish the contents of the whole collection.”

P. K. ACHARYA, I.E.S., M.A. (Calcutta),
A.H.D. (Leyden), D.LITT. (London),
*Head of the Department of Sanskrit and
Ex-Dean of the Faculty of Arts,
University of Allahabad.*

7. “It has a great future.”

ULLUR S. PARAMESVARA AYYAR,
Trivandrum.

BULLETIN OF THE GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPTS LIBRARY, MADRAS

AN APPEAL

The Government Oriental Manuscripts Library, Madras, is unique in point of variety and vastness of collections covering a very wide field of Indian Literature in Sanskrit, Tamil, Telugu, Kannada, Malayalam, Mahratti, Arabic, Persian and Urdu. The dates of several of the manuscripts go back to many hundreds of years. From an academic point of view, these collections contain some very interesting specimens of Literary, Scientific, Historical and Artistic importance. A large number of them have not yet been printed and some of them are available only in this Library. With a view to placing these manuscripts in the hands of the public in a printed form, the Government of Madras were pleased to sanction the starting of a BULLETIN under the auspices of the Government Oriental Manuscripts Library. In the first instance, it is proposed to issue two numbers in a year and the first number of Volume V has just now been issued. It contains a critical edition of original works in Sanskrit, Tamil, Telugu, Kannada, Malayalam, Mahratti and Urdu. The annual subscription is only Rs. 4 inland and 8 shillings foreign. Scholars, Patrons of Culture, Universities, Public Libraries and Educational Institutions are requested to enrol themselves as subscribers for this Bulletin and thus encourage the cause of Oriental Studies and Culture.

TRIPLICANE,
MADRAS-5.

T. CHANDRASEKHARAN,
Curator,
Government Oriental Manuscripts Library.